



# Innhold

|  |    |
|--|----|
| <b>SAMMENDRAG</b> . . . . .  | 3  |
| <b>A. VIRKSOMHET OG RESULTATER</b> . . . . .   | 5  |
| A.1 Virksomhet . . . . .   | 6  |
| A.2 Forsikringsresultat . . . . .  | 6  |
| A.3 Investeringsresultat . . . . .   | 8  |
| A.4 Resultat fra øvrig virksomhet . . . . .  | 9  |
| A.5 Andre opplysninger . . . . .   | 9  |
| <b>B. SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL</b> . . . . .                             | 10 |
| B.1 Generelle opplysninger om systemet for risikostyring og internkontroll. . . . .          | 10 |
| B.2 Krav til egnethet . . . . .  | 11 |
| B.3 Risikostyringssystemet, herunder egenvurdering av risiko og solvens . . . . .            | 11 |
| B.4 Internkontrollsystem . . . . .   | 14 |
| B.5 Internrevisjonsfunksjon . . . . .  | 15 |
| B.6 Aktuarfunksjon . . . . .   | 15 |
| B.7 Utkontraktering . . . . .  | 15 |
| B.8 Andre opplysninger . . . . .   | 16 |
| <b>C. RISIKOPROFIL</b> . . . . .   | 17 |
| C.1 Forsikringsrisiko. . . . .   | 17 |
| C.2 Markedsrisiko . . . . .  | 17 |
| C.3 Kredittrisiko . . . . .  | 20 |
| C.4 Likviditetsrisiko . . . . .  | 21 |
| C.5 Operasjonell risiko . . . . .  | 21 |
| C.6 Andre vesentlige risikoer . . . . .  | 22 |
| C.7 Andre opplysninger . . . . .   | 22 |
| <b>D. VERDIVURDERING FOR SOLVENSFORMÅL</b> . . . . .   | 23 |
| D.1 Eiendeler . . . . .  | 23 |
| D.2 Forsikringstekniske avsetninger . . . . .  | 24 |
| D.3 Andre forpliktelser . . . . .  | 30 |
| D.4 Alternative verdsettingsmetoder . . . . .  | 31 |
| D.5 Andre opplysninger . . . . .   | 31 |
| <b>E. KAPITALSTYRING</b> . . . . .   | 32 |
| E.1 Ansvarlig kapital . . . . .  | 32 |
| E.2 Solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav . . . . .  | 35 |
| E.3 Bruk av durasjonsmetoden for aksjerisiko ved beregning av solvenskapitalkravet . . . . . | 37 |
| E.4 Forskjellen mellom standardformelen og benyttede interne modeller . . . . .              | 37 |
| E.5 Manglende oppfyllelse av minstekapitalkravet eller solvenskapitalkravet . . . . .        | 37 |
| E.6 Andre opplysninger . . . . .   | 37 |
| <b>VEDLEGG 1 - DETALJER INVESTERINGSRESULTAT</b> . . . . .                                   | 38 |
| <b>VEDLEGG 2 - OBLIGATORISKE TABELLER.</b> . . . . .   | 39 |

# Sammendrag

Til deg som er kunde i Storebrand.

Solvens II er innført fra 1.1.2016<sup>1</sup>. Hovedmålet er at alle forsikringselskaper med stor sikkerhet skal kunne betale det kundene har krav på i forsikringsoppgjør. Regelverket stiller derfor krav til hvor mye kapital selskapene må ha. Regelverket gir også føringer for hvordan selskapene skal innrette seg for å fremme god risikoforståelse og -kultur. Regelverket er det samme i alle land i EU/EØS-området. Det skal sikre likebehandling av kunder og like konkurransevilkår for forsikringselskapene. Storebrand er et forsikringsdominert konsern, så derfor gjelder Solvens II-regelverket også på gruppenivå for Storebrand ASA.

Hovedproduktene til Storebrand er privat tjenstepensjon i Norge og Sverige og egenbetalt (individuell) pensjon i Norge. For pensjonsparing er det to store usikkerheter som gir risiko. Det er usikkert hva avkastningen på den innbetalte premien blir, og det er usikkert hvor lenge man lever som pensjonist. Risikoen forsterkes av at det kan gå mer enn 50 år fra premien innbetales til den utbetales som pensjon. For tradisjonell, garantert pensjon (ytelsespensjon), er det Storebrand som har påtatt seg det meste av denne risikoen. Storebrand garanterer en minimum avkastning og at pensjonen blir utbetalt livslangt. De fleste private bedrifter i Norge har ikke lenge ytelsesordninger eller har lukket disse for nye ansatte, men Storebrand har en stor bestand av ferdig betalte pensjonsordninger (fripoliser). Det er satt av mye kapital for å dekke usikkerheten knyttet til framtidig avkastning og levetid fra fripolisene. Dette er helt vesentlig for at garantiene skal ha reell verdi.

Mesteparten av nye premier for tjenstepensjon er knyttet til innskuddspensjonsordninger. For disse produktene er det du som kunde som har avkastningsrisikoen. Det samme gjelder privat pensjonssparing innenfor fondsforsikring, f.eks. produktet Ekstrapensjon. Storebrand har likevel en viktig rolle knyttet til fondsutvalg og rådgivning, og har ansvar for å forvalte midlene på en bærekraftig og forsvarlig måte, inkludert at kostnadene skal være rimelige. En enkel og helhetlig løsning på dette er forvaltningsformen Anbefalt Pensjon i Norge og SparaSäkra i Sverige. For fondsforsikring er det vanligvis en tidsbegrenset utbetaling, slik at det er du som kunde som må sørge for at pensjonen varer livet ut. Storebrands rolle er å gi deg god, helhetlig oversikt over alle dine pensjonsrettigheter og gi råd om hva du kan gjøre for å tilfredsstille dine pensjonsbehov.

Storebrand tilbyr forsikringsdekning hvis noe uforutsett skjer. Du kan få erstatning for tap av, eller skader på, eiendeler. Du kan få engangserstatning eller årlige utbetalinger hvis du blir utsatt for en ulykke, blir syk eller ufør og du kan sikre etterlatte ved død. Storebrand tilbyr også helseforsikring som dekker behandlingskostnader ved sykdom eller skader. Også for disse produktene beregnes risikoen som Storebrand har påtatt seg, og risikoen dekkes ved å sette av kapital.

**TABELL 1 SOLVENS II BALANSEN FOR STOREBRAND ASA**

| (NOK mill.)                                       | 31.12.2017     | 31.12.2016     |   | 31.12.2017     | 31.12.2016     |
|---|----------------|----------------|---|----------------|----------------|
| <b>Eiendeler</b>                                  |                |                | <b>Forpliktelser</b>                                    |                |                |
| Finansielle eiendeler som ikke er fondsforsikring | 301 825        | 321 064        | Forsikringstekniske forpliktelser inkl. overgangsregler | 447 945        | 414 794        |
| Finansielle eiendeler for fondsforsikring         | 169 039        | 139 760        | -Livsforsikring   | 288 676        | 282 181        |
| Andre eiendeler                                   | 44 121         | 15 331         | -Skadeforsikring  | 1 424          | 1 516          |
|   |                |                | -Fondsforsikring  | 157 845        | 131 097        |
|   |                |                | Ansvarlige lån  | 8 547          | 7 198          |
|   |                |                | Andre forpliktelser                                     | 19 591         | 18 486         |
| <b>Totale eiendeler</b>                           | <b>514 985</b> | <b>476 155</b> | <b>Totale forpliktelser</b>                             | <b>476 083</b> | <b>440 478</b> |
|   |                |                | <b>Netto eiendeler</b>                                  | <b>38 902</b>  | <b>35 677</b>  |

<sup>1</sup> Norge er Solvens II implementert gjennom Finansforetaksloven med forskrifter

Storebrand tilbyr også kapitalforvaltning til institusjoner og privatpersoner både i Norge og Sverige. I Norge tilbys banktjenester inkludert boliglån til personmarkedet. Hovedmålgruppen i personmarkedet er ansatte og tidligere ansatte i bedrifter som har tjenestepensjon i Storebrand.

Under Solvens II skal alle eiendeler og forpliktelser vurderes til markedsverdi. Tallene i denne rapporten er konsoliderte tall som inkluderer alle selskapene i Storebrand-konsernet, også de datterselskapene som ikke er forsikringsselskap. Tall i () gjelder 2016. Samlet verdi av eiendelene i Storebrand-konsernet beregnet med Solvens II-regler er NOK 515,0 mrd. (NOK 476,2 mrd.), mens samlet verdi av forpliktelsene er NOK 476,1 mrd. (NOK 440,5 mrd.), se tabell 1. Storebrand har dermed eiendeler som er NOK 38,9 mrd. (NOK 35,7 mrd.) mer verdt enn forpliktelsen de skal dekke. Storebrand har også tatt opp ansvarlige lån på NOK 8,5 mrd. (NOK 7,2 mrd.) som teller som solvenskapital. Total solvenskapital <sup>2</sup> er NOK 46,2 mrd. (NOK 42,0 mrd.).

Solvens II stiller krav til hvor stor solvenskapitalen må være i en normalsituasjon. Dette kalles "solvenskapitalkrav" og er beregnet til totalt NOK 24,5 mrd. (NOK 24,2 mrd.) for forsikringsselskapene i konsernet, se tabell 2. Størrelsen på solvenskapitalkravet skal sikre at det er 99,5 % sikkert at du som kunde får det forsikringsoppgjøret eller den pensjonsutbetalingen du har krav på. I tillegg kommer kapitalkrav fra selskapene i konsernet som er underlagt soliditetsregler for bank og verdipapirselskaper (CRD IV). Totalt kapitalkrav for gruppen er NOK 26,9 mrd. (NOK 26,8 mrd.).

**TABELL 2 SOLVENSKAPITALKRAV**

| (NOK mill.)   | 31.12.2017    | 31.12.2016    |
|---|---------------|---------------|
| Finansmarkedsrisiko                                 | 22 936        | 24 175        |
| Motpartsrisiko                                      | 565           | 529           |
| Livsforsikringsrisiko                               | 10 453        | 8 773         |
| Skade- og helseforsikringsrisiko                    | 1 026         | 1 027         |
| Operasjonell risiko                                 | 1 496         | 1 449         |
| Tapsabsorberende skatteeffekt                       | -5 002        | -5 363        |
| <b>Totalt solvenskapitalkrav forsikringsselskap</b> | <b>24 452</b> | <b>24 248</b> |
| Kapitalkrav datterselskap regulert etter CRD IV     | 2 458         | 2 537         |
| <b>Totalt kapitalkrav</b>                           | <b>26 910</b> | <b>26 784</b> |

**TABELL 3 SOLVENSPOSISJON**

| (NOK mill.)          | 31.12.2017     | 31.12.2016     |
|----------------------|----------------|----------------|
| Solvenskapital       | 46 164         | 42 018         |
| Solvenskapitalkrav   | 26 910         | 26 784         |
| <b>Solvensmargin</b> | <b>171,6 %</b> | <b>156,9 %</b> |

Det er kapitalkrav for alle vesentlige risikoer som Storebrand har. 91 % av kapitalkravet kommer fra forsikringsvirksomheten. 9 % av kapitalkravet kommer fra annen virksomhet, i hovedsak fra bankvirksomheten. Innenfor forsikringsvirksomheten er 64 %<sup>3</sup> av kapitalkravet knyttet til at finansmarkedene, spesielt rentenivå, aksjer, eiendom, kredittpåslag og valuta, kan utvikle seg ulikt fra det som er forventet. 29 % av kapitalkravet er knyttet til livsforsikringsrisikoen, blant annet at pensjonskunder kan leve lenger enn forventet. Forsikringsvirksomheten har også operasjonell risiko, risiko fra skadeforsikring og risiko knyttet til at motparter ikke gjør opp for seg. Samlet krav reduseres med diversifisering, dvs. at det er lite sannsynlig at alt skjer samtidig, og som følge av at redusert skatt vil kompensere for noe av tapene.

Når solvenskapitalen på NOK 46,2 mrd. settes i forhold til kapitalkravet på NOK 26,9 mrd., får Storebrand en solvensmargin på 172 % (157 %)<sup>4</sup>. Kravet i regelverket er at solvensmarginen skal være over 100 % i en normalsituasjon. Storebrands eget mål er over 150 %.

Storebrand Livsforsikring, Storebrand Forsikring og Storebrand Helseforsikring i Norge, SPP i Sverige og Euroben i Irland, har gjort egne solvensberegninger på selskapsnivå og offentliggjort rapport om solvens og finansiell stilling. Storebrand Bank, Storebrand Asset Management og andre datterselskap regulert etter CRD IV rapporterer etter kravene som gjelder for disse selskapene. Alle datterselskapene tilfredsstiller soliditetskravene i relevant regelverk og egne mål for soliditet.

<sup>2</sup> Etter fratrukk for avsatt utbytte, egne aksjer og ikke-tellende minoriteter

<sup>3</sup> Før diversifisering mellom risikomodulene.

<sup>4</sup> Etter avsetning for utbetalt utbytte.

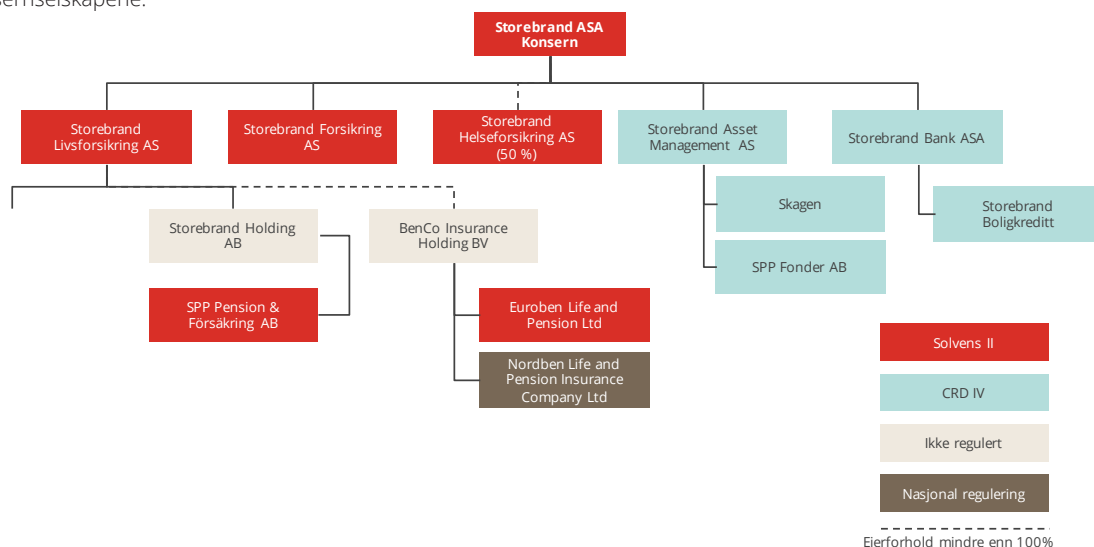
## A. VIRKSOMHET OG RESULTATER

### A.1 VIRKSOMHET

I 2017 kjøpte Storebrand fondsforvaltningsselskapet Skagen. Storebrand inngikk også en avtale om å overta Silver Pensjonsforsikring, men med gjennomføring i første kvartal 2018. En nærmere beskrivelse av disse transaksjonene finnes i note 3 i årsberetningen for 2017. Kjøpet av Skagen medfører at Storebrand styrker sin virksomhet innenfor fondsforvaltning. Bortsett fra disse transaksjonene, er Storebrands virksomhet ikke vesentlig endret gjennom 2017.

Storebrand ASA er morselskap i Storebrand-konsernet og har hovedkontor på Lysaker i Bærum kommune. Storebrand har sin hovedvirksomhet i Norge og Sverige og er underlagt gruppetsyn av Finanstilsynet<sup>5</sup>. Storebrand-konsernets regnskaper er revidert av Deloitte AS<sup>6</sup>.

Storebrand ASA er børsnotert på Oslo Børs. Pr 31.12.2017 var Storebrand det 11. største selskapet målt i markedsverdi (13. største pr. 31.12.2016). Selskapet har en spredt eierstruktur og er blant de selskapene på Oslo Børs som har størst antall aksjonærer. Som følge av at Storebrand er en forsikringsdominert gruppe, er Storebrand ASA underlagt Solvens II i kraft av å være det øverste eierselskapet i gruppen. Figuren viser en forenklet konsernstruktur<sup>7</sup>, inkludert hvilken regulering som gjelder for de vesentligste konsernselskapene.



FIGUR 1 FORENKLET KONSERNSTRUKTUR

Storebrand ASA eier 100 % av Storebrand Livsforsikring AS, som er den største virksomheten i Storebrand-konsernet. Storebrand Livsforsikring er en ledende leverandør av livsforsikringer og pensjonsprodukter til bedrifter og privatpersoner. Storebrand Livsforsikring AS eier 100 % av Storebrand Holding AB som igjen eier 100 % av SPP Pension & Forsikring AB. SPP er en ledende svensk leverandør av livsforsikringer og tjenestepensjon og har sitt hovedkontor i Stockholm. Storebrand Livsforsikring AS eier også 89,6 % i BenCo Insurance Holding BV som igjen eier 100 % av Euroben Life and Pension Ltd med hovedkontor i Dublin og Nordben Life and Pension Insurance Company Ltd. på Guernsey. Selskapene tilbyr pensjonsprodukter til multinasjonale bedrifter.

Storebrand ASA eier 100 % av Storebrand Forsikring AS som tilbyr skadeforsikringsprodukter til privatpersoner og 50 % av Storebrand Helseforsikring AS som tilbyr helseforsikringsprodukter til bedrifter og privatpersoner.

Storebrand ASA eier 100 % av Storebrand Bank ASA med datterselskaper som tilbyr banktjenester til privatmarkedet i Norge.

Storebrand ASA eier 100 % av Storebrand Asset Management AS som tilbyr kapitalforvaltning til bedrifts- og privatmarkedet i Norge og Sverige. Virksomheten i Sverige drives gjennom det 100 % eide datterselskapet SPP Fonder AB. Storebrand Asset Management AS eier 91 % (99,95 % av stemmene) i Skagen AS. Storebrand Asset Management forvalter også det meste av kapitalen for konsernets forsikringsselskaper.

<sup>5</sup> Finanstilsynet: Revierstredet 3, 0151 Oslo; Postboks 1187 Sentrum, 0107 Oslo; Telefon: 22 93 98 00

<sup>6</sup> Deloitte AS: Dronning Eufemias gate 14; Postboks 221 Sentrum, 0103 Oslo; Telefon: 23 27 90 00

<sup>7</sup> En fullstendig oversikt over selskapene i Storebrand-konsernet kan finnes i årsrapport 2017 for Storebrand ASA, s. 182.

Storebrand ASA rapporterer Solvens II på gruppebasis. Rapporteringen inkluderer alle konsernets datterselskaper, også de selskapene som ikke er underlagt Solvens II. Forsikringselskapene<sup>8</sup> har egen Solvens II-rapportering på solo-basis, inkludert rapport om solvens og finansiell stilling. Konsernets bank- og verdipapirselskaper, herunder Storebrand Bank ASA og Storebrand Asset Management AS, rapporterer etter CRD IV-regelverket.

Storebrands kjernevirksomhet styres og rapporteres i segmentene Sparing, Forsikring og Garantert Pensjon<sup>9</sup>.

- *Sparing* omfatter langsiktig sparing til pensjon, uten langsiktige rentegarantier. Produktene omfatter fondsforsikring (innskuddspensjon og unit link) til bedrifter og privatpersoner i Norge og Sverige, kapitalforvaltning og bank.
- *Forsikring* omfatter konsernets skade- og risikodekninger. Produktene omfatter helseforsikring i det norske og svenske bedrifts- og privatmarkedet, skadeforsikrings- og personrisikoprodukter til det norske og svenske privatmarkedet og personalforsikring og pensjonsrelaterte forsikringer i det norske og svenske bedriftsmarkedet.
- *Garantert pensjon* omfatter langsiktig sparing til pensjon, hvor kundene har en garantert avkastning eller ytelse. Produktene omfatter ytelsespensjon i Norge og Sverige, fripoliser og individuell kapital- og pensjonsforsikring.

Sparing og Forsikring er konsernets satsingsområder mens Garantert pensjon er i langsiktig avløp. Storebrands strategi er å levere lønnsom vekst innenfor satsingsområdene våre gjennom enkle og bærekraftige løsninger, samtidig som vi forvalter våre garanterte porteføljer på en kapitaleffektiv måte. Tjenestepensjon er kjerneproduktet i både Norge og Sverige. I Norge tilbys også de ansatte og tidligere ansatte i våre kundebedrifter attraktive løsninger innenfor personmarkedet.

## A.2 FORSIKRINGSRESULTAT

Resultatene i dette kapitlet samsvarer med teknisk regnskap i den finansielle rapporteringen for Storebrand, ref. note 15 i årsrapporten for 2017 for Storebrand konsern, men gruppert i henhold til segmentinndelingen som benyttes for Solvens II-rapportering. Informasjon om risikoresultatet finnes i note 7 i årsrapporten for 2017 for Storebrand konsern.

### Livsforsikring

Størstedelen av premieinntektene, utbetalingene og kostnadene for Storebrand er knyttet til livsforsikringsprodukter. For 2017 var samlede premier for egen regning fra livsforsikringsprodukter NOK 22 934 mill., sammenlignet med NOK 22 665 mill. for 2016. Premiene er fordelt på helseforsikring (lik liv), garanterte produkter med overskuddsdeling, fondsforsikring og øvrig livsforsikring. Kostnadene knyttet til livsforsikringsprodukter var NOK 3 093 mill.

**TABELL 4 PREMIER, FORSIKRINGSUTBETALINGER OG KOSTNADER PR. SEGMENT (LIVSFORSIKING)**

| (NOK mill.)                          | Helse-<br>forsikring | Garanterte<br>produkter med over<br>skuddsdeling | Fonds-<br>forsikring | Øvrig<br>livsforsikring | Sum                          | Sum                          |
|--------------------------------------|----------------------|--|----------------------|-------------------------|------------------------------|------------------------------|
|                                      |                      |  |                      |                         | livsforsikring<br>31.12.2017 | livsforsikring<br>31.12.2016 |
| Brutto premier                       | 1 013                | 5 412  | 15 167               | 1 390                   | 22 983                       | 22 687                       |
| Gjenforsikret andel                  | 16                   | 6  | 0                    | 27                      | 49                           | 22                           |
| <b>Netto premier</b>                 | <b>998</b>           | <b>5 406</b>                                     | <b>15 167</b>        | <b>1 363</b>            | <b>22 934</b>                | <b>22 665</b>                |
| Brutto forsikringsutbetalinger       | 716                  | 13 982   | 3 616                | 322                     | 18 636                       | 18 864                       |
| Gjenforsikret andel                  | 7                    | 0  | 0                    | 5                       | 12                           | 5                            |
| <b>Netto forsikringsutbetalinger</b> | <b>709</b>           | <b>13 982</b>                                    | <b>3 616</b>         | <b>317</b>              | <b>18 623</b>                | <b>18 858</b>                |
| <b>Kostnader</b>                     | <b>225</b>           | <b>1 295</b>                                     | <b>1 290</b>         | <b>183</b>              | <b>3 093</b>                 | <b>2 733</b>                 |

Segmentet helseforsikring (lik liv) omfatter uførhetsforsikring (sjukförsäkring) fra konsernets svenske datterselskap SPP. Segmentet garanterte produkter med overskuddsdeling er i hovedsak kollektiv tjenestepensjon og individuelle pensjonsordninger med garanterte ytelser. Segmentet inkluderer forsikringer som gir utbetaling ved uførhet eller til etterlatte ved død, når disse henger sammen med en garantert alderspensjon. Samlede utbetalinger er større enn premieinnbetalinger, og dette må ses i sammenheng med at de fleste kontraktene er lukket for nye premier og at en vesentlig del av bestanden er under utbetaling. Premieinnbetalinger fra tidligere år er satt av til å dekke utbetalingene.

<sup>8</sup> Storebrand Livsforsikring AS, SPP Pension & Försäkring AB, Storebrand Forsikring AS, Storebrand Helseforsikring AS, Euroben Life & Pension Ltd.

<sup>9</sup> Segmentene er nærmere beskrevet i note 4. Segmenter i årsrapporten for 2017 for Storebrand ASA.

Segmentet fondsforsikring består av kollektiv tjenestepensjon (innskuddspensjon, hybridpensjon og fripoliser med investeringsvalg) og individuelle pensjonsordninger uten garantert avkastning<sup>10</sup> eller ytelser. Når premieinnbetalingene er vesentlig større enn forsikringsutbetalingene, må dette ses i sammenheng med at få har nådd pensjonsalder, spesielt innenfor innskuddspensjon i Norge. Mesteparten av den innbetalte premien settes derfor av til å dekke pensjonsutbetalinger i framtidige år.

Segmentet øvrig livsforsikring er forsikring mot uførhet, sykdom, ulykke eller død. Kollektiv uførhetsforsikring gir årlige utbetalinger hvis de forsikrede blir arbeidsuføre. Gruppelivsforsikring gir engangsutbetalinger ved invaliditet som følge av ulykke eller sykdom, eller til etterlatte ved død.

### Skadeforsikring

Storebrand har tre datterselskap som tilbyr produkter som er definert som skadeforsikring, inkludert helseforsikring (lik skade). Storebrand Forsikring AS og Storebrand Helseforsikring AS tilbyr kun skadeforsikring. I tillegg tilbyr Storebrand Livsforsikring AS noen produkter definert som skadeforsikring. For 2017 var samlede netto forfalte premier fra skadeforsikringsprodukter NOK 1 713 mill., sammenlignet med NOK 1 722 mill for 2016. Kostnadene knyttet til skadeforsikringsprodukter var NOK 456 mill.

**TABELL 5 PREMIER, FORSIKRINGSUTBETALINGER OG KOSTNADER PR. SEGMENT (SKADEFORSIKRING)**

| (NOK mill.)                                | Helseforsik-<br>ring | Ulykke     | Yrkesskade | Bil og motor | Brann      | Øvrig     | Sum                           | Sum                           |
|--|----------------------|------------|------------|--------------|------------|-----------|-------------------------------|-------------------------------|
|  |                      |            |            |              |            |           | skadeforsikring<br>31.12.2017 | skadeforsikring<br>31.12.2016 |
| Brutto forfalt premier                     | 335                  | 274        | 68         | 608          | 359        | 95        | 1 739                         | 1 748                         |
| Gjenforsikret andel                        | 1                    | 7          | 5          | 5            | 8          | 0         | 26                            | 26                            |
| <b>Netto forfalt premier</b>               | <b>334</b>           | <b>267</b> | <b>62</b>  | <b>604</b>   | <b>351</b> | <b>95</b> | <b>1 713</b>                  | <b>1 722</b>                  |
| Brutto opptjent premier                    | 326                  | 274        | 68         | 613          | 364        | 93        | 1 738                         | 1 730                         |
| Gjenforsikret andel                        | 1                    | 7          | 5          | 5            | 8          | 0         | 26                            | 26                            |
| <b>Netto opptjent premier</b>              | <b>325</b>           | <b>267</b> | <b>62</b>  | <b>609</b>   | <b>356</b> | <b>93</b> | <b>1 711</b>                  | <b>1 704</b>                  |
| Brutto forsikringsutbetalinger             | 199                  | 145        | 23         | 383          | 276        | 63        | 1 088                         | 1 248                         |
| Gjenforsikret andel                        | 0                    | 4          | 2          | 1            | 14         | -         | 22                            | 36                            |
| <b>Netto forsikringsutbeta-<br/>linger</b> | <b>199</b>           | <b>141</b> | <b>20</b>  | <b>381</b>   | <b>262</b> | <b>63</b> | <b>1 066</b>                  | <b>1 212</b>                  |
| <b>Kostnader</b>                           | <b>78</b>            | <b>72</b>  | <b>17</b>  | <b>160</b>   | <b>94</b>  | <b>25</b> | <b>456</b>                    | <b>376</b>                    |

I tabellen er segmentene gruppert ut fra hovedkategori. I vedlegg 2 er det en tabell med en mer detaljert oppdeling pr. bransje (S.05.01.02).

Segmentet helseforsikring (lik skade) omfatter de produktene som selges gjennom Storebrand Helseforsikring AS. Selskapet tilbyr dekning av utgifter knyttet til sykdom og skader. Storebrand eier 50 %, slik at halvparten av selskapets premier, utbetalinger og kostnader inngår i konsernets rapportering.

Segmentene ulykke og yrkesskade selges både gjennom Storebrand Forsikring AS og Storebrand Livsforsikring AS. Dette er forsikringer som gir en engangserstatning hvis ulykker inntreffer<sup>11</sup> eller gir erstatning ved yrkesskader.

De resterende segmentene er i hovedsak tingskadeforsikring som selges gjennom Storebrand Forsikring AS. Forsikringene gir erstatning ved tap eller skade på eiendeler, med bilforsikring og husforsikring som de største områdene.

### Geografisk fordeling

Størstedelen av premier, utbetalinger og kostnader er i Norge (hjemstat), med det resterende i hovedsak i Sverige, se tabell 6. Den geografiske fordelingen er ikke vesentlig endret fra 2016.

<sup>10</sup> Inkluderer også fripoliser med investeringsvalg og hybrid tjenestepensjon, som kan ha 0 % avkastningsgaranti.

<sup>11</sup> Omfatter ikke Gruppeliv, som inngår som Øvrig livsforsikring.

**TABELL 6 PREMIER, FORSIKRINGSUTBETALINGER OG KOSTNADER – LANDFORDELT (LIVSFORSIKRING)**

| (NOK mill.)                          | Hjemstaten<br>(Norge) | Landfordelt etter størrelsen på forfalte<br>bruttopremier - livsforsikringsforpliktelser |          | Sum av hjemstaten<br>og de 5 største stater |
|--------------------------------------|-----------------------|--|----------|---|
|                                      |                       | Sverige  | Irland   |   |
| Brutto forfalt premier               | 16 034                | 6 875  |          | 22 910                                      |
| Gjenforsikret andel                  | 19                    |  |          | 19  |
| <b>Netto forfalt premier</b>         | <b>16 015</b>         | <b>6 875</b>   |          | <b>22 890</b>                               |
| Brutto opptjent premier              | 16 034                | 6 875  |          | 22 910                                      |
| Gjenforsikret andel                  | 19                    |  |          | 19  |
| <b>Netto opptjent premier</b>        | <b>16 015</b>         | <b>6 875</b>   |          | <b>22 890</b>                               |
| Brutto forsikringsutbetalinger       | 10 237                | 7 903  |          | 18 140                                      |
| Gjenforsikret andel                  | 7                     |  |          | 7   |
| <b>Netto forsikringsutbetalinger</b> | <b>10 230</b>         | <b>7 903</b>   |          | <b>18 133</b>                               |
| <b>Kostnader</b>                     | <b>1 462</b>          | <b>1 521</b>   | <b>9</b> | <b>3 093</b>                                |

Om lag 90 % av premier, utbetalinger og kostnader for skadeforsikring er i Norge (hjemstat), med det resterende i Sverige. Den geografiske fordelingen er ikke vesentlig endret fra 2016.

**TABELL 7 PREMIER, FORSIKRINGSUTBETALINGER OG KOSTNADER – LANDFORDELT (SKADEFORSIKRING)**

| (NOK mill.)                          | Hjemstaten (Norge) | Sverige    | Sum skadeforsikring |
|--------------------------------------|--------------------|------------|---------------------|
| Brutto forfalt premier               | 1 558              | 181        | 1 739               |
| Gjenforsikret andel                  | 26                 | 0          | 26                  |
| <b>Netto forfalt premier</b>         | <b>1 531</b>       | <b>181</b> | <b>1 713</b>        |
| Brutto opptjent premier              | 1 564              | 174        | 1 738               |
| Gjenforsikret andel                  | 26                 | 0          | 26                  |
| <b>Netto opptjent premier</b>        | <b>1 538</b>       | <b>174</b> | <b>1 711</b>        |
| Brutto forsikringsutbetalinger       | 983                | 105        | 1 088               |
| Gjenforsikret andel                  | 22                 | 0          | 22                  |
| <b>Netto forsikringsutbetalinger</b> | <b>961</b>         | <b>105</b> | <b>1 066</b>        |
| <b>Kostnader</b>                     | <b>403</b>         | <b>43</b>  | <b>456</b>          |

### A.3 INVESTERINGRESULTAT

Investeringsresultatene er basert på verdsettelse til virkelig verdi som brukes for solvensbalansen. Det medfører at det blir awik mot finansregnskapet som benytter amortisert kost for deler av investeringene.

For 2017 hadde Storebrand inntekter fra investeringer på NOK 31 180 mill. For 2016 var inntektene NOK 27 449 mill. Av dette var NOK 8 914 mill. renteinntekter, NOK 548 mill. aksjeutbytter, NOK 849 leieinntekter og NOK 5 811 mill. kursgevinster (netto) ved salg av verdipapirer. Urealiserte verdiendringer var NOK 15 058 mill.

Storebrands investeringer er fordelt på tre hovedgrupper av porteføljer, kollektivporteføljer (garanterte kundeporteføljer), fondsforsikringsporteføljer (kundeporteføljer uten garanti) og selskapsporteføljer. Investeringsinntektene påvirker Storebrands inntekt og resultat ulikt for de forskjellige delporteføljene, dette er nærmere beskrevet i kapittel B.2 Markedsrisiko.



**TABELL 8 INNTEKTER OG KOSTNADER KNYTTET TIL INVESTERINGENE FORDELT PÅ HOVEDPORTEFØLJER**

| (NOK mill.)                 | Utbytter   | Rente-inntekter | Leieinntekter | Netto<br>kursgevinster | Verdiendringer |
|-----------------------------|------------|-----------------|---------------|------------------------|----------------|
| Kollektivporteføljen        | 324        | 7 173           | 743           | 3 121                  | 3 620          |
| Fondsforsikringsporteføljen | 263        | 1 312           | 106           | 2 611                  | 10 944         |
| Selskapsporteføljen         | -39        | 428             | -             | 79                     | 494            |
| <b>Totalt</b>               | <b>548</b> | <b>8 914</b>    | <b>849</b>    | <b>5 811</b>           | <b>15 058</b>  |

Nærmere detaljer om hvordan inntekter er fordelt på aktivklasser finnes i vedlegget til denne rapporten (Vedlegg 1). Storebrand har ikke ført investeringsinntekter eller –kostnader direkte mot egenkapitalen. Storebrand har ikke investeringer i verdipapirisering.

Inntekter fra investeringer framgår også av note 16 Netto inntekter for ulike klasser av finansielle instrumenter og note 17 Netto inntekter fra eiendommer i årsrapporten for 2017 for Storebrand konsern.

#### **A.4 RESULTAT FRA ØVRIG VIRKSOMHET**

For forsikrings-selskapene er det meste av inntekter og kostnader relatert til forsikringsvirksomheten eller investeringene. For konsernet er det også inntekter og kostnader knyttet til kapitalforvaltningsvirksomheten og banken. Inntekter og kostnader fra Storebrand Asset Management og privatmarkedsdelen av Storebrand Bank rapporteres som en del av segmentet Sparing i årsrapporten for 2017 for Storebrand ASA.

Storebrand-konsernet er finansiert gjennom en kombinasjon av egenkapital og ansvarlig lån. Med rentenivået pr. utgangen av 2017 forventes det om lag NOK 100 mill. i rentekostnader kvartalsvis.

Øvrig virksomhet er nærmere beskrevet i årsrapporten for 2017 for Storebrand konsern i note 18 Andre inntekter og note 26 Andre kostnader.

#### **A.5 ANDRE OPPLYSNINGER**

Virksomheten og resultatene for 2017 er utførlig beskrevet i årsrapporten for 2017 for Storebrand ASA.

## B. SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

### B.1 GENERELLE OPPLYSNINGER OM SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

I 2017 har det blitt gjort endringer i den funksjonelle ansvarsfordelingen i konsernledelsen. Bortsett fra det, er det ikke gjort endringer som har vesentlig påvirkning på systemet for risikostyring og internkontroll.

#### Styret og styrets underutvalg

Ved utgangen av 2017 besto styret i Storebrand ASA av ti medlemmer (fem menn og fem kvinner), herav syv valgt av aksjonærene og tre valgt av de ansatte. Ingen av styremedlemmene som er valgt av generalforsamlingen har ansettelses- eller oppdragstakerforhold til Storebrand, utover sine verv som styremedlemmer. Daglig ledelse er ikke representert i styret.

Styret er ansvarlig for at selskapet er forsvarlig organisert, at det fastsettes risikorammer, strategi, plan og budsjett for virksomheten, samt for å påse at virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll, herunder at selskapet drives i samsvar med lovgivningen. Styret skal også føre tilsyn med den daglige ledelse og selskapets virksomhet forøvrig. Styrets arbeidsform reguleres av egen styreinstruks som gjennomgås årlig.

Styret har etablert tre underutvalg i form av kompensasjonsutvalg, revisjonsutvalg og risikoutvalg. Utvalgene består av tre til fire styremedlemmer, hvorav to til tre er aksjonærvalgte og én ansattvalgt. Utvalgene er forberedende og rådgivende arbeidsutvalg og bistår styret i forberedelsen av saker, men beslutninger fattes kun av et samlet styre. Utvalgene kan på eget initiativ gjennomføre møter og behandle saker uten deltakelse fra administrasjonen.

Revisjonsutvalget bistår styret ved å gjennomgå, vurdere og eventuelt foreslå tiltak i forhold til virksomhetens kontrollmiljø, finansiell og operasjonell rapportering, risikostyring og internkontroll, samt ekstern- og internrevisjon.

Risikoutvalgets hovedoppgave er å forberede styrebehandlingen på risikoområdet, med særskilt oppmerksomhet på konsernets risikoappetitt, risikostrategi og investeringsstrategi. Utvalget skal bidra med framoverskuende beslutningsstøtte knyttet til styrets drøfting av virksomhetens risikotaking, finansielle prognoser og behandling av risikorapporteringen.

Kompensasjonsutvalget fungerer som konsernets felles godtgjørelsesutvalg i henhold til norsk og svensk regelverk. Kompensasjonsutvalget skal gi råd til styrene i de av konsernets selskaper i Norge og Sverige som plikter å ha godtgjørelsesutvalg. Dette gjelder i alle saker som omhandler det enkelte selskaps godtgjørelsesordning for ledende ansatte, ansatte med arbeidsoppgaver av betydning for selskapets risikoeksponering og ansatte med kontrolloppgaver.

#### Daglig ledelse

Administrerende direktør i Storebrand ASA (konsernsjefen) står for den daglige ledelse av Storebrands virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt.

Konsernsjefen rapporterer til selskapets styre. Konsernsjefens ansvar og oppgaver er gitt i instruks vedtatt av styret. Konsernsjefen er gitt fullmakt til å representere eierinteressene i generalforsamlingene i konsernets datterselskaper. Konsernsjefen eller den han bemyndiger utpeker aksjonærvalgte styremedlemmer i datterselskapene. Ved valg av interne aksjonærvalgte styremedlemmer er det et krav at vedkommende ikke har et direkte funksjonsansvar i linje til selskapets administrerende direktør dersom dette vil svekke styrets evne til å foreta en uavhengig og kritisk vurdering.

I den funksjonelle styringen av konsernet utgjør konsernledelsen det øverste ledelsesnivået. Det er ansvarsområder for personmarked Norge, bedriftsmarked Norge, SPP og kapitalforvaltning samt tverrgående ansvarsområder for digital forretningsutvikling, kommunikasjon, økonomi & finans samt People & Technology.

#### Uavhengige kontrollfunksjoner

Styret har etablert uavhengige kontrollfunksjoner i henhold til relevante lovkrav (risikostyringsfunksjon, compliance-funksjon, aktuarfunksjon, internrevisjon). Organisering og ansvar for uavhengige kontrollfunksjoner er nærmere beskrevet i kapitlene B.3-B.6.

#### Godtgjørelse

Storebrands avlønningssprinsipper skal bidra til å tiltrekke, utvikle og beholde høyt kvalifiserte medarbeidere. Storebrand har en transparent insentivmodell, med vekt på kundens interesser og langsiktighet. Selskapet vil derfor i all hovedsak legge vekt på fastlønn som virkemiddel i den økonomiske totalkompensasjonen, og i begrenset grad benytte seg av variabel godtgjørelse. Konsernledelsen

og ledende ansatte som påvirker selskapets risiko i vesentlig grad, har kun fastlønn. Øvrige ansatte kan få en diskresjonær bonus på 5-15 % av fastlønn.

Selskapet besørger og bekoster en ordinær kollektiv pensjonsforsikring for alle ansatte i henhold til enhver tid gjeldende pensjonsavtale. Fra 2015 har selskapet innskuddsbaserte pensjonsordninger for alle ansatte i Norge som også omfatter lønn over 12G. Pensjonen for ansatte i SPP i Sverige følger de Bankanställdas Tjänstepensionsplan (BTP).

Ved overgangen fra ytelse- til innskuddsordning i Norge ble det gitt kompensasjon til ansatte som beregningsmessig kom dårligere ut etter endringen. Kompensasjonen gis som månedlig tilleggssparing i maksimalt 36 måneder og ble avsluttet i løpet av 2017. Tilleggssparingen beskattes som lønn. For konsernledelsen vil den beregnede kontantverdien av pensjonsrettigheter for lønn over 12G som allerede var opparbeidet før endringen, bli utbetalt over en femårsperiode.

Konsernsjefen og konserndirektørene har rett til etterlønn ved oppsigelse fra selskapets side. Rett til etterlønn inntreer også ved egen oppsigelse dersom dette skyldes vesentlige organisatoriske endringer eller tilsvarende forhold som ikke gjør det naturlig at vedkommende fortsetter i sin stilling. Dersom arbeidsforholdet bringes til opphør på grunn av grovt pliktbrudd eller annet vesentlig mislighold av arbeidsavtalen, gjelder ikke rett til etterlønn. Til fradrag i etterlønnen går enhver inntekt vunnet ved arbeid. Etterlønnen utgjør den pensjonsgivende lønn ved ansettelsesforholdets avslutning, eksklusiv alle eventuelle bonusordninger. Konsernsjefen har 24 måneders etterlønn. Øvrige konserndirektører har maksimalt 18 måneders etterlønn.

Ytterligere detaljer rundt pensjonsordninger og godtgjørelse, herunder nivået på mottatt godtgjørelse til styret og ledende ansatte, kan finnes i notene 23 og 24 i årsrapporten for 2017 for Storebrand konsern.

#### **Transaksjoner med nærstående**

Selskaper i Storebrand-konsernet har transaksjoner med nærstående parter som er aksjonærer i Storebrand ASA og ledende ansatte. Dette er transaksjoner som er en del av de produkter og tjenester som tilbys av selskapene i konsernet til sine kunder. Transaksjonene inngås til markedsmessige betingelser og omfatter tjenstepensjon, privat pensjonssparing, skadeforsikring, leie av lokaler, bankinnskudd, utlån, kapitalforvaltning og fondssparing.

Nærmere detaljer er gitt i note 46 i årsrapporten for 2017 for Storebrand konsern.

#### **B.2 KRAV TIL EGNETHET**

Styret i Storebrand ASA har etablert prosesser som sikrer at selskapets styre, administrerende direktør/faktisk ledelse, samt ledere for uavhengige kontrollfunksjoner/nøkkelfunksjoner, tilfredsstillende krav til egnethet. Personer som innehar ledelse- eller nøkkelfunksjoner skal ha tilstrekkelige kvalifikasjoner, erfaring og utdanning, samt atferd og integritet som oppfyller krav til hederligandel og skikkethet. Styret samlet skal ha tilfredsstillende bredde i kvalifikasjoner, erfaring og kunnskap tilknyttet virksomhetens art.

Arbeid med gjennomføring og dokumentasjon av egnethetsvurderingen foretas i forbindelse med styrevalg, årlige styreevalueringer, rekruttering, herunder bakgrunnssjekk, årlig suksessjonsplanlegging og etterfølgerprosesser samt medarbeideroppfølginger.

Ledelse- og nøkkelfunksjoner som håndteres av ekstern tjenesteleverandør, skal vurderes på samme måte som tilsvarende rolle i eget selskap. Storebrand-konsernet har utkontraktert internrevisjon til Ernst & Young (EY). En ansatt i Storebrand er ansvarlig for kontrakten. Den ansvarlige oppfyller egnethetskrav i form av å ha den nødvendige kompetanse og erfaring for å kunne bedømme prestasjoner og leveranser fra EY.

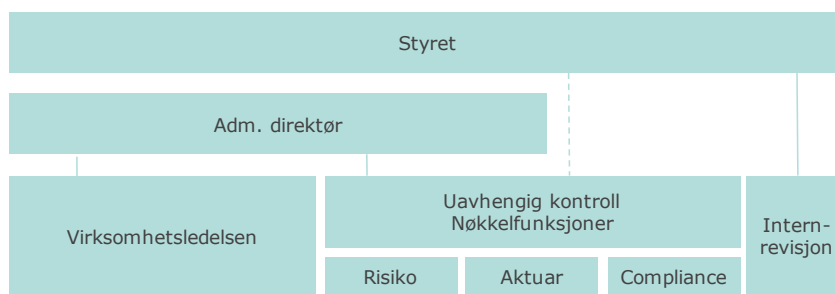
Egnethetsvurderingen gjøres minst årlig eller ved vesentlige strategiske eller organisasjonsmessige endringer, ved bytte eller annen endring av ledelse- eller nøkkelfunksjon og ved utkontraktering av ledelse- eller nøkkelfunksjon. Finanstilsynet informeres løpende om hvem som er omfattet av egnethetsvurderingen.

#### **B.3 RISIKOSTYRINGSSYSTEMET, HERUNDER EGENVURDERING AV RISIKO OG SOLVENS**

Gjennom 2017 har det ikke vært endringer som har vesentlig påvirkning på risikostyringssystemet.

##### **Systemet for risikostyring**

Konsernets organisering av risikohåndteringen følger en modell basert på tre forsvarslinjer. Modellen skal ivareta risikostyringsansvar både på selskaps- og konsernivå.



Styret i Storebrand ASA og styrene i datterselskapene har det overordnede ansvaret for å begrense og følge opp virksomhetens risikoer. Styrene fastsetter årlig rammer og retningslinjer for virksomhetens risikotaking, mottar rapporter over faktisk risikonivå og har minimum to ganger årlig en framoverskuende gjennomgang av risikosituasjonen.

Som første forsvarslinje har konsernledelsen det overordnede ansvaret for virksomhetens risikohåndtering. Risikoeierne i konsernledelsen skal bidra til at administrerende direktører kan ivareta sitt totalansvar for alle risikoer innenfor datterselskapene på en betryggende måte. Administrerende direktør har ansvar for at risikohåndteringen innenfor eget selskap fungerer, inkludert etablering av uavhengige kontrollfunksjoner, og for at risikotakingen er innenfor regulatoriske krav og styrefastsatte rammer.

Ledere på alle nivåer i virksomheten har ansvar for risikohåndteringen innen eget ansvarsområde. Alle ansatte skal være kjent med at bevissthet omkring risikoer og risikohåndtering er viktige elementer i konsernets kultur.

Det er etablert uavhengige kontrollfunksjoner (andre forsvarslinje) for risikostyring (chief risk officer), for regeletterlevelse (compliance-funksjonen) og for aktuarfaglige oppgaver (aktuarfunksjonen). Funksjonene er etablert både på gruppe-nivå og for de enkelte selskap. De uavhengige kontrollfunksjonene er direkte underlagt administrerende direktør og har uavhengig rapportering til styret. Funksjonenes ansvarsområde er beskrevet i instruks gitt av styret. Funksjonelt har de uavhengige kontrollfunksjonene tilhørighet til chief risk officer konsern som igjen er direkte underlagt konsernsjefen.

Opgavene til chief risk officer er å sikre at alle vesentlig risikoer er identifisert, målt og hensiktsmessig rapportert. Funksjonen er aktivt involvert i utviklingen av Storebrands risikoappetitt og risikostrategi og skal ha et helhetlig syn på konsernets risikoeksponering. Herunder følger ansvar for å sikre etterlevelse av relevant regulering for risikostyringen og selskapets virksomhet.

Internrevisjonen (tredje forsvarslinje) er direkte underlagt styret og skal gi styrene i relevante konsernselskaper en bekreftelse på hensiktsmessigheten og effektiviteten i virksomhetens risikohåndtering, herunder hvordan kontrollfunksjonene fungerer.

### Risikohåndteringsprosessen

Risikohåndteringsprosessen omfatter identifisering, måling, rammesetting, styring, overvåking, rapportering, dokumentasjon og kommunikasjon av risiko.

Gjennom prosessen for risikoidentifisering skal virksomheten sikre at alle vesentlige risikoer er kjent. Det er etablert et konsernfelles risikounivers som grupperer risikoene i hensiktsmessige risikokategorier. Dette sikrer et felles, helhetlig risikospråk. Utgangspunktet er risikouniverset i Solvens II-rammeverket.

Den totale risikoen måles i form av kapitalkrav i henhold til standardmodellen i Solvens II, ref. kapittel E.2 Solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav. Risikoen blir i tillegg kvantifisert ved bruk av andre stresstester og scenarioanalyser. Alle risikoer har en risikoeier. For de enkelte risikoer er risikoeier ansvarlig for å måle risikoen, inkludert bruk av relevante stresstester og scenarioer. Målingen skal legge til rette for at styret kan følge opp mål og rammer definert i risikoappetitt og/eller risikostrategier.

Risikoappetitten er det samlede risikonivået og hvilke risikotyper Storebrand aksepterer å ta for å nå sine forretningsmessige mål. I risikostrategien konkretiseres føringer fra risikoappetitten til mål og rammer for risikotakingen, både samlet sett og for ulike risikotyper. Styret i Storebrand ASA drøfter og vedtar risikoappetitt og risikostrategi minst årlig. Chief risk officer har ansvar for å utarbeide forslag. Risikoappetitt og risikostrategi gir føringer og sett r rammer for mer detaljerte strategier knyttet til bl.a. finansmarkedsrisiko (investeringsstrategi), forsikringsrisiko, kredittrisiko og lik iditetsrisiko. Styrene i datterselskapene vedtar egen risikoappetitt og risikostrategi innenfor rammer gitt av konsernstyret.

Den enkelte leder på alle nivåer i virksomheten har ansvar for risikostyringen innen eget ansvarsområde. Risikostyringen skal sikre at risikonivået til enhver tid er forenlig med risikoappetitten og er innenfor interne og regulatoriske rammer. Dersom risikoen avviker fra mål eller kommer i brudd med grenser, skal risikoeier umiddelbart sikre at nødvendige tiltak iverksettes.

Risikoeiere overvåker løpende utviklingen i risikoeksponering og skal ha rapporteringsprosedyrer som sikrer at informasjon om vesentlige risikoer blir analysert og kommunisert. På overordnet nivå får styret risikorapportering gjennom orientering om virksomheten i styremøtene og i form av en månedlig virksomhetsrapport. Det er etablert rutiner og systemer som legger til rette for at alle ansatte kan rapportere systematisk og raskt til ledelsen dersom man oppdager avvik, nye risikoer eller at etablerte kontrolltiltak ikke fungerer.

Virksomhetens risikorapportering blir supplert av en uavhengig rapportering fra chief risk officer. Funksjonen utarbeider månedlig en risikorapport for konsernet som sendes til konsernledelsen og styrene i Storebrand ASA og Storebrand Livsforsikring. Minst to ganger årlig forbereder cro-funksjonen et risk review i konsernledelsen og styrene.

Risikohåndteringen er en integrert del av virksomheten og skal være en støtte for forretningsmessige beslutninger. Styret og ledelsen tar hensyn til relevant risikoinformasjon i alle beslutningsprosesser.

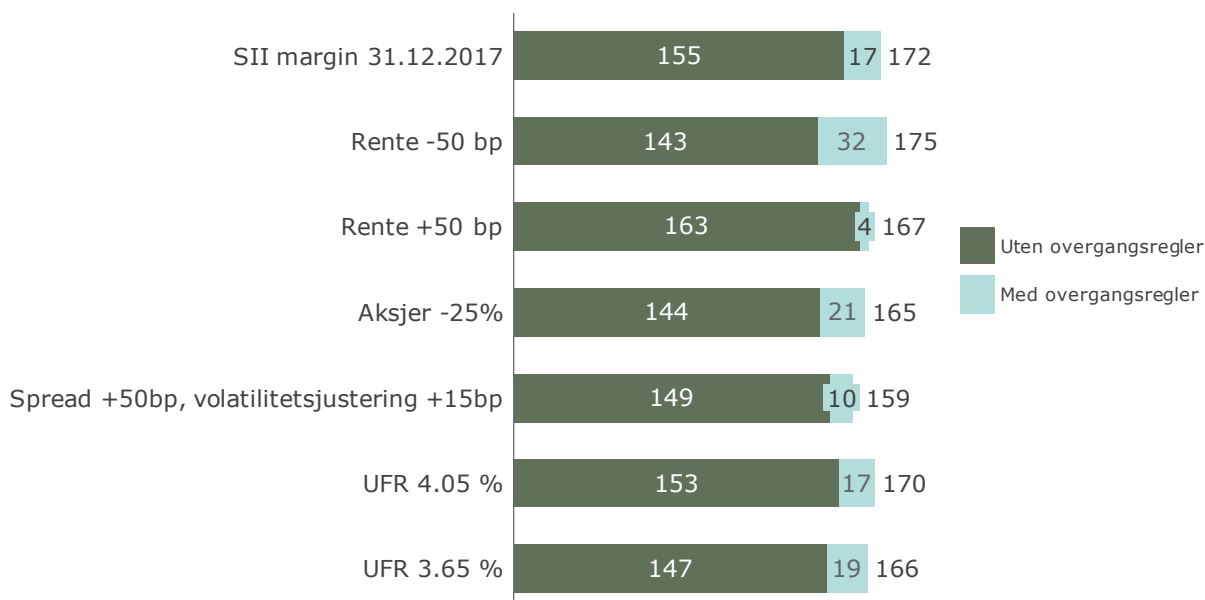
### Egenvurdering av risiko og solvens (ORSA)

Styret gjennomfører minst årlig en egenvurdering av risiko og solvens (ORSA). Ordinær ORSA kobles opp mot konsernets strategi- og planprosess og konkluderes samtidig med finansiell plan og kapitalplan. Styret er ansvarlig for ORSA-prosessen og vedtar et ORSA-dokument som oppsummerer resultatene av risiko- og solvensvurderingen.

Det skal gjennomføres en ekstraordinær ORSA, hel eller delvis, dersom det skjer endringer som kan påvirke risiko og/eller kapital vesentlig. Endringer kan være drevet av interne beslutninger eller eksterne forhold.

Gjennom ORSA-prosessen skal styret vurdere om risikotakingen er i tråd med vedtatt risikoappetitt og er innenfor gjeldende risikorammer, herunder om risikotakingen bidrar på en ønsket måte til oppfyllelse av virksomhetens lønnsomhetsmål, om sammensetning av risiko og utvikling i risikobildet samsvarer med føringer fra risikoappetittutsagnet og om risiko for svingninger i solvensposisjon er innenfor et akseptabelt nivå.

Som en del av ORSA-prosessen beregner Storebrand hvor følsom solvensmarginen er for endring i vesentlige forhold. Dette oppdateres og rapporteres kvartalsvis som en del av den finansielle rapporteringen. Solvensmarginen er mest følsom for finansmarkedsendringer og endret metodikk for å beregne rentekurven. Sensitiviteter pr. 31.12.2017 er vist i figuren.



**FIGUR 2 SENSITIVITETER FOR SOLVENSMARGIN**

Før overgangsregler (se kapittel D.2) er solvensmarginen mest følsom for aksjemarkeds- og rentenivåer. 25% fall i aksjer vil redusere solvensmarginen fra 155 % til 144 %, mens 50bp fall i rentenivå vil redusere solvensmarginen til 143 %. Overgangsregelen for verdsettelse av forsikringsforpliktelsen motvirker mye av renterisikoen. Inkludert overgangsregler er solvensmarginen mest følsom for økte kredittpåslag. 50bp økning i kredittpåslag vil redusere solvensmarginen fra 172 % til 159 %.

### **Mål for soliditet og kobling til kapitalplan**

Storebrand-konsernet har overordnede finansielle mål knyttet til soliditet, lønnsomhet og utbytte.

Soliditetsmålet er at solvensmarginen for Storebrand ASA (gruppe) skal være over 150 %. Styret ønsker at det skal være lav sannsynlighet for at svingninger, spesielt på finansmarkedet, skal gi behov for ekstraordinære tiltak for å styrke solvensposisjonen. Målet er derfor satt vesentlig høyere enn det regulatoriske kravet på 100 %. Solvensmålet skal også være konsistent med et mål om en kreditt-rating på A for Storebrand Livsforsikring AS.

Lønnsomhetsmålet er at egenkapitalavkastningen skal være over 10 %. Risikotakingen skal bidra til at dette målet nås.

Storebrand utbetalte et samlet utbytte på NOK 1 168 mill. for 2017, fordelt på et ordinært utbytte på NOK 2,10 og et ekstraordinært utbytte på NOK 0,40 pr. aksje. Det ekstraordinære utbyttet er begrunnet av et godt finansresultat og resultat etter skatt.

For 2018 er målet å utbetale mer enn 50 % av konsernresultatet etter skatt som utbytte. For de følgende årene er det styrets ambisjon at de ordinære utbyttene skal være på minst samme nivå som foregående år. Det ordinære utbyttet utbetales dersom solvensmarginen er bærekraftig over 150 %. Hvis solvensmarginen overstiger 180 %, er det styrets intensjon å foreslå ekstraordinære utbytter eller tilbakekjøp av aksjer. Utbyttepolitikken skal også bidra til at Storebrand oppnår lønnsom vekst innenfor satsingsområdene.

Storebrand ASA har mål om at netto gjeldsgrad skal være nær null. Konsernets kapitalplan er basert på at overskuddskapital, utover målsatt solvensnivå i datterselskaper, som hovedregel skal være i Storebrand ASA. Dette sikrer fleksibilitet og gir beredskap for å styrke kapitalen i gruppens operative selskaper.

### **B.4 INTERNKONTROLLSYSTEM**

Gjennom 2017 har det ikke vært endringer som har vesentlig påvirkning på internkontrollsystemet.

Fundamentet for god risikostyring og internkontroll er et godt kontrollmiljø representert ved styrets, ledelsens og ansattes holdninger, integritet, verdier og etikk, samt den formelle og operasjonelle organiseringen av virksomheten.

Begrepet "internkontroll" omfatter alt selskapet gjør for å oppnå fastsatte mål og begrense uønskede hendelser slik at verdier sikres og skapes både for kunder, eiere, ansatte og samfunnet forøvrig. Internkontroll innebærer med andre ord mer enn rene kontrolltiltak. I dette ligger bl.a. å sørge for en målrettet og kostnadseffektiv drift, en pålitelig rapportering og etterlevelse av eksternt- og internt regelverk. Internkontroll er en kontinuerlig prosess utført av styret, ledelsen og ansatte, integrert i den daglige styring og drift av virksomheten.

Som første forsvarslinje har ledere på alle nivåer i virksomheten ansvar for internkontroll innen eget ansvarsområde, og skal løpende vurdere gjennomføringen av internkontrollen. Kontrollfunksjoner skal organiseres slik at de kan utøve sine oppgaver på en objektiv og uavhengig måte. Det skal legges vekt på å sikre tilstrekkelig uavhengighet for kontrollfunksjonene med sikte på å unngå mulige interessekonflikter. Situasjoner der enkeltpersoner er ansvarlige for beslutninger de selv skal kontrollere, skal ikke forekomme.

#### **Compliance-funksjonen**

Compliance-funksjonen for Storebrand-konsernet skal dekke hele konsernets konsesjonsbelagte virksomhet. Funksjonen ledes av group compliance officer. De selskapsvise compliance-funksjonene er formelt tilknyttet de ulike konsesjonsbelagte selskaperens juridiske struktur, men er funksjonelt samlet under group compliance officer.

Compliance-funksjonen har direkte rapportering til administrerende direktør og styret. I den funksjonelle konsernorganisasjonen tilhører funksjonen ansvarsområde cro konsern, og group compliance officer rapporterer til chief risk officer konsern.

Compliance-funksjonens ansvar, oppgaver og rettigheter er beskrevet i styrevedtatt instruks. Funksjonen skal understøtte ledelsens og styrets ansvar for etterlevelse av eksternt og internt regelverk. Funksjonen skal gi administrerende direktør og styret en uavhengig rapportering og en helhetlig oversikt over de viktigste aktiviteter for rådgivning, overvåking og kontroll av internt og eksternt regelverk, samt framlegge en overordnet plan for kommende års prioriteringer.

Compliance-rapportering skjer i uavhengige rapporter til administrerende direktør og styret. Rapportene viser status på arbeid og kontroller pr. måned/kvartal. I tillegg framlegges årsrapport med plan for arbeid kommende år. Regulatoriske endringer gjennomgås i styrene årlig eller ved behov.

## B.5 INTERNREVISJONSFUNKSJON

Gjennom 2017 har det ikke vært endringer som har vesentlig påvirkning på internrevisjonsfunksjonen.

Storebrand har inngått avtale med Ernst & Young (EY) om internrevisjonsfunksjonen for alle selskaper i konsernet. Ansvarlig partner i EY rapporterer direkte til styret i Storebrand ASA som fastsetter instruks for internrevisjonen og godkjenner revisjonens årsplan.

Internrevisjon i Storebrand-konsernet skal bistå styret og ledelsen i å utøve god virksomhetsstyring gjennom en uavhengig og nøytral vurdering av om selskapenes vesentligste risikoer er tilstrekkelig håndtert og kontrollert.

Internrevisjonen er underlagt styret og skal i sitt arbeide være uavhengig i forhold til de områder og personer som revideres. Internrevisjonen skal kunne foreta undersøkelser på eget initiativ uavhengig av ledelsen. Etter anmodning fra virksomheten, eller på eget initiativ, kan internrevisjonen foreta undersøkelser når det foreligger mistanker om misligheter.

## B.6 AKTUARFUNKSJON

Gjennom 2017 har det ikke vært endringer som har vesentlig påvirkning på aktuarfunksjonen.

For å oppnå en effektiv og konsistent aktuarfunksjon for Storebrand-konsernet, er det utpekt en konsernaktuar som har ansvar for funksjonens samlede leveranse. De ansvarlige for aktuarfunksjonen for forsikringsdatterselskapene inngår i konsernets aktuarfunksjon med rapportering til konsernaktuar.

Aktuarfunksjonen rapporterer til administrerende direktør og styret. I den funksjonelle konsernorganisasjonen tilhører funksjonen ansvarsområde cro konsern. Konsernaktuar rapporterer funksjonelt til chief risk officer konsern.

Aktuarfunksjonens ansvar, oppgaver og rettigheter er beskrevet i styrevedtatt instruks. Aktuarfunksjonens hovedoppgave er sikre at beregningen av forsikringsforpliktelsen for solvensbalansen er pålitelig og egnet. Funksjonen skal uttale seg om retningslinjene for tegning av forsikring og egnetheten og effektiviteten til selskapets gjenforsikringsprogram. Funksjonen skal også bidra til risikostyringsfunksjonens arbeid, spesielt knyttet til forsikringsrisikoen.

Aktuarfunksjonen avgir minst årlig en skriftlig rapport til styret som vurderer graden av pålitelighet og egnethet i beregningen av forsikringsforpliktelsen.

Aktuarfunksjonen skal opptre uavhengig i forhold til selskapets virksomhet. Dette innebærer at funksjonen ikke skal beslutte, ta ansvar for, eller delta i utførelsen av de aktiviteter og tjenester som kontrolleres, på en slik måte at det reises spørsmål om aktuarfunksjonens uavhengighet eller selvstendighet. I forbindelse med enkeltbeslutninger som påvirker selskapets forsikringsforpliktelse i solvensbalansen, skal funksjonens rolle være å uttale seg om tilrådelighet.

## B.7 UTKONTRAKTERING

Gjennom 2017 er det ikke inngått nye utkontrakteringskontrakter eller gjort andre endringer som har vesentlig påvirkning på utkontrakteringen. I løpet av første kvartal 2018 solgte Storebrand sin gjenværende andel på 34 % i Storebrand Baltic UAB til Cognizant.

Med utkontraktering forstås de tilfeller hvor Storebrand velger å benytte oppdragstakere til å få utført arbeidsoppgaver som alternativt kunne vært utført av selskapet selv. Styret i Storebrand ASA har vedtatt retningslinjer for utkontraktering. Retningslinjene gjelder både ved utkontraktering internt i Storebrand-konsernet og når virksomhet utkontrakteres til eksterne selskaper. Unntak er rene innkjøpsavtaler og avtaler om tjenesteyting med liten betydning for den operasjonelle virksomheten i selskapet.

Det er et grunnleggende prinsipp ved utkontraktering at det utkontrakterende selskap alltid fortsetter å være ansvarlig for den virksomheten som utkontrakteres. Selskapet må derfor være i stand til å utføre sine forpliktelser, samt kontrollere oppdragstakers risikostyring og internkontroll, herunder etterlevelse av lover og regler for den utkontrakterte virksomheten.

Det gjøres alltid en risikovurdering før det besluttes at virksomhet skal utkontrakteres. Utgangspunktet for vurderingen er at utkontrakteringen skal være forsvarlig ut fra forretningsmessige hensyn, samt i forhold til betryggende styring og kontroll, sikkerhet for kontinuerlig drift, effektivt tilsyn og forholdet til våre kunder.

Storebrand inngikk i november 2015 en langsiktig strategisk partnerskapsavtale med Cognizant. Samtidig solgte Storebrand 66 % av aksjene i Storebrand Baltic UAB, som var konsernets servicesenter i Vilnius, Litauen, til Cognizant. De resterende 34 % ble solgt til Cognizant i første kvartal 2018. Avtalen omfattet i første omgang forretningsprosesser og IT-utvikling som allerede ble utført i Storebrand Baltic. Storebrand ser videre et betydelig potensiale i samarbeidet med tanke på innovasjon og digitalisering av konsernets tjenester med tilhørende effektivisering av prosesser og IT-løsninger. Dette vil gi bedre og mer innovative løsninger for kundene og kostnadsreduksjoner for konsernet.

Selskaper i Storebrand-konsernet har utkontraktert tjenester bl.a. knyttet til forretningsprosesser, drift og utvikling av IT infrastruktur og drift og utvikling av kjernesystemer, se tabell 9. Det er også konsernintern utkontraktering, bl.a. knyttet til kapitalforvaltning og distribusjon. Styret i Storebrand ASA får årlig en rapport om utkontraktert virksomhet i Storebrand-konsernet. Rapporteringen gir en oversikt over hvilke oppgaver som er utkontraktert samt hvordan utkontrakteringen følges opp. Relevante tilsynsmyndigheter er informert om utkontrakteringer i samsvar med de regler som gjelder for den aktuelle virksomheten.

**TABELL 9 OVERSIKT OVER VESENTLIGE UTKONTRAKTERINGER<sup>12</sup>**

| Kontraktspartner                                       | Tjeneste  | Jurisdiksjon                      |
|--|---|-----------------------------------|
| Cognizant Technology Solutions UK Ltd.                 | Forretningsprosesser<br>IT drift og utvikling   | Storbritannia<br>(Litauen, India) |
| Storebrand og SPP Business Services AB (konsernintern) | Prosesser til Cognizant                         | Sverige                           |
| Evry AB  | IT infrastruktur                                | Sverige                           |
| Evry Norge AS  | Drift av felles økonomisystem                   | Norge                             |
| Oracle Norge AS  | Skytjenester                                    | Norge                             |
| Microsoft Ireland Operations                           | IT-støtte<br>Skytjenester                       | Irland                            |
| Tieto Corporation                                      | IT systemløsninger                              | Norge                             |
| OpusCapita IT solution AS                              | Systemforvaltning                               | Norge                             |
| Skandikon Administration AS                            | Forsikringsadministrasjon                       | Sverige                           |
| Basefarm AS  | Drift IT infrastruktur                          | Norge                             |
| Charles River Development Inc                          | Front-office system kapitalforvaltning          | Storbritannia                     |
| SimCorp AS   | Verdipapirsystem                                | Norge                             |
| Skandinavisk Data Center AS                            | Drift og utvikling kjernesystem bank            | Danmark                           |
| FDC AS   | Drift og utvikling kjernesystem skadeforsikring | Danmark                           |
| Touch Technology AS                                    | Opptak av kundesamtaler                         | Norge                             |
| Zalaris HR Services AS                                 | Lønssystem for egne ansatte                     | Norge                             |
| Ernst & Young AS                                       | Internrevisjon                                  | Norge, Sverige                    |
| Storebrand Asset Management AS (konsernintern)         | Kapitalforvaltning                              | Norge                             |
| Storebrand Bank ASA (konsernintern)                    | Låneforvaltning<br>Distribusjon                 | Norge                             |
| Storebrand Finansiell Rådgivning AS (konsernintern)    | Distribusjon                                    | Norge                             |

## B.8 ANDRE OPPLYSNINGER

Systemet for risikostyring og internkontroll er også beskrevet i årsrapporten for 2017 for Storebrand ASA, spesielt kapitlet om eierstyring og selskapsledelse, avsnittet om kapitalforhold og risiko i årsberetningen og note 5. Risikostyring og internkontroll.

<sup>12</sup> Vesentlighet er vurdert i et konsernperspektiv. I rapporten om solvens og finansiell stilling fra konsernets forsikringselskaper er det en liste pr. selskap som er noe mer omfattende, bl.a. for eksterne distribusjonsavtaler.



## C. RISIKOPROFIL

### C.1 FORSIKRINGSRISIKO

Forsikringsrisiko er risiko for større utbetalinger enn antatt og/eller ugunstig endring i verdien av en forsikringsforpliktelse som følge av at faktisk utvikling avviker fra det som ble forutsatt ved beregning av premier eller reservering (avsetning). De største forsikringsrisikoene for Storebrand er knyttet til levetid, uførhet, kundeavgang og kostnadsutvikling.

Gjennom 2017 har det ikke vært vesentlige endringer i forsikringsrisikoen eller i måten forsikringsrisikoen følges opp.

Kunder som har tradisjonelle pensjonsprodukter, både i Norge og Sverige, har vanligvis krav på en minimum årlig utbetaling så lenge de lever. Dersom gjennomsnittlig levealder øker mer enn det som er lagt til grunn for premieberegning og reservering, må Storebrand dekke det resterende. Storebrand har også noe risiko knyttet til økt levetid for etterlatte. Det viktigste virkemidlet for å kontrollere risikoen, er at prising og reservering legger til grunn at trenden mot økt levetid vil fortsette. Faktisk utvikling i levetid følges opp og gir grunnlag for å vurdere om prissetting og reservering er tilstrekkelig. Storebrand har også forsikringer som gir utbetaling til etterlatte ved død, der risikoen er knyttet til at flere dør tidlig. Denne risikoen er liten i forhold til risikoen fra økt levetid.

Storebrand tilbyr forsikringsdekning for uførhet, i hovedsak som en kollektiv forsikring for bedrifter. Uførhetsdekningen kan kobles både mot tradisjonelle garanterte pensjonsprodukter og mot innskuddspensjon. Risikoen er knyttet til at flere enn forventet blir uføre eller at færre uføre enn forventet kommer tilbake i arbeid. Storebrand tilbyr også forsikringsdekninger knyttet til sykdom, ulykke eller yrkesskade, men risikoen er begrenset som følge av at dette er en liten del av samlede premier.

For uførhet og andre risikoprodukter begrenses risikoen gjennom at det innhentes helseopplysninger før det inngås avtaler med enkeltpersoner eller bedrifter med få ansatte. For større bedrifter tar prisen hensyn til bransje og sykehistorikk. Risikoen styres ved å følge risikoresultatene og om nødvendig justere prisen på årlig basis.

Storebrand tilbyr også skadeforsikring. De største risikoene er fra bilforsikring og hjemforsikring. Skadeforsikring er et lite forretningsområde i forhold til livs- og pensjonsforsikring, så i et konsernperspektiv er risikoen fra skadeforsikring beskjeden.

For å begrense risikoen knyttet til store skader eller katastrofer har Storebrand inngått gjenforsikringsavtaler. Gjenforsikring dekker risikoen, utover en nedre grense<sup>13</sup>, knyttet til store enkelthendelser og til katastrofemendelser som gir to eller flere dødsfall eller uføretilfeller. Selskapets maksimale risikobeløp for egen regning er forholdsvis høye, og gjenforsikret risiko er derfor av beskjeden størrelse.

Som følge av at framtidige marginer påvirker forsikringsforpliktelsen, er det risiko knyttet til at lønnsomme kunder forlater selskapet (avgangsrisiko) eller at kostnadene blir høyere enn forventet. Avgangsrisikoen er særlig knyttet til fondsforsikring. Storebrand har inngått en gjenforsikringsavtale som dekker tap av margin dersom kundeavgangen på innskuddspensjon i Norge blir større enn et definert nivå.

### C.2 MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er endring i verdier som skyldes at finansmarkedspriser eller volatilitet avviker fra det som er forventet. Omfatter også risiko for at verdien av forsikringsforpliktelsen utvikler seg ulikt fra eiendelene. De vesentligste markedsrisikoene for Storebrand er aksjemarkedsrisiko, kredittrisiko, eiendomsrisiko, renterisiko og valutarisiko.

Gjennom 2017 har det ikke vært vesentlige endringer i måten markedsrisikoen følges opp. Andre endringer i risikoen er beskrevet i underavsnittene.

Størstedelen av markedsrisikoen er i livselskapene. For livselskapene er de finansielle eiendelene plassert i en rekke delporteføljer. Markedsrisikoen påvirker inntekt og resultat ulikt for de forskjellige delporteføljene. Det er tre hovedtyper av delporteføljer, selskapsporteføljer, kundeporteføljer uten garanti (fondsforsikring) og garanterte kundeporteføljer. For de andre selskapene i konsernet er de finansielle eiendelene i selskapsporteføljer.

#### Garanterte kundeporteføljer

For garanterte kundeporteføljer vil nettorisikoen for Storebrand være lavere enn brutto markedsrisiko. Graden av risikodemping avhenger av flere forhold. De viktigste er størrelse og fleksibilitet av kundebuffer og nivå og varighet på avkastningsgarantien. I de tilfeller hvor avkastningen ikke er høy nok til å dekke den garanterte renten, vil manglende avkastning kunne dekkes ved å bruke kundebuffer som er bygd opp av tidligere års overskudd. Storebrand er ansvarlig for eventuelt udekket beløp under rentegarantien.

<sup>13</sup> Det er også en øvre grense for dekningen

Markedsrisikoen styres gjennom å segmentere porteføljene i forhold til risikobærende evne. For kunder som har store kundebuffer, investeres det med høyere markedsrisiko som gir økt forventet avkastning. For aksjerisiko benyttes i tillegg dynamisk risikostyring, der målet er å opprettholde en god risikobærende evne og fortløpende tilpasse den finansielle risikoen til buffersituasjonen og selskapets soliditet. Gjennom utøvelsen av denne type risikostyring forventer Storebrand å skape god avkastning hvert enkelt år og over tid. Investeringer i annen valuta enn hjemlandsvaluta er i stor grad valutasikret.

Risikoen påvirkes av endringer i rentenivået. Fallende rente er positivt for investeringsavkastningen på kort sikt som følge av kursstigning på obligasjoner, men det er negativt på lang sikt fordi det reduserer sannsynligheten for å få en avkastning høyere enn garanti. Fripoliser har spesielt høy risiko i et lavrentescenario fordi det er svært begrensede muligheter til å endre pris eller vilkår. I Norge dempes effekten av lav rente av en stor andel amortisert kost porteføljer som vil nyte godt av papirer kjøpt inn på høyere rentenivåer enn dagens. I den svenske virksomheten er styring av renterisiko basert på at renterisikoen fra eiendelene skal tilsvare renterisikoen fra forsikringsforpliktelsene.

### Fondsforsikring

For fondsforsikring kan kundene velge hvordan midlene investeres. De største markedsrisikoene er aksjemarkedsrisiko og valutarisiko.

Markedsrisikoen i fondsforsikring er tatt for kunders regning og risiko, slik at Storebrand ikke treffes direkte av verdiendringer. Men verdiendringer påvirker Storebrands resultater indirekte. Inntektene er i stor grad basert på reservestørrelse, mens kostnadene i større grad er faste. Lavere finansmarkedsavkastning enn forventet vil derfor få en negativ effekt på framtidig inntekt og resultat.

### Selskapsporteføljer

Markedsrisikoen i selskapsporteføljene påvirker resultatet fullt ut. For selskapsporteføljene ønsker Storebrand å ta lav finansmarkedsrisiko, og det meste av midlene er plassert i kort- og mellomlangsigtede rentepapirer med lav kredittrisiko. Storebrand Livsforsikrings aksjepost i SPP<sup>14</sup> er delvis valutasikret.

### Sensitivitetsanalyser

Storebrand følger opp markedsrisikoen, bl.a. i form av stresstester og sensitivitetsanalyser. Markedsrisiko er en sentral del av OR-SA-vurderingen.

Som grunnlag for løpende måling av risiko, er det definert en stresstest basert på aksjefall på 12 %, eiendomsfall på 7 % og økning i kredittpåslag på 60 basispunkter. For renter stresses både økning og fall på 50 basispunkter, og det mest negative benyttes. For resultatet er det renteøkning som er negativt, mens solvensposisjonen påvirkes negativt av rentefall. Stressene er gjort hver for seg, men samlet markedsrisiko er mindre enn summen av enkeltstress fordi det er forutsatt diversifisering. Det er benyttet samme korrelasjon mellom stressene som for Solvens II.

Tabellen viser verdifall for Storebrand Livsforsikring og SPPs investeringsporteføljer som følge av momentane verdiendringer knyttet til finansmarkedsrisiko. Stressene er gjort for selskapsporteføljen og garanterte kundeporteføljer pr 31.12.2017.

**TABELL 10 RESULTATRIKIO**

| Resultatrisiko  | Storebrand Livsforsikring |                     | SPP Pension & Försäkring |                     |
|-----------------|---------------------------|---------------------|--------------------------|---------------------|
|                 | NOK mill.                 | Andel av portefølje | SEK mill.                | Andel av portefølje |
| Renterisiko     | 1,907                     | 1,00 %              | 372                      | 0,40 %              |
| Aksjerisiko     | 1,657                     | 0,90 %              | 852                      | 1,00 %              |
| Eiendomsrisiko  | 1,347                     | 0,70 %              | 582                      | 0,70 %              |
| Kredittrisiko   | 721                       | 0,40 %              | 750                      | 0,80 %              |
| Diversifisering | -764                      | -0,40 %             | -384                     | -0,40 %             |
| Resultat        | 4,873                     | 2,50 %              | 2,172                    | 2,40 %              |

Fordi det er effekten av momentane markedsendringer som beregnes, vil den dynamiske risikostyringen ikke påvirke utfallet. Dersom det antas at markedsendringene inntreffer under en tidsperiode, vil den dynamiske risikostyringen redusere effekten av de negative utfallene noe. Resultateffekten av stressene vil som følge av kundebufferne være lavere enn den samlede verdiendringen i tabellen. Pr 31.12.2017 er kundebufferne av en slik størrelse at resultateffektene er vesentlig lavere.

<sup>14</sup> Eid via Storebrand Holding AB

Basert på stresstesten har Storebrand Livsforsikring (Norge) en samlet markedsrisiko på NOK 4,9 mrd., som tilsvarer 2,5 % av investeringsporteføljen. Det er en økning fra NOK 4,1 mrd. (2,1 % av porteføljen) ved utløpet av 2016. Hvis stresset fører til at avkastningen faller under garanti, vil resultatet belastes dersom det ikke er tilstrekkelig kundebuffer. Andre negative resultateffekter er lavere avkastning fra selskapsporteføljen og at det ikke blir overskuddsdeling fra fripoliser og individuellkontrakter.

Basert på stresstesten har SPP en samlet markedsrisiko på SEK 2,2 mrd., som tilsvarer 2,4 % av investeringsporteføljen. Det er en økning fra SEK 2,0 mrd. (2,2 % av porteføljen) ved utløpet av 2016. Buffersituasjonen for den enkelte kontrakt vil avgjøre om hele eller deler av verdifallet vil påvirke finansielt resultatet. Resultatet belastes bare for den delen av verdifallet som ikke kan avregnes mot kundebuffer. I tillegg kan finansielt resultat påvirkes negativt av redusert overskuddsdeling og bortfall av indekseringsavgift.

Fondsforsikring uten avkastningsgaranti er ikke inkludert i analysen. For disse produktene er det kundene som står markedsrisikoen og effekten av markedsfall vil ikke påvirke resultatet direkte.

Øvrige selskaper i Storebrand konsern er ikke inkludert i sensitivitetsanalysen da markedsrisikoen i disse er liten. Investeringene har liten allokering til aktivklasser med høy risiko og produktene gir ikke Storebrand direkte eksponering mot endringer i finansmarkedet.

### **Forsvarlig kapitalforvaltning**

Forvaltningen av de garanterte porteføljene ses i sammenheng med forpliktelsen til å levere en minimum avkastning. For å sikre en forsvarlig forvaltning, segmenteres porteføljene basert på bl.a. garantinivå, durasjon og størrelse på kundebuffer. Markedsrisikoeksponeringen ses i sammenheng med størrelse på kundebuffer. Der det finnes buffere, tas det større investeringsrisiko for å oppnå konkurransedyktig avkastning for kunder. Dersom det er lave kundebuffer eller kontraktene er underfinansiert, begrenses risikoen for at Storebrand må bidra til å dekke garantert avkastning gjennom å investere i rentebærende papirer som er tilpasset forpliktelsen. Det benyttes en dynamisk modell for aksjeandel for å tilpasse investeringsrisikoen til endring i risikobærende evne.

For fondsforsikring gjør kunden selv investeringsvalg. Storebrands rolle er å tilby et godt og bredt fondsutvalg, sette sammen porteføljer tilpasset ulik risikoprofil og tilby systematisk nedtrapping av risiko mot pensjonsalder.

Selskapsporteføljene er en buffer for forsikringskundene hvis det ikke er verdier nok i kundeporteføljene til å dekke forsikringsforpliktelsen. I tillegg skal porteføljene dekke driftskostnader og fungere som en likviditetsbuffer. Forvaltningen skal sikre tilstrekkelig likvid portefølje som har lav korrelasjon med kundeporteføljene kombinert med høyest mulig løpende avkastning i forhold til risikonivået.

For alle porteføljer avgrenser investeringsstrategien hvilke typer eiendeler det kan investeres i. Derivatinstrumenter benyttes bare dersom det bidrar til å redusere risikoen. Investeringsstrategien stiller krav til eiendelens omsettelighet og til god risikospredning mellom bl.a. aktivklasser, land, bransjer og enkeltutstedere.

### **Vurdering av kredittrisiko uavhengig av rating**

For rentebærende papirer kontrolleres risikoen gjennom å stille krav til maksimal eksponering pr. ratingklasse, både samlet sett og for enkeltutstedere. Storebrand gjør også sin egen vurdering av kredittrisiko og hva som er riktig ratingnivå for en investering, uavhengig av offisiell rating.

### **Styring av renterisiko knyttet til rentekurven**

Rentekurven som Storebrand benytter ved verdsettelsen av forsikringsforpliktelsen er basert på ekstrapolering mot en langsiktig likevektrente (UFR) og et påslag i form av volatilitetsjustering. Begge elementene er en del av standardmodellen for Solvens II. Det er likevel et krav i regelverket<sup>15</sup> at risikoen knyttet til disse forholdene skal vurderes.

Storebrand følger opp risikoen knyttet til dette både som en del av ORSA-prosessen og som en del av den løpende risikostyringen av investeringsporteføljen. Storebrand gjør minst kvartalsvis en beregning av hva solvensposisjonen ville vært uten VA og med andre nivåer på UFR.

### **C.3 KREDITTRISIKO**

Kredittrisiko er risiko for tap knyttet til at motparter ikke oppfyller gjeldsforpliktelser. Risikoen omfatter tap på utlån og tap knyttet til bankinnskudd eller manglende kontraktoppfyllelse fra motparter i gjenforsikringsavtaler eller finansielle derivater. Kreditt-tap knyttet til verdipapirporteføljen er kategorisert som markedsrisiko.

Gjennom 2017 har det ikke vært vesentlige endringer i måten kredittrisikoen følges opp. Andre endringer i risikoen er beskrevet i underavsnittene.

Grensene for kredittrisiko mot den enkelte motpart og samlet innenfor ratingkategorier besluttes av styrene i de enkelte selskapene i konsernet. Det er lagt vekt på at kreditteksponeringen er diversifisert for å unngå konsentrasjon av kredittrisiko mot enkelte debitorer og sektorer. Endringer i debtors kredittvurdering overvåkes og følges opp. Konsernet benytter så langt det er mulig publiserte kredittrateringer supplert med egne vurderinger.

#### **Motpartsrisiko derivater**

For å redusere motpartsrisiko på utestående derivattransaksjoner er det inngått rammeavtaler med motparter som blant annet regulerer hvordan sikkerheter skal stilles for endringer i markedsverdier som beregnes på daglig basis.

Avgitt sikkerhetsstillelse for futures og opsjoner reguleres daglig med bakgrunn i marginavregning på de enkelte kontrakter. Pr. 31.12.2017 hadde Storebrand avgitt sikkerhetsstillelser for NOK 2 249 mill. og mottatt sikkerhetsstillelser for NOK 21 mill. Netto avgitte sikkerhetsstillelser var NOK 2 228 mill. Sikkerhetsstillelser er mottatt og avgitt både i form av kontanter og verdipapirer.

Ytterligere informasjon om sikkerhetsstillelser framgår av note 43 Sikkerhetsstillelser og note 10 Kredittrisiko i årsrapporten for 2017 for Storebrand konsern.

#### **Utlån**

Størstedelen av Storebrands utlån er lån til personkunder med pant i bolig. Utlånene innvilges og administreres av Storebrand Bank, men en økende andel er overført til Storebrand Livsforsikring på markedsmessige vilkår og inngår i investeringsporteføljen. Storebrand Livsforsikring og SPP har også utlån til bedrifter som en del av investeringsporteføljen. Bedriftsmarkedssegmentet i Storebrand Bank har blitt nedbygget og vil bli avviklet. Lån har økt som andel av investeringene for livselskapene fordi det bidrar til å nå avkastningsgarantien.

Pr 31.12.2017 har Storebrand utlån til kunder på til sammen NOK 54 mrd. (NOK 46 mrd. i 2016), netto etter tapsavsetninger på NOK 54 mill. Av dette er NOK 12 mrd. (NOK 11 mrd. i 2016) til bedriftsmarkedet og NOK 42 mrd. (NOK 36 mrd. i 2016) til personmarkedet.

Bedriftsmarkedsporteføljen består av inntektsgenererende eiendom og utviklingseiendom med få kunder og få mislighold som i det vesentlige er sikret med pant i næringsseiendom. Næringslån i Storebrand Bank er under nedbygging, så alt unntatt NOK 0,3 mrd. av næringslånene er gitt av Storebrand Livsforsikring og SPP.

I personmarkedet er det hovedsakelig lån med pant i boligeiendom. Kunder vurderes etter evne og vilje til å betale lånet. I tillegg til betjeningsevne sjekkes kundene i forhold til policyregler, og kundene gis en kredittskår i en modell. Saldo på solgte boliglån fra Storebrand Bank til søsterselskapet Storebrand Livsforsikring er NOK 15,2 mrd. (NOK 9,7 mrd. i 2016). Boliglånene er solgt til markedsmessige betingelser.

Utlån er nærmere beskrevet i note 33 i årsrapporten for 2017 for Storebrand konsern.

#### **C.4 LIKVIDITETSRIKISO**

Likviditetsrisiko er risiko for at selskapet ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.

Gjennom 2017 har det ikke vært vesentlige endringer i måten likviditetsrisikoen følges opp.

For forsikringselskapene, spesielt livselskapene, er forsikringsforpliktelsen langsiktig og kontantstrømmene er i stor grad kjent lenge før de forfaller. I tillegg er det behov for likviditet for å håndtere utbetalinger knyttet til driften og likviditetsbehov knyttet til derivatkontrakter. Likviditetsrisikoen håndteres gjennom likviditetsprognoser og gjennom at deler av investeringene er plassert i svært likvide verdipapirer, f.eks. statsobligasjoner. Basert på disse tiltakene vurderes likviditetsrisikoen som lav.

Likviditetsrisiko er en av de viktigste risikofaktorer for bankvirksomheten og regelverket stiller krav til likviditetsstyring og likviditetsindikatorer. Retningslinjer for likviditetsrisiko spesifiserer prinsipper for likviditetsstyring, minimums likviditetsbeholdning og finansieringsindikatorer for måling av likviditetsrisiko. I tillegg utarbeides det årlig en fundingstrategi og fundingplan som legger overordnede rammer for bankens fundingvirksomhet.

Også for øvrige datterselskapene er det i tråd med lovkrav utarbeidet egne likviditetsstrategier. Disse strategiene spesifiserer rammer og tiltak for å sikre god likviditet og det spesifiseres en minste allokering til aktiva som kan omsettes på kort varsel. Strategiene definerer rammer for allokering til ulike typer aktiva, og medfører at selskapene har pengemarkedsplasseringer, obligasjoner, aksjer og andre likvide investeringer som kan omsettes ved behov.

Storebrand ASA har i tillegg etablert en likviditetsbuffer. På overordnet nivå overvåkes utviklingen i likviditetsbeholdningene fortløpende i forhold til interne grenser. En særlig risiko er at finansmarkedene i perioder kan være lukket for nye låneopptak. Tiltak for å minimere likviditetsrisiko er å holde en jevn forfallstruktur på lånene, lave kostnader, en tilstrekkelig likviditetsbuffer og kredittavtaler med banker som selskapet kan trekke på dersom det skulle være nødvendig.

Verdi av margin fra framtidige premier som er innenfor kontraktsgrensen, inngår som en del av solvenskapitalen. Dette er nærmere beskrevet i kapittel E.1 Ansvarlig kapital. Margin fra framtidige premier er et kapitalelement som kan være mindre likvid enn annen kapital. Likviditetsplanleggingen er basert på finansregnskapsstørrelser. I finansregnskapet er ikke margin fra framtidige premier inkludert. Størrelse av margin fra framtidige premier er derfor lite relevant for likviditetsrisiko eller -styring.

#### **C.5 OPERASJONELL RISIKO**

Operasjonell risiko er risiko for økonomisk tap, svekket omdømme eller sanksjoner knyttet til brudd på internt eller eksternt regelverk som følge av ineffektive, utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eksterne hendelser eller at regler og retningslinjer ikke etterleves.

Gjennom 2017 har det ikke vært vesentlige endringer i måten operasjonell risiko følges opp.

Risikoen måles som en kombinasjon av hvor ofte det kan skje (sannsynlighet) og konsekvens. I tillegg til direkte økonomiske tap, blir konsekvenser for kunder, regeletterlevelse og merarbeid vurdert og målt. Der risikovurderingen konkluderer med at risikoen er høyere enn det som er akseptabelt, skal det etableres tiltak for å redusere risikoen (sannsynlighet eller konsekvens).

Uønsket operasjonell risiko søkes redusert med et effektivt system for internkontroll. Risikoer følges opp gjennom ledelsens risikogjennomgang med dokumentering av risikoer, tiltak og oppfølging av hendelser. Innenfor Storebrands kontrollfunksjoner er det også personer med ansvar for operasjonell risikokontroll. I tillegg kommer internrevisjonens uavhengige kontroll gjennom styrevedtatte revisjonsprosjekter.

For å håndtere alvorlige hendelser i forretningskritiske prosesser er det utarbeidet beredskapsplaner.

## C.6 ANDRE VESENTLIGE RISIKOER

### Risikokonsentrasjon

Det meste av risikoen for Storebrand konsern er knyttet til de garanterte pensjonsproduktene i livselskapene. Disse risikoene er konsolidert i Storebrand Livsforsikring konsern som omfatter både Storebrand Livsforsikring AS, SPP Pension & Försäkring AB og virksomheten i Irland og på Guernsey (Benco). Øvrige selskaper direkte eid av Storebrand ASA som er eksponert for vesentlige risikoer er Storebrand Forsikring AS, Storebrand Helseforsikring AS, Storebrand Asset Management konsern og Storebrand Bank konsern.

For livsforsikringsvirksomheten er de store risikoene ganske sammenfallende for Norge og Sverige. Markedsrisikoen vil i stor grad være avhengig av globale forhold som påvirker investeringsporteføljene i alle virksomhetene. Forsikringsrisikoen vil kunne slå mer ulikt ut for de forskjellige selskapene, men spesielt langt liv risikoen kan påvirkes av universelle utviklingstrekk.

Både forsikringsvirksomheten og bankvirksomheten er eksponert mot kredittrisiko. Forsikringsvirksomheten har i hovedsak kredittrisiko knyttet til obligasjoner med stor geografisk og bransjemessig spredning, mens banken i hovedsak har eksponering mot direkte utlån til bolig i Norge. Det er ingen vesentlig konsentrasjonsrisiko på tvers av obligasjoner og utlån.

Finansmarkeds- og investeringsrisiko er i hovedsak knyttet til kundeporteføljene i livsforsikringsvirksomheten. Bankvirksomheten har liten direkte eksponering mot andre risikotyper enn kreditt. En renteoppgang vil på kort sikt ramme avkastningen i livselskapene negativt. En renteoppgang kan også gi bankkunder lavere betjeningsevne og økte tap for bankvirksomheten.

Risikoen fra skade- og helseforsikringsrisikoen i Storebrand Forsikring AS og Storebrand Helseforsikring AS har lav samvariasjon med risikoen fra resten av virksomhetene i konsernet.

I kapitalforvaltningsvirksomheten er hovedrisikoen operasjonell, i form av atferd som kan utløse erstatninger og/eller påvirke omdømme. Siden kapitalforvaltningsselskapet er hovedforvalter for forsikringsvirksomhetene, vil feil i kapitalforvaltningen kunne forplante seg til feil i forsikringsvirksomheten.

Selskapenes investeringsstrategier setter rammer for konsentrasjonsrisiko i form av grenser for maksimal eksponering mot enkelt-selskaper og rating-klasser. Forsikringsrisikostrategien setter grenser for maksimal eksponering mot katastrofer (gjenforsikring).

## C.7 ANDRE OPPLYSNINGER

Informasjon om risikobildet finnes også i årsrapporten for 2017 for Storebrand ASA, spesielt risikobeskrivelsen i årsberetningen og notene 5-11 for Storebrand konsern.

## D. VERDIVURDERING FOR SOLVENSFORMÅL

### D.1 EIENDELER

Det har ikke blitt gjort vesentlige endringer i regnskapsprinsipper eller vurderingsprinsipper for eiendeler i løpet av 2017.

#### Oversikt over eiendeler i solvensbalansen

Samlede eiendeler i solvensbalansen er NOK 515 mrd. NOK 328 mrd. er finansielle eiendeler og utlån knyttet til garanterte kundeporteføljer eller selskapsporteføljer. Eiendeler for fondsforsikring utgjør NOK 169 mrd., mens øvrige eiendeler utgjør NOK 18 mrd.

**TABELL 11 EIENDELER I SOLVENSBALANSEN**

| (NOK mill.)                                       | 31.12.2017     | 31.12.2016     |
|---|----------------|----------------|
| Utsatt skattefordel                               | 71             | 102            |
| Finansielle eiendeler som ikke er fondsforsikring | 301 825        | 302 092        |
| <i>Eiendom</i>                                    | 28 410         | 26 508         |
| <i>Datterselskap</i>                              | 3 730          | 3 409          |
| <i>Aksjer</i>                                     | 13 155         | 9 560          |
| <i>Noterte</i>                                    | 10 983         | 7 411          |
| <i>Unoterte</i>                                   | 2 171          | 2 149          |
| <i>Obligasjoner</i>                               | 233 701        | 218 017        |
| <i>Stat- og statsgaranterte obligasjoner</i>      | 78 660         | 77 178         |
| <i>Foretaksobligasjoner</i>                       | 153 972        | 140 230        |
| <i>Strukturerte obligasjoner</i>                  | 1 069          | 609            |
| <i>Fond</i>                                       | 18 943         | 40 087         |
| <i>Derivater</i>                                  | 3 852          | 4 500          |
| <i>Korttidsplasseringer</i>                       | 35             | 10             |
| Finansielle eiendeler for fondsforsikring         | 169 039        | 139 760        |
| Utlån   | 26 349         | 18 972         |
| Reassuranse                                       | 92             | 144            |
| Bankinnskudd                                      | 6 629          | 6 900          |
| Andre eiendeler                                   | 10 981         | 8 185          |
| <b>Totale eiendeler</b>                           | <b>514 985</b> | <b>476 155</b> |

Gjennom 2017 økte totale eiendeler med NOK 39 mrd., herav en økning på NOK 29 mrd. i eiendeler for fondsforsikring.

#### Hovedprinsipper for verdsettelse av eiendeler

Eiendeler skal for Solvens II vurderes til virkelig verdi. Verdsettelsesprinsippene er i stor grad sammenfallende med prinsippene for verdsettelse til virkelig verdi for International Financial Reporting Standards (IFRS). Regnskapet for Storebrand ASA konsern er avgitt i samsvar med IFRS. I finansregnskapet er obligasjoner til amortisert kost og obligasjoner klassifisert som utlån og fordringer bokført til amortisert kost i henhold til prinsipper for dette i IFRS.

Storebrand gjennomfører en omfattende prosess for å sikre en mest mulig markedsriktig verdifastsettelse av finansielle instrumenter. Dette er nærmere beskrevet i note 1. Selskapsinformasjon og regnskapsprinsipper og note 12. Verdsettelse av finansielle kontrakter og eiendommer i årsrapporten for 2017 for Storebrand konsern.

#### Forskjell i verddivurdering mellom Solvens II og finansregnskap

Som følge av at balansen konsolideres etter ulike regler under Solvens II sammenliknet med IFRS, er det ikke mulig å avstemme balansen linje for linje. Se kapittel E.1 Ansvarlig Kapital for en avstemming av overgangen fra IFRS ansvarlig kapital til solvenskapital under Solvens II.

Nedenfor gis en forklaring på vesentlige forskjeller mellom finansregnskapsvurdering og Solvens II for eiendeler. De vesentlige verdsettelsesforskjellene er knyttet til datterselskap, obligasjoner og utlån, immaterielle eiendeler og utsatt skatt.

### **Datterselskap**

For finansregnskapet (IFRS) konsolideres alle datterselskap med eierandel over 50 %. For eierandeler mellom 20 og 50 % benyttes egenkapitalmetoden.

I solvensbalansen benytter Storebrand metode 1 i Solvens II-regelverket for konsolidering på gruppenivå. Konsolideringen av datterselskap avhenger av hvilken regulering selskapene er underlagt.

1. Forsikringsselskap
  - a. Forsikringsselskap som tilhører EU/EØS og gjør egen solo Solvens II-rapportering, full-konsolideres, såkalt linje-for-linje konsolidering basert på Solvens II-verdsettelse.
  - b. Nordben er hjemmehørende på Guernsey, er utenfor EU/EØS og har ikke Solvens II-rapportering. Også Nordben er full-konsolidert, men basert på IFRS verdier som er tilnærmet lik hva Solvens II verdier ville vært for dette selskapet.
2. Selskap som er regulert etter CRD IV rammeverket legges inn på linjen "datterselskap" i balansen med en verdi som tilsvarende den forholdsmessige andelen av selskapets ansvarlige kapital beregnet etter CRD IV-regelverket.
3. Ikke-regulerte selskaper med eierandel >20 % legges inn som aksjer til forholdsmessig andel av markedsverdi (EK-metoden) fratrukket goodwill og immaterielle eiendeler på linjen "datterselskap" i balansen, såkalt en-linje-konsolidering. Unntak er eiendomsselskapene som full-konsolideres.

En annen forskjell er at minoritetsinteresser er inkludert full ut i konsolideringen i finansregnskapet. Under Solvens II inkluderes minoritetsinteresser i forsikringsselskap tilsvarende det aktuelle selskapets bidrag til gruppens solvenskapitalkrav.

En konsekvens av den ulike konsolideringsmetodikken er at både samlede eiendeler og samlede forpliktelser er lavere under Solvens II enn i finansregnskapet. Det skyldes at flere datterselskap er en-linje-konsolidert i solvensbalansen. Dette vil i hovedsak elimineres for solvenskapitalen, der det er reelle vurderingsforskjeller som påvirker. Samlet sett gir ulik verdsettelse av datterselskap NOK 1,6 mrd. lavere verdi for solvensbalansen, ref. tabell 20.

### **Obligasjoner og utlån**

Finansielle eiendeler som i finansregnskapet verdsettes til amortisert kost, skal i solvensbalansen verdsettes til virkelig verdi. Verdsettelse til virkelig verdi i solvensbalansen er NOK 8,5 mrd. høyere enn verdsettelsen basert på amortisert kost. Forskjellen framgår også i noteinformasjonen til finansregnskapet, ref. note 32 i årsrapporten for 2017 for Storebrand konsern.

### **Immaterielle eiendeler**

Immaterielle eiendeler skal, i henhold til Solvens II-prinsippene, settes til null i solvensbalansen. Forskjellen gir NOK 4,9 mrd. lavere verdsettelse for solvensbalansen.

### **Utsatt skatt / skattefordel**

Verdiendringer ved overgang fra finansregnskapet til Solvens II balanse påvirker også selskapets skatteposisjon. Det gjelder alle verdiendringer bortsett fra verdiendring av datterselskap. Skatteeffekten må ses i sammenheng med endringer i verdsettelsen av forpliktelser beskrevet i kapittel D.2 Forsikringstekniske avsetninger og D.3 Andre forpliktelser. Totaleffekten for skatt er beskrevet i avsnittet "Utsatt skatt" i kapittel D.3 Andre forpliktelser.

### **Annet**

Andre forskjeller mellom verdsettelsen av eiendeler for Solvens II og finansregnskapet må ses i sammenheng med at det også blir endringer i forpliktelsen. Den vesentligste forskjellen er at Storebrand har påtatt seg forpliktelser knyttet til ikke-innbetalt kapital, i hovedsak knyttet til private equity-fond og eiendom. I solvensbalansen skal dette føres som en forpliktelse, med en tilsvarende motpost på eiendelssiden. Dette øker eiendelssiden i Solvensbalansen med NOK 7,9 mrd. i forhold til finansregnskapet. Dette er inkludert i posten "andre eiendeler" i tabell 11.

## **D.2 FORSIKRINGSTEKNISKE AVSETNINGER**

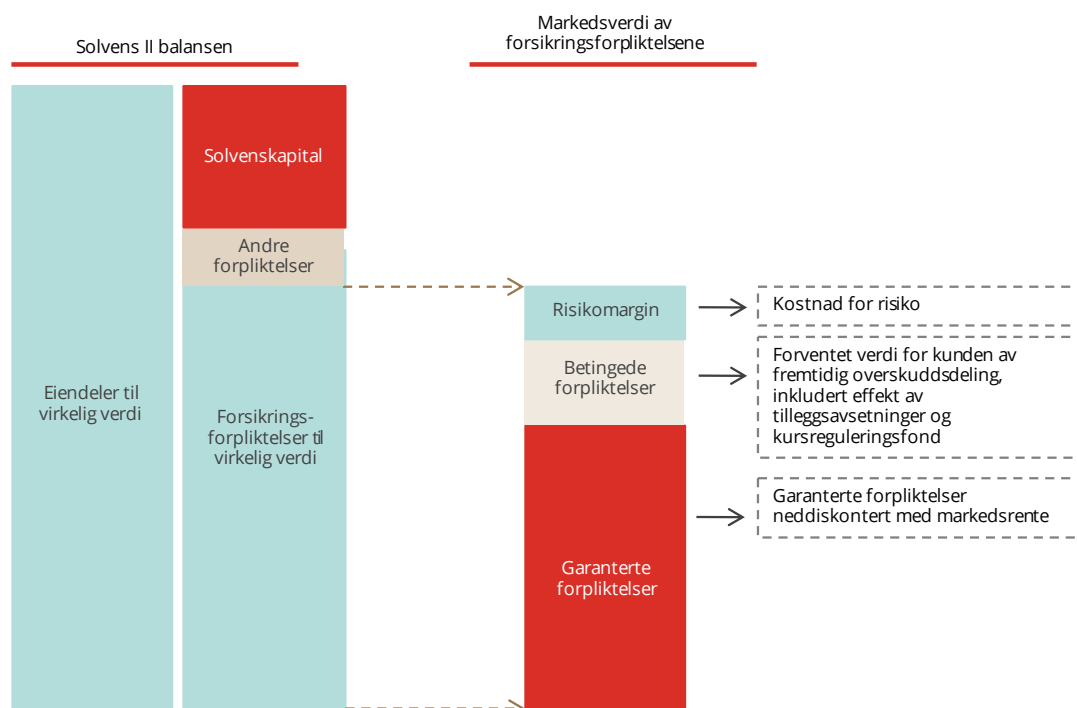
I løpet av 2017 har det blitt gjort noen metodeendringer for forutsetninger som benyttes til å verdsette forsikringsforpliktelsen. Storebrand har endret modelleringen ved å innføre rentenivåavhengig fripoliseavgang og en mer dynamisk framtidig investeringsallokering. Det er også gjort en forbedring i modellering av dødelighet. Oppdatering av andre forutsetninger inkluderer faktisk utvikling gjennom 2017. Utover dette, er det ikke gjort vesentlige endringer i regnskapsprinsipper eller vurderingsprinsipper for forsikringsforpliktelser i løpet av 2017.



Under Solvens II skal forsikringsforpliktelsen verdsettes til virkelig verdi (markedsverdi). I prinsippet skal forsikringsforpliktelsene verdsettes til det de ville blitt omsatt for i et fritt marked. Siden det ikke eksisterer noe aktivt annenhåndsmarked for kjøp og salg av forsikringsforpliktelser og dermed ingen observerbar markedspris, må virkelig verdi beregnes i en modell. Dette avviker fra verdsettelsen i finansregnskapet beskrevet i note 1 punkt 2 i årsrapporten for 2017 for Storebrand konsern.

Verdsettelsen i solvensbalansen er basert på et beste estimat for netto kontantstrøm fra forsikringsselskap til kunde. Kontantstrømmen diskonteres med risikofri markedsrente. Beste estimat fordeles på en garantert forpliktelse og en betinget forpliktelse. Som følge av at det er usikkerhet, skal forpliktelsen inneholde en risikomargin i tillegg til beste estimat.

Prinsippet for oppsett av solvensbalansen og beregningen av forsikringsforpliktelsen er illustrert i figur 3.



**FIGUR 2 ELEMENTER I SOLVENS II BALANSEN**

## Metodikk for å verdsette forsikringsforpliktelsen

### Beste estimat

I modellen beregnes netto kontantstrøm fra forsikringsselskap til kunde. Alle inn- og utbetalinger estimeres, herunder framtidige premier som er en del av kontrakten, kostnader, inntrufne forsikringstilfeller, tilført avkastning, utbetalte pensjoner, flytting og konvertering til andre ordninger. For de garanterte porteføljene med overskuddsdeling modelleres usikkerheten ved hjelp av ESG-en som beskrevet nedenfor. Den sannsynlighetsveide kontantstrømmen neddiskonteres med risikofri markedsrente for å finne beste estimat. For beregningen pr. 31.12.2017 har Storebrand estimert kontantstrømmer for de neste 60 år og beregnet en restverdi i år 60.

Beste estimat for verdien av forsikringsforpliktelsen deles i garantert forpliktelse og betinget forpliktelse. Den betingede forpliktelsen er den delen av beste estimat som følger av framtidig overskuddsdeling, altså tilført avkastning til kunden utover det som er garantert. I kontantstrømmene er det tatt hensyn til forskjeller i overskuddsdeling mellom produktene og de forskjellige bufferelementer som er tillatt etter forsikringsvirksomhetsloven eller er avtalt med kunder i form av produktvilkår.

### Risikomargin

Siden det er usikkerhet knyttet til beste estimat, blir det beregnet en risikomargin som dekker kostnaden for å holde risikokapital. Det er bare kapitalkrav som ikke kan avdekkes (hedges) som skal medregnes i risikomarginen. I praksis vil det si forsikringsrisiko, motpartrisiko og operasjonell risiko fordi finansmarkedsrisikoen antas å kunne avdekkes.

Storebrand har beregnet risikomarginen i henhold til metode 2 i Solvens II regelverket. Det benyttes produktspesifikke parameter for å framskrive det underliggende kapitalbehovet. De simulerte framtidige kapitalkravene diversifiseres og nåverdien av en kapitalkostnad på 6 % av disse kapitalkravene beregnes.

Tabell 12 viser verdien av forsikringsforpliktelser fordelt på beste estimat og risikomargin for Storebrands produktområder fordelt på selskap og produktområde.

**TABELL 12 FORSIKRINGSTEKNISKE FORPLIKTELSE**

| NOK (mill.)  |                             | Beste estimat  | Risikomargin | Forsikrings-                      | Forsikrings-                    |
|--|-----------------------------|----------------|--------------|-----------------------------------|---------------------------------|
|  |                             |                |              | tekniske forpliktelser 31.12.2017 | tekniske avsetninger 31.12.2016 |
| Storebrand Livsforsikring                                  | Tradisjonell livsforsikring | 185 588        | 2 018        | 187 606                           | 187 159                         |
|  | Fondsforsikring             | 71 277         | 2 753        | 74 029                            | 59 332                          |
|  | Gruppeliv (Helse lik liv)   | 1 371          | 17           | 1 388                             | 1 313                           |
|  | Skade (Helse lik skade)*    | 608            | 19           | 627                               | 725                             |
| SPP Pension & Försäkring                                   | Tradisjonell livsforsikring | 82 080         | 1 376        | 83 456                            | 80 787                          |
|  | Fondsforsikring             | 81 446         | 1 266        | 82 712                            | 70 424                          |
|  | Risk (Helse lik liv)        | 808            | 50           | 858                               | 858                             |
| Storebrand Helseforsikring                                 | Helseforsikring             | 71             | 4            | 74                                | 72                              |
| Storebrand Forsikring                                      | Skadeforsikring             | 696            | 27           | 723                               | 720                             |
| Euroben  | Livsforsikring              | 10 452         | 10           | 10 462                            | 9 818                           |
| Nordben  | Livsforsikring              | 4 907          |              | 4 907                             | 5 318                           |
|  | Fondsforsikring             | 1 104          |              | 1 104                             | 1 341                           |
| <b>Totale forsikringsforpliktelser før overgangsregler</b> |                             | <b>440 407</b> | <b>7 539</b> | <b>447 945</b>                    | <b>417 868</b>                  |

\*Yrkesskade, kritisk sykdom og ulykkesforsikring

Forsikringsforpliktelsene for Storebrand utgjør NOK 448 mrd. fordelt på NOK 440 mrd. i beste estimat og NOK 7,5 mrd. i risikomargin. Det er en økning på NOK 30 mrd. gjennom 2017, i hovedsak som følge av en økning på NOK 27 mrd. for fondsforsikring. Tradisjonell livsforsikring utgjør 64 % (68 % ved slutten av 2016), fondsforsikring 35 % (31 %) og øvrige produkter 1 % (1 %) av forpliktelsen. Storebrand Livsforsikring utgjør 59 % (59 %) av forpliktelsen og SPP utgjør 37 % (36 %).

#### Overgangsregel for verdsettelse av forsikringsforpliktelsen

Storebrand Livsforsikring benytter overgangsregler for beregning av forsikringstekniske avsetninger<sup>16</sup> i henhold til § 56 i Solvens II-forskriften. Effekten beregnes som differansen mellom Solvens II forpliktelsen og tilsvarende forpliktelse under Solvens I (fratrasket erstatningsavsetninger) for de porteføljer som er omfattet av overgangsregelen. Dette gjelder alle norske produkter med garanti. I tillegg er det gitt et gulv for verdsettelsen som begrenser effekten av overgangsregel til å være maksimalt differansen mellom de totale forsikringstekniske avsetningene under Solvens II og de totale Solvens I avsetningene.

**TABELL 13 EFFEKTEN AV OVERGANGSREGLER FOR FORSIKRINGSTEKNISKE AVSETNINGER**

| NOK (mill.)               | 31.12.2017    | Pr. 31.12.2017 før utfasing | 31.12.2016    |
|---------------------------|---------------|-----------------------------|---------------|
| Ytelsespensjon            | -73           | -78                         | -169          |
| Fripoliser                | -8 527        | -9 096                      | -6 978        |
| Tradisjonell individual   | -873          | -931                        | -735          |
| Effekt av gulvbegrensning | 4 960         | 5 592                       | 4 808         |
| <b>Total effekt</b>       | <b>-4 513</b> | <b>-4 513</b>               | <b>-3 073</b> |

For de porteføljer som er omfattet av ordningen, gir overgangsregelen en verdsettelse som samlet er NOK 10,1 mrd. lavere. Effekten skal fases ut over 16 år, første gang pr. 1.1.2017, så effekten er redusert med 1/16 til NOK 9,5 mrd. pr. 31.12.2017. Gulvregelen medfører at overgangsregelen begrenses til NOK 4,5 mrd. slik at utfasingen ikke påvirker nettoeffekten av overgangsregelen pr. 31.12.2017. Effekt på solvenskapital og solvensmargin er kvantifisert i kapittel E. 2. Solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav.

<sup>16</sup> Storebrand Livsforsikring benytter ikke overgangsregelen knyttet til diskonteringskurven

Størrelsen på overgangsregelen, inkludert gulvbegrensningen, avhenger av rentenivået. Lavere/høyere rentenivå vil øke/reducere effekten av overgangsregelen. Dette motvirker verdiendringer på forsikringsforpliktelsen uten overgangsregler, dvs. at verdien av forsikringsforpliktelsen med overgangsregler blir vesentlig mindre rentefølsom. Storebrand har, etter søknad, fått godkjenning fra Finanstilsynet for å omregne overgangsregelen hvert kvartal.

Effekten av overgangsregelen påvirkes også av utviklingen i bestanden. Vridningen fra garantert til fondsforsikring vil medføre en naturlig reduksjon av overgangsregelen framover, da økningen i ikke-garantert portefølje vil øke effekten av gulvbegrensningen.

### Forskjell mellom Solvens II og finansregnskapet

Tabell 15 viser verdien av forsikringsforpliktelsene i finansregnskapet og under Solvens II med og uten overgangsregler

**TABELL 14 FORSIKRINGSFORPLIKTELSE UNDER SOLVENS II OG I FINANSREGNSKAPET**

| NOK (mill.)                |                                   | Solvens II med<br>overgangsregler | Solvens II uten<br>overgangsregler* | Finansregnskapet |
|----------------------------|-----------------------------------|-----------------------------------|-------------------------------------|------------------|
| Storebrand Livsforsikring  | Tradisjonell livsforsikring       | 187 606                           | 192 119                             | 182 918          |
|                            | Fondsforsikring                   | 74 029                            | 74 029                              | 80 372           |
|                            | Gruppeliv (Helse lik liv)         | 1 388                             | 1 388                               | 1 450            |
|                            | Skade (Helse lik skade)           | 627                               | 627                                 | 631              |
| SPP                        | Tradisjonell livsforsikring       | 83 456                            | 83 456                              | 85 494           |
|                            | Fondförsäkring                    | 82 712                            | 82 712                              | 87 473           |
|                            | Risk (Helse lik liv)              | 858                               | 858                                 | 991              |
| Storebrand Helseforsikring | Helseforsikring (Helse lik skade) | 74                                | 74                                  | 162              |
| Storebrand Forsikring      | Skadeforsikring                   | 723                               | 723                                 | 1 092            |
| Euroben                    | Livsforsikring                    | 10 462                            | 10 462                              | 10 454           |
| Nordben                    | Livsforsikring                    | 4 907                             | 4 907                               | 4 907            |
|                            | Fondsforsikring                   | 1 104                             | 1 104                               | 1 104            |
| <b>Totalt</b>              |                                   | <b>447 945</b>                    | <b>452 458</b>                      | <b>457 049</b>   |

\*Kun relevant for Storebrand Livsforsikring

Samlet sett er forsikringsforpliktelsen verdsatt til NOK 447,9 mrd. i solvensbalansen, som er NOK 9,1 mrd. lavere enn i finansregnskapet. Uten overgangsregler er forsikringsforpliktelsen verdsatt til NOK 452,5 mrd. i solvensbalansen, som er NOK 4,6 mrd. lavere enn i finansregnskapet. Det meste av forskjellene kommer fra verdsettelsen av livsforsikringsforpliktelse i Storebrand Livsforsikring og SPP.

### Storebrand Livsforsikring

For tradisjonell livsforsikring er verdsettelsen i solvensbalansen uten overgangsregel NOK 9,2 mrd. høyere enn i finansregnskapet. Den største differansen er knyttet til fripoliser. Viktige forklaringer er:

- Verdsettelsen i solvensbalansen er basert på risikofri markedsrente, mens verdsettelsen i finansregnskapet er basert på kontraktens beregningsrente.
- Verdsettelsen i solvensbalansen omfatter både garantert forpliktelse og betinget forpliktelse (framtidig overskuddsdeling). Verdsettelsen i finansregnskapet inkluderer bare den garanterte forpliktelsen (premiereserven).
- Verdsettelsen i solvensbalansen inkluderer markedsverdien av utstedt rentegaranti (opsjon).
- Verdsettelsen i solvensbalansen inkluderer kostnad for kapitalbinding i form av risikomargin.

Overgangsregelen reduserer forsikringsforpliktelsen for tradisjonell livsforsikring med NOK 4,5 mrd.

For fondsforsikring er verdsettelsen i solvensbalansen NOK 6,3 mrd. lavere enn for finansregnskapet. Hovedforklaringen er at framtidig margin til Storebrand reduserer forpliktelsen.

### SPP

For SPP er verdsettelsen av forsikringsforpliktelsen lavere enn for finansregnskapet. Den største forskjellen skyldes at fondsforsikring er verdsatt NOK 4,8 mrd. lavere. Hovedforklaringen er at framtidig margin til SPP reduserer forpliktelsen i solvensbalansen.

Tradisjonell livsforsikring er verdsatt NOK 2,0 mrd. lavere for solvensregnskapet. Hovedforklaringen er at framtidig margin reduserer

forpliktelsen for Solvens II. Dette motvirkes delvis av at risikomargin og opsjonsverdien av rentegarantien er inkludert for Solvens II, men ikke for finansregnskapet. Bortsett fra det, er verddivurderingsprinsipper ganske sammenfallende mellom solvensbalansen og finansregnskapet for SPP. Diskonteringsrenten er tilnærmet lik og både garantert og betinget forpliktelse inkluderes for begge formål.

### Oversikt over de viktigste forutsetningene

*Kontraktsgrense:* Solvens II-regelverket fastsetter at framtidige premier skal inkluderes i beregning av forsikringsforpliktelsen dersom disse anses å være en del av en allerede inngått forpliktelse, dvs. at forsikringsselskapet er eksponert for risikoen knyttet til de framtidige premiene. Der premier er innenfor kontraktsgrensen, modelleres premieutviklingen basert på historisk premieinnbetalingsmønster.

Framtidige premier skal ikke inkluderes dersom Storebrand ensidig kan heve kontrakten eller kontrakten kan reprises for å reflektere dagens vurdering av risikoen. Basert på dette, er det meste av Storebrands framtidige premier utenfor kontraktsgrensen slik at de ikke medtas i modelleringen. Unntakene er:

- Første års premie for risikoprodukter.
- Premier for tradisjonell, individuell pensjon der kunden har mulighet til å betale framtidige premier uten at Storebrand kan reprise eller si opp kontrakten. Årlige premier synker raskt fordi porteføljen i hovedsak er lukket for nysalg og mange kontrakter når utbetalingsfasen.
- Premier som bedrifter betaler innenfor tjenstepensjonskontrakter i Norge for å dekke kostnader knyttet til allerede innbetalte reserver. Dette følger av at det er lovpålagt at bedriften skal dekke alle kostnader for tjenstepensjon, slik at det ikke er anledning til å finansiere kostnader fra reserven. For ytelseskontrakter inkluderes margin for pris på avkastningsgaranti, risiko og administrasjon. For innskuddspensjon inkluderes premie for forvaltning og administrasjon.

*Inntekter:* Generelt er modellering av inntekter basert på faktiske inntektsnivåer som samsvarer med inntektene i finansregnskapet. Inntektene framskrives basert på prisstrukturen og forventet utvikling for de ulike produktene, vanligvis som en andel av reserven eller pr. kontrakt, eventuelt med G-regulering.

*Kostnader:* Kostnadsmodelleringen er basert på faktiske kostnader pr. produktområde basert på kostnadsfordelingsmodellen som benyttes for finansregnskapet. Det skilles mellom bestandskostnader, anskaffelseskostnader og engangskostnader. Engangskostnader og størstedelen av anskaffelseskostnadene holdes utenfor modelleringen slik at kostnadsbildet blir konsistent med kontraktsgrensen. For produkter med framtidige premier innenfor kontraktsgrensen, inkluderes relevant del av anskaffelseskostnaden. Kostnader framskrives delvis med reserveutvikling og delvis som en stykk-kostnad pr. kontrakt. Stykk-kostnader inflasjonsjusteres.

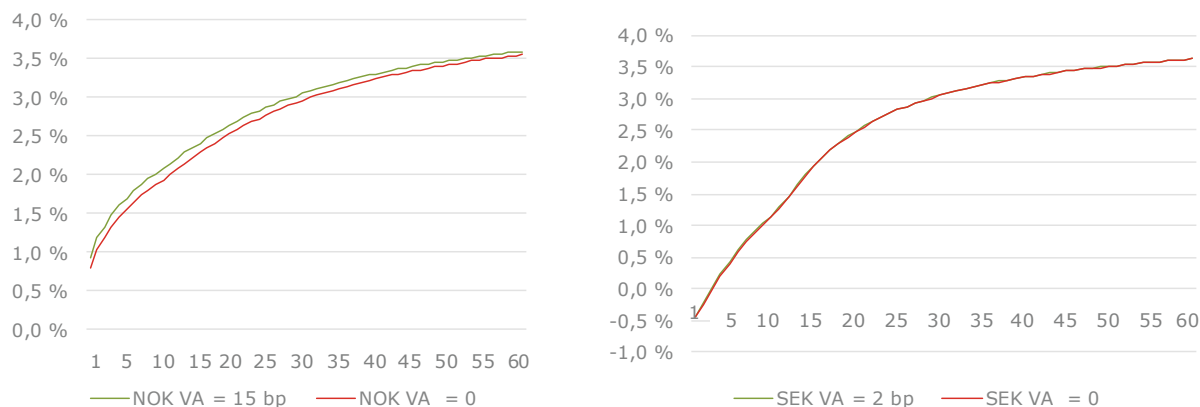
*Biometriske forutsetninger:* Biometriske forutsetninger omfatter dødelighet, uførhet og reaktivering (uføre som blir arbeidsføre). Forutsetningene samsvarer med observert utvikling for bestanden. Forutsetningene vurderes årlig og oppdateres ved behov.

For dødelighet benyttes en dynamisk modell, det vil si at dødeligheten er lavere jo yngre personen er. I Norge er modellen basert på tilsvarende prinsipper som K2013, i Sverige er den svenske dødelighetsundersøkelsen, DUS, lagt til grunn.

*Avgang og produktoverganger:* Forutsetninger settes pr. produkt og oppdateres årlig. Som hovedregel benyttes historiske observasjoner over de siste 3-5 år. Unntak fra hovedregelen om erfaringsbaserte forutsetninger gjøres dersom historien ikke vurderes som relevant for framtiden, f.eks. som følge av endrede priser eller ny regulering. Dette gjelder spesielt utviklingen i markedet for ytelsespensjon i Norge. I løpet av 2017 ble modelleringen av avgangsrisiko for fripoliser forbedret. Det er nå lagt til grunn at flere kunder konverterer fripoliser til investeringsvalg eller flytter til andre selskap når rentenivået er høyt enn når det er lavt.

*Skatt:* I Sverige modelleres avkastningsskatt i henhold til gjeldende regler. Utover dette er det ikke tatt hensyn til skatt i modelleringen av kontantstrømmene. Endret verdsettelse av forpliktelsen vil imidlertid påvirke konsernets beregnede skatteposisjon, se avsnitt om utsatt skatt i kapittel D.3.

*Finansielle forutsetninger:* Den risikofrie rentekurven benyttes både til å diskontere kontantstrømmene og som grunnlag for framtidig avkastning. Rentekurven publiseres av EIOPA. Storebrand anvender den risikofrie rentekurven inkludert volatilitetsjustering (VA). Pr 31.12.2017 var VA 15 bp. i Norge og 2 bp. i Sverige.



**FIGUR 4 SPOTRENTER MED OG UTEN VA**

Uten volatilitetsjustering øker verdien av de forsikringstekniske avsetningene med NOK 1,7 mrd. før endring i overgangsregler. I Norge kompenseres overgangsregelen i sin helhet for endringen i verdi av forsikringstekniske avsetninger. Volatilitetsjusteringen i Sverige er lav, slik at verdien av forsikringstekniske avsetninger etter overgangsregler er tilnærmet uendret uten volatilitetsjustering. Effekt på solvenskapital og solvensmargin er beskrevet i kapittel E.2 Solvenskapitalkrav og minstekrav.

Storebrand benytter ikke motsvarsjustering (matching adjustment) av rentekurven.

I Norge er det ikke et aktivt marked for realrente-obligasjoner og inflasjonsforutsetningen er satt til 50 % av den risikofrie renten. Lønnsvekst (G-regulering) er satt til inflasjon pluss 1,9 %-poeng. I Sverige benyttes inflasjonen som priset i markedet for realrente-obligasjoner fram til 10 år og deretter en ekstrapolering basert på samme metodikk som for rentekurven.

*Økonomisk scenario-generator (ESG):* For å kunne beregne tidsverdien av framtidige opsjoner og garantier, anvendes en Monte-Carlo simulering som bygger på 1000 risikonøytrale stokastiske scenarier generert i en økonomisk scenario-generator (ESG). Scenarioene skapes med utgangspunkt i den risikofrie rentekurven og tar hensyn til markedsprising av volatilitet for renter, aksjer og eiendom. Investeringsallokeringen settes lik den faktiske på beregningstidspunktet og endres gjennom framskrivingen basert på Storebrands prinsipper for å tilpasse investeringene til risikobærende evne. Dette er en forbedring i 2017. For 2016 var investeringsallokeringen som hovedregel konstant gjennom framskrivingen.

*Handlingsregler:* For å gi et så realistisk bilde som mulig, er det på enkelte områder nødvendig å implementere handlingsregler (management actions) i beregningene. Handlingsreglene samsvarer med hvordan selskapet faktisk opptrer og er dokumentert.

#### Usikkerhet knyttet til verdivurdering av forsikringsforpliktelsen

Graden av usikkerhet i beregningene av forsikringsforpliktelsen drives av usikkerhet i de underliggende antagelsene. Det er størst usikkerhet hvis det ikke finnes relevant historikk eller markedsdata å basere forutsetningene på. Storebrand vurderer at det er usikkerhet knyttet til blant annet følgende forutsetninger:

- *Rentekurven* er gitt av EIOPA, men basert på en del forutsetninger som er usikre, herunder metodikk for ekstrapolering, tidsperiode for å nå langsiktig rente (UFR), nivå på UFR og nivå på volatilitetsjustering (VA).
- *Overgang fra ytelsesordninger i Norge.* Raskere overgang fra aktive ytelsesordninger til fripoliser enn forutsatt i plan vil øke verdien av forsikringsforpliktelsen. Langsommere overgang vil redusere forpliktelsen.
- *Avgangsforutsetninger fripoliser.* Høyere avgang enn forutsatt i form av overgang til investeringsvalg (FMI) eller til andre selskaper vil redusere forpliktelsen, lavere avgang vil øke forpliktelsen.
- *Inntekter fondsforsikring.* Lavere inntekter enn forutsatt i beregningene vil øke forpliktelsen. Effekten vil være mindre for solvensmarginen fordi kapitalkravene blir lavere.
- *Kostnader,* spesielt kostnadsfordeling mellom anskaffelses- og bestandskostnader. Reduserte kostnader vil redusere forsikringsforpliktelsen, mens økte kostnader vil øke forsikringsforpliktelsen. Effekten vil motvirkes av endret kapitalkrav, spesielt for fondsforsikring.

Som en del av ORSA-prosessen gjennomføres følsomhetsanalyser for verdien av forsikringsforpliktelsen, solvenskapitalen og kapitalkravene for endrede forutsetninger bl.a. knyttet til renter, kundeatferd, inntekter og kostnader. Hensikten er blant annet å øke forståelsen rundt følsomheten i beregningene.

### D.3 ANDRE FORPLIKTELSER

Det har ikke blitt gjort vesentlige endringer i regnskapsprinsipper eller vurderingsprinsipper for andre forpliktelser i løpet av 2017.

Andre forpliktelser enn forsikringsforpliktelser utgjør NOK 28,1 mrd. under Solvens II. Verdsettelsen av andre forpliktelser er i hovedsak den samme for Solvens II som for finansregnskapet, men det oppstår en del avvik som skyldes andre forskjeller i regnskapsmessig behandling. De vesentligste av disse er forklart nedenfor.

**TABELL 15 ANDRE FORPLIKTELSER**

| NOK (mill.)   | 31.12.2017    | 31.12.2016    |
|---|---------------|---------------|
| Betingede forpliktelser   | 6 121         | 4 540         |
| Pensjonsforpliktelse egne ansatte                                 | 320           | 262           |
| Utsatt skatt  | 1 856         | 1 960         |
| Derivater   | 1 578         | 1 514         |
| Utestående forpliktelser forsikringsoppgjør, reassurans og øvrige | 6 952         | 6 375         |
| Ansvarlige lån  | 8 547         | 7 198         |
| Andre forpliktelser   | 2 764         | 3 834         |
| <b>Sum andre forpliktelser</b>                                    | <b>28 137</b> | <b>25 684</b> |

#### **Betingede forpliktelser**

Storebrand Livsforsikring og SPP har påtatt seg forpliktelser knyttet til ikke-innbetalt kapital, i hovedsak knyttet til private equity-fond og eiendom. I Solvens II-balansen skal dette føres som en forpliktelse, med en tilsvarende motpost på eiendelssiden, ref. også avsnitt "Andre forskjeller" under kapittel D.1. Dette øker forpliktelsessiden i Solvens II-balansen i forhold til finansregnskapet.

#### **Pensjonsforpliktelser egne ansatte**

Pensjonsforpliktelser for egne ansatte er beregnet i henhold til norsk IAS19, ref. note 1 punkt 13 i årsrapporten for 2016 for Storebrand konsern. Verdsettelsen av forsikringsforpliktelsen i solvensbalansen samsvarer med verdsettelsen i finansregnskapet.

#### **Derivater**

Prinsipp for verddivurdering av derivater samsvarer med prinsippet i finansregnskapet, men det oppstår avvik fordi derivater i fondsforikring føres netto under Solvens II, men bruttoføres under IFRS.

#### **Ansvarlige lån**

Ansvarlige lån vurderes til virkelig verdi under Solvens II, men verdsettes til amortisert kost i finansregnskapet. Det gir NOK 121 mill. høyere verdsettelse i solvensbalansen. I tillegg har Storebrand Bank et ansvarlig lån på NOK 276 mill. som i Solvens II balansen inngår i linjen "Datterselskap", da Storebrand Bank ikke fullkonsolideres (se kapittel D.1). Totalt gir dette en NOK 155 mill. lavere verdi av ansvarlige lån i solvensbalansen. Se også kapittel E.1 Ansvarlig Kapital.

#### **Utestående forpliktelser**

Prinsipp for verddivurdering av utestående forpliktelser knyttet til forsikringsoppgjør og reassurans samsvarer med prinsippet i finansregnskapet.

#### **Utsatt skatt**

Verdiendringer ved overgang fra finansregnskapet til solvensbalanse påvirker også konsernets beregnede skatteposisjon. Forskjellen i utsatt skatt er netto skatteeffekt av verdiendringer ved overgang til Solvens II med overgangsregler basert på en skattesats på 25 %. Storebrand konsern går fra å ha en utsatt skattefordel på NOK 637 mill. og en utsatt skatt på NOK 238 mill. under IFRS til en utsatt skattefordel på NOK 71 mill. og en utsatt skatt på NOK 1 856 mill. under Solvens II. Skattefordelen på NOK 71 mill. kommer fra den svenske virksomheten og er ikke mulig å motregne mot utsatt skatteforpliktelse på gruppenivå.

#### **D.4 ALTERNATIVE VERDSETTINGSMETODER**

Storebrands vurderingsprinsipper for eiendeler som ikke kan verdsettes basert på noterte priser er utførlig beskrevet i note 12 i årsrapporten for 2017 for Storebrand konsern.

#### **D.5 ANDRE OPPLYSNINGER**

##### **Avgrensede fond**

Eurobens forretning er delt i to deler, Europlan og SAS Plan. SAS Plan utgjør nesten 90 % av eiendeler og forpliktelser for Euroben. For SAS Plan er det kunden som bærer all markedsrisiko og biometrisk risiko gitt at risikoen dekkes av overskuddskapital i planen (buffer). Buffer i planen er mer enn tilstrekkelig til å dekke tap tilsvarende det som legges til grunn for Solvens II, og risikostyringen er basert på å sikre disse nivåene.

SAS Plan ansees å være et såkalt avgrenset fond (Ring Fenced Fund) under Solvens II. Dette medfører at solvenskapital og kapitalkrav knyttet til SAS Plan skal rapporteres separat og ikke inngår i gruppe-konsolideringen.

## E. KAPITALSTYRING

Storebrand legger vekt på å tilpasse nivået på egenkapital og lån i konsernet fortløpende og planmessig. Nivået tilpasses den økonomiske risikoen og kapitalkrav i virksomheten. Vekst og sammensetning av forretningsområder vil være en viktig drivkraft i behovet for kapital. Kapitalstyringen har som målsetting å sikre en effektiv kapitalstruktur og ivareta en hensiktsmessig balanse mellom interne mål og regulatoriske krav.

Styret i Storebrand behandler kapitalplan sammen med finansiell plan og ORSA for å sikre sammenheng mellom forretningsmessige mål, risiko og kapital. Finansiell plan og kapitalplan utarbeides med en tre-års horisont.

### E.1 ANSVARLIG KAPITAL

Storebrand ASA gruppe har NOK 46,2 mrd. i solvenskapital, en økning på NOK 4,2 mrd. fra 2016. Kapitalen deles inn i grupper avhengig av kvalitet og tilgjengelighet. Tabell 16a viser sammensetningen av solvenskapitalen og fordelingen i gruppe 1 (begrenset og ubegrenset), gruppe 2 og gruppe 3 kapital.

TABELL 16A SOLVENSKAPITAL PR 31.12.2017

| (NOK mill.)   | Totalt        | Gruppe 1<br>ubegrenset | Gruppe 1<br>begrenset | Gruppe 2     | Gruppe 3  |
|---|---------------|------------------------|-----------------------|--------------|-----------|
| Aksjekapital  | 2 339         | 2 339                  |                       |              |           |
| Overkurs  | 10 521        | 10 521                 |                       |              |           |
| Avstemmingsreserve                                  | 20 014        | 20 014                 |                       |              |           |
| Effekt av overgangsregel                            | 4 513         | 4 513                  |                       |              |           |
| Ansvarlige lån                                      | 8 547         |                        | 2 642                 | 5 905        |           |
| Utsatt skattefordel                                 | 71            |                        |                       |              | 71        |
| Risikoutjevningfondet                               | 143           |                        |                       | 143          |           |
| Tellende ansvarlig kapital fra minoritetsinteresser | 16            |                        |                       |              | 16        |
| <b>Total solvenskapital</b>                         | <b>46 164</b> | <b>37 387</b>          | <b>2 642</b>          | <b>6 048</b> | <b>87</b> |
| <b>Total minstekapital</b>                          | <b>39 294</b> | <b>34 958</b>          | <b>2 417</b>          | <b>1 919</b> |           |

TABELL 16B SOLVENSKAPITAL PR 31.12.2016

| (NOK mill.)   | Totalt        | Gruppe 1<br>ubegrenset | Gruppe 1<br>begrenset | Gruppe 2     | Gruppe 3   |
|---|---------------|------------------------|-----------------------|--------------|------------|
| Aksjekapital  | 2 250         | 2 250                  |                       |              |            |
| Overkurs  | 9 485         | 9 485                  |                       |              |            |
| Avstemmingsreserve                                  | 19 754        | 19 754                 |                       |              |            |
| Effekt av overgangsregel                            | 3 073         | 3 073                  |                       |              |            |
| Ansvarlige lån                                      | 7 198         |                        | 2 575                 | 4 623        |            |
| Utsatt skattefordel                                 | 102           |                        |                       |              | 102        |
| Risikoutjevningfondet                               | 140           |                        |                       | 140          |            |
| Tellende ansvarlig kapital fra minoritetsinteresser | 16            |                        |                       |              | 16         |
| <b>Total solvenskapital</b>                         | <b>42 018</b> | <b>34 561</b>          | <b>2 575</b>          | <b>4 764</b> | <b>118</b> |
| <b>Total minstekapital</b>                          | <b>36 717</b> | <b>32 371</b>          | <b>2 350</b>          | <b>1 996</b> |            |

Gruppe 1 kapital representerer kapital av beste kvalitet med hensyn til tapsbærende evne og skal være tilgjengelig for å dekke ethvert tap til enhver tid. Denne består av innskutt egenkapital og avstemmingsreserve, inkludert effekt av overgangsregel. I tillegg inngår evigvarende ansvarlige lån (fondsobligasjoner) med opptil 20 % av gruppe 1 kapital. Storebrand har NOK 40,1 mrd. i gruppe 1 kapital, dette utgjør 87 % av total solvenskapital. Av dette er NOK 37,4 mrd. ubegrenset.

Øvrige ansvarlige lån (tidsbegrenset) og risikoutjevningfond kategoriseres som gruppe 2 kapital. Gruppe 2 og gruppe 3 kapital samlet kan dekke inntil 50 % av solvenskapitalkravet. Storebrand har NOK 6,0 mrd. gruppe 2 kapital som utgjør 13 % av total solvenskapital. Gruppe 2 og gruppe 3 kapitalen dekker 23 % av solvenskapitalkravet.



Storebrand har en minstekapital på NOK 39,3 mrd. Av dette utgjør NOK 37,4 mrd. gruppe 1 kapital, tilsvarende 95 % av total minstekapital. Ansvarlig kapital fra CRD IV selskapene i gruppen teller ikke med i minstekapitalen. Gruppe 2 kapital kan dekke inntil 20 % av minstekapitalkravet og er derfor begrenset til NOK 1,9 mrd.

#### Solvenskapital og minstekapital uten volatilitetsjustering

Uten volatilitetsjustering reduseres solvenskapitalen til NOK 41 509 mill. og minstekapitalen til NOK 34 658 mill. grunnet økt verdi av forsikringstekniske avsetninger justert for skatt. I Norge kompenseres overgangsregelen for endringen i solvenskapitalen.

#### Forventet margin fra framtidige premier

Verdien av forventet margin fra framtidige premier (EPIFP<sup>17</sup>) utgjør NOK 3 532 mill., fordelt på NOK 3 498 mill. fra livsforsikringsvirksomhet og NOK 34 mill. fra skadeforsikringsvirksomhet. Dette er en del av avstemmingsreserven og teller som gruppe 1 kapital. Det er bare margin fra framtidige premier som ligger innenfor kontraktsgrensen som er inkludert. Dette er nærmere beskrevet i avsnittet om kontraktsgrense i kapittel D.2 Forsikringstekniske avsetninger.

#### Ansvarlig lånekapital

Høsten 2017 ble det tatt opp et nytt ansvarlig lån med nominell verdi SEK 1 000 mill. Det er ikke innløst eller tilbakekjøpt lån gjennom 2017.

**TABELL 17 ANSVARLIG LÅNEKAPITAL**

| Nominell verdi<br>(NOK mill.) | Valuta | Solvens II<br>(NOK mill.) | Finansregnskapet<br>(NOK mill.) | Tilbakekjøpsrett | Omfattet av<br>overgangsregel |
|-------------------------------|--------|---------------------------|---------------------------------|------------------|-------------------------------|
| 1 500                         | NOK    | 1 516                     | 1 499                           | 2018             | Ja                            |
| 300                           | EUR    | 3 085                     | 3 077                           | 2023             | Ja                            |
| 1 100                         | NOK    | 1 125                     | 1 102                           | 2024             | Ja                            |
| 750                           | SEK    | 792                       | 752                             | 2021             | Nei                           |
| 1 000                         | NOK    | 1 025                     | 999                             | 2020             | Nei                           |
| 1 000                         | SEK    | 1 003                     | 997                             | 2022             | Nei                           |

Den ansvarlige lånekapitalen utgjør NOK 8,5 mrd. under Solvens II. Alle lån er tatt opp av Storebrand Livsforsikring AS. Fem av lånene har flytende rente, mens det siste er et fastrentelån som er rentebyttest til flytende rente. Dette betyr at rentekostnaden til Storebrand påvirkes av nivået på den flytende pengemarkedsrenten. Storebrand har ett lån i euro og to i svenske kroner som alle er sikret mot norske kroner fram til første tilbakekjøpstidspunkt. Selskapets gjeld er derfor i liten grad eksponert mot valutasingninger.

For samtlige lån bortsett fra fondsobligasjonen på NOK 1 500 mill. (nominelt) vil rentebetaling opphøre ved brudd på solvenskapitalkravet (SCR). Eventuelle ubetalte renter vil akkumuleres, men det vil ikke påløpe renters rente. Rentebetaling på fondsobligasjonen må ses i sammenheng med at dette lånet ble utstedt før Solvens II var aktuelt.

#### Overgangsregler for ansvarlige lån

Ansvarlige lån utstedt før 17.1.2015 omfattes av en overgangsregel som varer til 2026. I denne perioden vil kvalifiserende lån ikke få avkortning, til tross for at de ikke fullt ut oppfyller krav til tellende kapital i Solvens II regelverket. Evigvarende ansvarlige lån utstedt før 17.1.2015 vil kvalifisere som gruppe 1, og tidsbegrensede ansvarlige lån vil kvalifisere som gruppe 2. Etter 2026 vil lånene ikke kvalifisere som solvenskapital.

Tre av lånene omfattes av overgangsregelen. Samtlige lån tilfredsstilte krav til Solvens I kapital på utstedelsestidspunktet og var godkjent av myndighetene. Samtlige lån omfattet av overgangsregel har førtidig tilbakekjøpsrett før utløpet av overgangsregel. Etter første tilbakekjøpsrett har samtlige lån tilbakekjøpsrett ved hver rentebetaling. Lån som tilbakekjøpes, planlegges erstattet med nye lån som tilfredsstiller kravene til tellende kapital i Solvens II-regelverket.

<sup>17</sup> Expected profit in future premiums

## Forskjell mellom Solvens II og finansregnskapet

**TABELL 18 SOLVENSKAPITAL VS ANSVARLIG KAPITAL I FINANSREGNSKAPET**

| (NOK mill.)   | Solvens II    | Finansregnskapet |
|---|---------------|------------------|
| Innskutt egenkapital*                                   | 12 860        | 12 855           |
| Opptjent egenkapital ekskl. utsatt skattefordel         |               | 16 872           |
| Hybridkapital   |               | 226              |
| Risikoutjevningfond                                     | 143           | 143              |
| Utsatt skattefordel                                     | 71            | 637              |
| Avstemmingsreserve uten overgangsregel**                | 21 267        |                  |
| Effekt av overgangsregel                                | 4 513         |                  |
| Minoritetsinteresser                                    | 49            | 99               |
| <b>Netto eiendeler</b>                                  | <b>38 902</b> | <b>30 832</b>    |
| Ansvarlige lån ekskludert OIF-renter                    | 8 547         | 8 426            |
| Ikke tellende minoritetsinteresser                      | -33           |                  |
| Fratrekk for datterselskap i andre finansielle sektorer | -2 929        |                  |
| Fratrekk egne aksjer                                    | -85           |                  |
| Forventet utbetalt utbytte                              | -1 168        |                  |
| <b>Basiskapital/ansvarlig kapital</b>                   | <b>43 234</b> |                  |
| Ansvarlig kapital i andre CRD IV selskaper              | 2 929         |                  |
| <b>Total Solvenskapital/ansvarlig kapital</b>           | <b>46 164</b> | <b>39 258</b>    |
| <b>Total minstekapital</b>                              | <b>39 294</b> |                  |

\*inkludert egne aksjer

\*\* Før forventet utbytte

Verdien av solvenskapitalen framkommer som netto eiendeler i solvensbalansen (se tabell 1 i Sammendrag) tillagt tellende ansvarlig lån. Solvenskapitalen skal reduseres med verdi av egne aksjer og forventet utbetalt utbytte<sup>18</sup>. I tillegg trekkes ikke-tellende ansvarlig kapital fra minoritetsinteresser ut.

Hovedforskjellen mellom Solvens II og finansregnskapet er at opptjent overskudd som inngår som egenkapital i finansregnskapet, erstattes av avstemmingsreserven i solvensbalansen. Også avstemmingsreserven inneholder opptjent overskudd, men basert på verdsettelsen av eiendeler og forpliktelser i solvensbalansen. Avstemmingsreserven vil også inkludere nåverdien av framtidige overskudd. Verdien av framtidig overskudd medregnes implisitt som en konsekvens av verdivurderingen av forsikringsforpliktelsen.

Netto eiendeler i solvensbalansen er NOK 8,1 mrd. høyere enn i finansregnskapet. Tabell 19 viser overgangen fra finansregnskapet til Solvens II. Fratrekk for immaterielle eiendeler og lavere verdsettelse av datterselskap reduserer solvenskapitalen. Merverdi obligasjoner til amortisert kost og lavere verdsettelse av forsikringsforpliktelsen øker solvenskapitalen. Utsatt skatt øker som følge av de andre verdiendringene.

**TABELL 19 OVERGANG FRA NETTO EIENDELER I FINANSREGNSKAPET TIL NETTO EIENDELER SOLVENS II**

| (NOK mill.)                               |              |
|---|--------------|
| Datterselskap                             | -1 608       |
| Immaterielle eiendeler                    | -4 917       |
| Merverdi obligasjoner til amortisert kost | 8 531        |
| Forsikringsforpliktelse                   | 4 593        |
| Effekt av overgangsordningen              | 4 513        |
| Netto endring i utsatt skatt              | -2 402       |
| Annet                                     | -639         |
| <b>Total endring</b>                      | <b>8 070</b> |

<sup>18</sup> Dette skjer i form av en reduksjon i avstemmingsreserven

## E.2 SOLVENSKAPITALKRAV OG MINSTEKAPITALKRAV

Det skal beregnes både et solvenskapitalkrav og et minstekapitalkrav. Solvenskapitalkravet skal være dekket i normalsituasjonen, mens minstekapitalkravet er et absolutt krav som alltid må være dekket. Solvenskapitalkravet avhenger av risikoen, mens minstekapitalkravet ikke er risikosensitivt.

### Solvenskapitalkrav

Solvenskapitalkravet for Storebrand ASA gruppe er beregnet etter standardmetoden i henhold til Solvens II-forskriften § 8, uten bruk av forenklinger eller selskaps-spesifikke parameter. For forsikringsselskapene beregnes solvenskapitalkravet som tap av solvenskapital (Value at Risk) som er 0,5 % sannsynlig over ett år. Det er kapitalkrav for markedsrisiko, forsikringsrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko. For CRD IV-selskapene benyttes kapitalkravet under dette regelverket.

Metodikken for forsikringsselskapene er at det for hvert enkeltstress beregnes en ny solvensbalanse basert på de samme prinsipper og metoder som beskrevet i D.2 Forsikringstekniske avsetninger. Differansen i solvenskapital før og etter stress gir kapitalkravet. Kapitalkravet for de ulike stressene aggregeres til totalt kapitalkrav basert på gitte korrelasjonsmatriser.

Kapitalkravet (netto) er Storebrands risiko etter risikodeling med kunder og risikodempende effekt av skatt. Risikodeling med kunder oppstår i garantert pensjon i livsforsikringsselskapene når stresset fører til nedgang i kundebuffer eller reduksjon i framtidig oppregulering av pensjon. Brutto kapitalkrav inkluderer den delen av risikoen som bæres av kunder. Redusert skatt som følge av lavere resultater etter stress reduserer også risikoen. En forutsetning for å regne inn en utsatt skattefordel er at det forventes minst tilsvarende store overskudd i framtiden.

**TABELL 20 KAPITALKRAV INKLUDERT OVERGANGSREGLER PÅ AKSJER**

| (NOK mill.)                                     | Netto 31.12.2017 | Brutto 31.12.2017 | Netto 31.12.2016 | Brutto 31.12.2016 |
|---|------------------|-------------------|------------------|-------------------|
| Finansmarkedsrisiko                             | 22 936           | 39 310            | 24 175           | 35 181            |
| Motpartsrisiko                                  | 565              | 1 075             | 529              | 973               |
| Livsforsikringsrisiko                           | 10 453           | 18 753            | 8 773            | 13 946            |
| Helseforsikringsrisiko                          | 744              | 744               | 731              | 731               |
| Skadeforsikringsrisiko                          | 283              | 283               | 297              | 297               |
| Operasjonell risiko                             | 1 496            |                   | 1 449            |                   |
| Tapsabsorberende skatteeffekt                   | -5 002           |                   | -5 363           |                   |
| <b>Totalt kapitalkrav forsikringsvirksomhet</b> | <b>24 452</b>    |                   | <b>24 248</b>    |                   |
| Kapitalkrav CRD IV selskaper                    | 2 458            |                   | 2 537            |                   |
| <b>Totalt kapitalkrav gruppen</b>               | <b>26 910</b>    |                   | <b>26 784</b>    |                   |

Storebrand ASA gruppe har et samlet netto solvenskapitalkrav på NOK 26,9 mrd., som er lite endret fra NOK 26,8 mrd. for 2016. NOK 24,5 mrd. (91 %) av kapitalkravet kommer fra forsikringsvirksomheten. NOK 2,5 mrd. (9 %) av kapitalkravet kommer fra annen virksomhet, i hovedsak fra bankvirksomheten. Innenfor forsikringsvirksomheten er 64 % av kapitalkravet (før diversifisering) knyttet til at finansmarkedene, spesielt rentenivå, aksjer, eiendom, kredittpåslag og valuta, kan utvikle seg ulikt fra det som er forventet. 29 % av kapitalkravet er for livsforsikringsrisikoen.

Markedsrisikoen er redusert gjennom 2017, i hovedsak som følge av økte kundebuffer. Livsforsikringsrisikoen har økt som følge av økningen i fondsforsikring som medfører økt avgangsrisiko. Samlet sett er kapitalkravet lite endret fra 2016.

### Overgangsregel aksjer

Storebrand Livsforsikring og SPP anvender overgangsregelen for aksjestress i henhold til § 58 punkt 2 i Solvens II forskriften. Overgangsregelen innebærer at aksjer eid pr 1.1.2016 stresses med 22 %. Det ordinære stresset er 39/49 % + symmetrisk justeringsfaktor for aksje type 1/2. Overgangsregelen reduserer det totale solvenskapitalkravet med NOK 658 mill.

Overgangsregelen skal trappes ned lineært over 7 år, første gang 1.1.2017. For beregningen pr. 31.12.2017 er effekten redusert med 1/7.

### Minstekapitalkrav

Minstekapitalkravet er beregnet i henhold til Solvens II-forskriften § 46 punkt 2 som summen av minstekapitalkravene fra de underliggende forsikringsselskapene:

**TABELL 21 MINSTEKAPITALKRAV**

| (NOK mill.)                       | 31.12.2017   | 31.12.2016   |
|-----------------------------------|--------------|--------------|
| Storebrand Livsforsikring         | 6 240        | 6 613        |
| SPP Pension & Försäkring          | 3 188        | 3 196        |
| Euroben                           | 36           | 35           |
| Storebrand Forsikring             | 113          | 119          |
| Storebrand Helseforsikring (50 %) | 19           | 18           |
| <b>Totalt minstekrav</b>          | <b>9 596</b> | <b>9 979</b> |

**Solvensmargin og minstekapitalmargin**

Når solvenskapitalen på NOK 46,2 mrd. settes i forhold til solvenskapitalkravet på NOK 26,9 mrd. får Storebrand ASA gruppe en solvensmargin på 172 % (157 % for 2016). Uten overgangsregler er solvenskapitalen NOK 42,8 mrd., solvenskapitalkravet NOK 27,6 mrd. og solvensmargin 155 %. Tabell 22 viser solvensposisjonen med og uten overgangsregler for forsikringstekniske avsetninger og kapitalkrav for aksjer.

**TABELL 22 SOLVENSPOSISJON**

| (NOK mill.)   | Med overgangsregler |            | Uten overgangsregler |            |
|---|---------------------|------------|----------------------|------------|
|   | 31.12.2017          | 31.12.2017 | 31.12.2016           | 31.12.2016 |
| Solvenskapital  | 46 164              | 42 779     | 42 018               | 39 713     |
| Minstekapital   | 39 294              | 35 909     | 36 717               | 34 412     |
| Solvenskapitalkrav  | 26 910              | 27 568     | 26 784               | 27 611     |
| Minstekrav  | 9 596               | 9 596      | 9 979                | 9 979      |
| Solvensmargin uten overgangsregel   |                     | 155,2 %    |                      | 143,8 %    |
| Solvensmargin med overgangsregler på forsikringstekniske avsetninger                              | 167,5 %             |            | 152,2 %              |            |
| <b>Solvensmargin med overgangsregler på forsikringstekniske avsetninger og kapitalkrav aksjer</b> | <b>171,6 %</b>      |            | <b>156,9 %</b>       |            |
| Minstemargin uten overgangsregel  |                     | 374,3 %    |                      | 344,8 %    |
| Minstemargin med overgangsregler på forsikringstekniske avsetninger                               | 409,5 %             |            | 367,9 %              |            |
| <b>Minstemargin med overgangsregler på forsikringstekniske avsetninger og kapitalkrav aksjer</b>  | <b>409,5 %</b>      |            | <b>367,9 %</b>       |            |

Storebrand ASA gruppe har et minstekapitalkrav på NOK 9 596 mill. som gir en minstekapitalmargin på 409 % med overgangsregler og 374 % uten overgangsregler.

**Solvensmargin og minstekapitalmargin uten volatilitetsjustering**

Solvensmargin uten volatilitetsjustering er 166 %. Solvenskapitalen er uendret fordi overgangsregelen kompenserer for økt verdsettelse av forsikringsforpliktelsen, men kapitalkravet øker. Uten overgangsregler er solvensmargin uten volatilitetsjustering 146 %. Se tabell 23 for detaljer.

**TABELL 23 SOLVENSPOSISJON MED OG UTEN VA**

| (NOK mill.)        | Med overgangsregler       |                            | Uten overgangsregler      |                            |
|--------------------|---------------------------|----------------------------|---------------------------|----------------------------|
|                    | Med volatilitetsjustering | Uten volatilitetsjustering | Med volatilitetsjustering | Uten volatilitetsjustering |
| Solvenskapital     | 46 164                    | 46 164                     | 42 779                    | 41 582                     |
| Solvenskapitalkrav | 26 910                    | 27 835                     | 27 568                    | 28 493                     |
| Solvensmargin      | 172 %                     | 166 %                      | 155 %                     | 146 %                      |

Minstemargin uten VA er 409 % (357 % uten overgangsregler).

### **E.3 BRUK AV DURASJONSMETODEN FOR AKSJERISIKO VED BEREGNING AV SOLVENSKAPITALKRAVET**

Ikke aktuelt fordi ingen selskaper i Storebrand-konsernet bruker durasjonsmetoden for beregning av solvenskapitalkravet for aksjerisiko.

### **E.4 FORSKJELLEN MELLOM STANDARDFORMELEN OG BENYTTETE INTERNE MODELLER**

Ikke aktuelt fordi Storebrand benytter standardformelen for beregning av solvenskapitalkravet.

### **E.5 MANGLENDE OPPFYLLELSE AV MINSTEKAPITALKRAVET ELLER SOLVENSKAPITALKRAVET**

Ikke aktuelt fordi Storebrand ASA gruppe og alle datterselskaper solo oppfyller både minstekapitalkravet og solvenskapitalkravet.

### **E.6 ANDRE OPPLYSNINGER**

Kapitalstyringen er også beskrevet i årsrapporten for 2017 for Storebrand ASA.

# Vedlegg 1 Detaljert investeringsresultat

| (NOK mill.)                           | Utbytter      | Rente-inntekter | Leieinntekter | Netto kursgevinster | Endring urealiserte<br>gevinster og tap |
|---------------------------------------|---------------|-----------------|---------------|---------------------|---|
| Stat- og statsgaranterte obligasjoner | -             | 1 801,92        | -             | -48,58              | -500,37                                 |
| Foretaksobligasjoner                  | -             | 3 781,00        | -             | -83,08              | -649,55                                 |
| Aksjer                                | 536,81        | -               | -             | 894,05              | 7 095,58                                |
| Fond                                  | 55,52         | 1 631,34        | -             | 3 728,22            | 5 446,24                                |
| Strukturerte obligasjoner             | -             | 31,38           | -             | 1,30                | 0,13                                    |
| Cash                                  | -             | -308,12         | -             | 43,97               | 1,05                                    |
| Innlån                                | -             | 639,75          | -             | -77,90              | 62,34                                   |
| Eiendom                               | -44,12        | -63,99          | 849,39        | -                   | 3 442,44                                |
| Futures                               | -             | -               | -             | 389,67              | -                                       |
| Swaps                                 | -             | 1 400,34        | -             | 533,75              | 208,54                                  |
| Forwards                              | -             | -               | -             | 429,83              | -48,73                                  |
| <b>Totalt</b>                         | <b>548,21</b> | <b>8 913,62</b> | <b>849,39</b> | <b>5 811,24</b>     | <b>15 057,68</b>                        |

| (NOK mill.)  | Utbytter      | Rente-inntekter | Leieinntekter | Netto kursgevinster | Endring urealiserte<br>gevinster og tap |
|--|---------------|-----------------|---------------|---------------------|---|
| <b>Investeringer i kollektivporteføljen</b>        |               |                 |               |                     |   |
| Stat- og statsgaranterte obligasjoner              | -             | 1 725,47        | -             | -75,23              | -327,30                                 |
| Foretaksobligasjoner                               | -             | 3 467,74        | -             | -130,69             | -526,34                                 |
| Aksjer   | 312,42        | -               | -             | -47,54              | 2 313,43                                |
| Fond   | 55,45         | -               | -             | 2 028,06            | -744,91                                 |
| Strukturerte obligasjoner                          | -             | 31,38           | -             | 1,30                | 0,13                                    |
| Cash   | -             | 23,62           | -             | 43,98               | -                                       |
| Innlån   | -             | 629,11          | -             | -77,90              | 62,34                                   |
| Eiendom  | -44,12        | -63,99          | 742,95        | -                   | 2 990,49                                |
| Futures  | -             | -               | -             | 389,67              | -                                       |
| Swaps  | -             | 1 359,92        | -             | 532,47              | 37,72                                   |
| Forwards   | -             | -               | -             | 456,96              | -185,53                                 |
| <b>Totalt investeringer i kollektivporteføljen</b> | <b>323,76</b> | <b>7 173,27</b> | <b>742,95</b> | <b>3 121,09</b>     | <b>3 620,05</b>                         |

| (NOK mill.)                           | Utbytter      | Rente-inntekter | Leieinntekter | Netto kursgevinster | Endring urealiserte<br>gevinster og tap |
|---------------------------------------|---------------|-----------------|---------------|---------------------|---|
| <b>Investeringer i unit-linked</b>    |               |                 |               |                     |   |
| Stat- og statsgaranterte obligasjoner | -             | 6,56            | -             | 24,04               | -181,55                                 |
| Foretaksobligasjoner                  | -             | 4,68            | -             | -0,46               | -163,20                                 |
| Aksjer                                | 263,26        | -               | -             | 775,32              | 4 532,12                                |
| Fond                                  | 0,07          | 1 631,34        | -             | 1 678,58            | 6 165,71                                |
| Strukturerte obligasjoner             | -             | 0,00            | -             | -0,00               | 0,00                                    |
| Cash                                  | -             | -340,75         | -             | -                   | -                                       |
| Innlån                                | -             | 10,57           | -             | -                   | -                                       |
| Eiendom                               | -             | -               | 106,44        | -                   | 451,95                                  |
| Futures                               | -             | -               | -             | -                   | -                                       |
| Swaps                                 | -             | -0,01           | -             | 0,08                | -0,14                                   |
| Forwards                              | -             | -               | -             | 133,92              | 138,82                                  |
| <b>Totalt</b>                         | <b>263,33</b> | <b>1 312,39</b> | <b>106,44</b> | <b>2 611,48</b>     | <b>10 943,70</b>                        |

| (NOK mill.)                                | Utbytter      | Rente-inntekter | Leieinntekter | Netto kursgevinster | Endring urealiserte<br>gevinster og tap |
|--|---------------|-----------------|---------------|---------------------|---|
| <b>Investeringer i selskapsporteføljen</b> |               |                 |               |                     |   |
| Stat- og statsgaranterte obligasjoner      | -             | 69,89           | -             | 2,61                | 8,48                                    |
| Foretaksobligasjoner                       | -             | 308,58          | -             | 48,07               | 39,99                                   |
| Aksjer                                     | -38,87        | -               | -             | 166,27              | 250,03                                  |
| Fond                                       | -             | -               | -             | 21,58               | 25,44                                   |
| Strukturerte obligasjoner                  | -             | -               | -             | -                   | -                                       |
| Cash                                       | -             | 9,01            | -             | -0,00               | 1,05                                    |
| Innlån                                     | -             | 0,07            | -             | -                   | -                                       |
| Eiendom                                    | -             | -               | -             | -                   | -                                       |
| Futures                                    | -             | -               | -             | -                   | -                                       |
| Swaps                                      | -             | 40,42           | -             | 1,20                | 170,95                                  |
| Forwards                                   | -             | -               | -             | -161,05             | -2,02                                   |
| <b>Totalt</b>                              | <b>-38,87</b> | <b>427,96</b>   | <b>-</b>      | <b>78,67</b>        | <b>493,93</b>                           |

# Vedlegg 2 Obligatoriske tabeller

S.02.01.02 – Balansen

| (NOK mill.)   | <b>Solvens II</b> |                   |
|---|-------------------|-------------------|
| <b>Eiendeler</b>  |                   | <b>verdier</b>    |
|   |                   | <i>C0010</i>      |
| Goodwill  | R0010             |                   |
| Periodiserte anskaffelsesutgifter   | R0020             |                   |
| Immaterielle eiendeler  | R0030             | 0,00              |
| Eiendeler ved skatt (utsatt skattefordel)   | R0040             | 70,77             |
| Overfinansiering av ytelsesbaserte pensjonsordninger (ytelser til ansatte)                                  | R0050             | 0,02              |
| Eiendom, anlegg og utstyr til eget bruk   | R0060             | 35,87             |
| Investeringer (ekskl. eiendeler knyttet til kontrakter med investeringsvalg)                                | R0070             | 301 824,86        |
| Eiendom (annet enn til eget bruk)   | R0080             | 28 409,59         |
| Investeringer i tilknyttede foretak, herunder deltakerinteresser  | R0090             | 3 730,35          |
| Aksjer mv.  | R0100             | 13 154,51         |
| <i>Aksjer - børsnoterte</i>   | R0110             | 10 983,04         |
| <i>Aksjer - ikke børsnoterte</i>  | R0120             | 2 171,47          |
| Obligasjoner  | R0130             | 233 701,15        |
| <i>Statsobligasjoner mv.</i>  | R0140             | 78 659,90         |
| <i>Foretaksobligasjoner mv.</i>   | R0150             | 153 971,84        |
| <i>Strukturerte verdipapirer</i>  | R0160             | 1 069,41          |
| <i>Sikrede verdipapirer</i>   | R0170             | 0,00              |
| Verdipapirfond mv.  | R0180             | 18 942,57         |
| Derivater   | R0190             | 3 851,58          |
| Innskudd annet enn kontantekvivalenter  | R0200             | 35,12             |
| Andre investeringer   | R0210             | 0,00              |
| Eiendeler knyttet til kontrakter med investeringsvalg   | R0220             | 169 038,78        |
| Utlån   | R0230             | 26 348,91         |
| <i>Utlån med sikkerhet i forsikringskontrakter</i>  | R0240             | 0,90              |
| <i>Utlån til enkeltpersoner</i>   | R0250             | 15 216,95         |
| <i>Øvrige utlån</i>   | R0260             | 11 131,06         |
| Gjenforsikringsandel av forsikringstekniske bruttoavsetninger:  | R0270             | 92,03             |
| Skadeforsikring og helseforsikring håndtert som skadeforsikring   | R0280             | 92,03             |
| <i>Skadeforsikring ekskl. helseforsikring håndtert som skadeforsikring</i>                                  | R0290             | 26,78             |
| <i>Helseforsikring håndtert som skadeforsikring</i>   | R0300             | 65,25             |
| Livsforsikring og helseforsikring håndtert som livsforsikring, ekskl. kontrakter med investeringsvalg       | R0310             | 0,00              |
| <i>Helseforsikring håndtert som livsforsikring</i>  | R0320             | 0,00              |
| <i>Livsforsikring ekskl. helseforsikring håndtert som livsforsikring og kontrakter med investeringsvalg</i> | R0330             | 0,00              |
| Livsforsikring med investeringsvalg   | R0340             | 0,00              |
| Gjenforsikringsdepoter  | R0350             | 0,02              |
| Fordringer i forbindelse med direkte forsikring, herunder forsikringsformidlere                             | R0360             | 646,76            |
| Fordringer i forbindelse med gjenforsikring   | R0370             | 40,07             |
| Ikke forsikringsrelaterte fordringer  | R0380             | 3 143,82          |
| Egne aksjer (holdt direkte)   | R0390             | 85,00             |
| Forfalte beløp relatert til elementer i ansvarlig kapital som er innkalt men ikke innbetalt                 | R0400             | 0,00              |
| Kontanter og kontantekvivalenter  | R0410             | 6 629,10          |
| Øvrige eiendeler  | R0420             | 7 028,97          |
| <b>Sum eiendeler</b>  | <b>R0500</b>      | <b>514 985,00</b> |

| (NOK mill.)  |       | <b>Solvens II<br/>verdier</b> |
|--|-------|-------------------------------|
| <b>Forpliktelser</b>   |       | <i>C0010</i>                  |
| Forsikringstekniske avsetninger - skadeforsikring  | R0510 | 1 424,05                      |
| Forsikringstekniske avsetninger - skadeforsikring (ekskl. helseforsikring håndtert som skadeforsikring)                                  | R0520 | 683,04                        |
| <i>Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett</i>  | R0530 |                               |
| <i>Beste estimat</i>   | R0540 | 659,46                        |
| <i>Risikomargin</i>  | R0550 | 23,58                         |
| Forsikringstekniske avsetninger - helseforsikring (håndtert som skadeforsikring)   | R0560 | 741,01                        |
| <i>Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett</i>  | R0570 |                               |
| <i>Beste estimat</i>   | R0580 | 714,75                        |
| <i>Risikomargin</i>  | R0590 | 26,26                         |
| Forsikringstekniske avsetninger - livsforsikring (ekskl. kontrakter med investeringsvalg)  | R0600 | 288 676,25                    |
| Forsikringstekniske avsetninger - helseforsikring håndtert som livsforsikring  | R0610 | 2 245,59                      |
| <i>Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett</i>  | R0620 |                               |
| <i>Beste estimat</i>   | R0630 | 2 179,07                      |
| <i>Risikomargin</i>  | R0640 | 66,52                         |
| Forsikringstekniske avsetninger - livsforsikring (ekskl. helseforsikring håndtert som livsforsikring og kontrakter med investeringsvalg) | R0650 | 286 430,66                    |
| <i>Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett</i>  | R0660 |                               |
| <i>Beste estimat</i>   | R0670 | 283 026,89                    |
| <i>Risikomargin</i>  | R0680 | 3 403,76                      |
| Forsikringstekniske avsetninger - kontrakter med investeringsvalg  | R0690 | 157 844,98                    |
| Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett   | R0700 |                               |
| Beste estimat  | R0710 | 153 826,35                    |
| Risikomargin   | R0720 | 4 018,63                      |
| Betingede forpliktelser  | R0730 |                               |
| Avsetninger, andre enn forsikringstekniske avsetninger   | R0740 | 6 121,04                      |
| Pensjonsforpliktelser  | R0750 |                               |
| Premiedepot fra gjenforsikringsforetak   | R0760 | 319,91                        |
| Forpliktelser ved utsatt skatt   | R0770 |                               |
| Derivater  | R0780 | 1 856,01                      |
| Gjeld til kredittinstitusjoner   | R0790 | 1 578,15                      |
| Finansielle forpliktelser, annet enn gjeld til kredittinstitusjoner  | R0800 |                               |
| Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring, herunder forsikringsformidlere   | R0810 |                               |
| Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring   | R0820 | 1 526,41                      |
| Betalingsforpliktelser (til leverandører, ikke forsikring)   | R0830 | 33,14                         |
| Fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital   | R0840 | 5 392,44                      |
| <i>Fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital som ikke inngår i basiskapitalen</i>   | R0860 |                               |
| <i>Fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital som inngår i basiskapitalen</i>  | R0870 | 8 546,61                      |
| Øvrige forpliktelser   | R0880 | 2 763,74                      |
| <b>Sum forpliktelser</b>   | R0900 | <b>476 082,74</b>             |
| <b>Sum eiendeler fratrukket sum forpliktelser</b>  | R1000 | <b>38 902,26</b>              |



S.05.01.02 – Premier, erstatninger og kostnader pr. forsikringsbransje – Skadeforsikring (direkte forsikring, mottatt proporsjonal gjenforsikring og mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring)  
(kun for relevante bransjer for Storebrand), side 1

| (NOK mill.)  | Skadeforsikringsforpliktelser - Direkte forsikring og mottatt proporsjonal gjenforsikring |                            |                      |                               |                             |               | Sjøforsikring, transportforsikring og luftfartsforsikring |
|--|---|----------------------------|----------------------|-------------------------------|-----------------------------|---------------|---|
|  | Forsikring mot utgifter til medisinsk behandling  | Forsikring mot inntektstap | Yrkesskadeforsikring | Motorvognforsikring - trafikk | Motorvognforsikring - øvrig |               |   |
|  | C0010   | C0020                      | C0030                | C0040                         | C0050                       | C0060         |   |
| <b>Forfalte premier</b>                                |   |                            |                      |                               |                             |               |   |
| Brutto - direkte forsikring                            | R0110   | 334,63                     | 273,61               | 67,60                         | 223,65                      | 384,81        |   |
| Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring           | R0120   |                            |                      |                               |                             |               |   |
| Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring      | R0130   |                            |                      |                               |                             |               |   |
| Gjenforsikringsandel                                   | R0140   | 0,85                       | 6,98                 | 5,14                          | 0,66                        | 4,26          |   |
| <b>For egen regning (netto)</b>                        | R0200   | <b>333,78</b>              | <b>266,64</b>        | <b>62,46</b>                  | <b>222,99</b>               | <b>380,55</b> |   |
| <b>Opptjente premier</b>                               |   |                            |                      |                               |                             |               |   |
| Brutto - direkte forsikring                            | R0210   | 325,78                     | 273,66               | 67,61                         | 227,89                      | 385,54        |   |
| Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring           | R0220   |                            |                      |                               |                             |               |   |
| Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring      | R0230   |                            |                      |                               |                             |               |   |
| Gjenforsikringsandel                                   | R0240   | 0,85                       | 6,98                 | 5,14                          | 0,66                        | 4,26          |   |
| <b>For egen regning (netto)</b>                        | R0300   | <b>324,93</b>              | <b>266,69</b>        | <b>62,47</b>                  | <b>227,23</b>               | <b>381,28</b> |   |
| <b>Erstatningskostnader</b>                            |   |                            |                      |                               |                             |               |   |
| Brutto - direkte forsikring                            | R0310   | 198,85                     | 144,61               | 22,67                         | 90,30                       | 292,39        |   |
| Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring           | R0320   |                            |                      |                               |                             |               |   |
| Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring      | R0330   |                            |                      |                               |                             |               |   |
| Gjenforsikringsandel                                   | R0340   | 0,03                       | 3,89                 | 2,42                          | 1,31                        |               |   |
| <b>For egen regning (netto)</b>                        | R0400   | <b>198,82</b>              | <b>140,72</b>        | <b>20,25</b>                  | <b>88,99</b>                | <b>292,39</b> |   |
| <b>Endring i andre forsikringstekniske avsetninger</b> |   |                            |                      |                               |                             |               |   |
| Brutto - direkte forsikring                            | R0410   |                            |                      |                               |                             |               |   |
| Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring           | R0420   |                            |                      |                               |                             |               |   |
| Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring      | R0430   |                            |                      |                               |                             |               |   |
| Gjenforsikringsandel                                   | R0440   |                            |                      |                               |                             |               |   |
| <b>For egen regning (netto)</b>                        | R0500   |                            |                      |                               |                             |               |   |
| <b>Forsikringsrelaterte driftskostnader mv.</b>        | R0550   | 77,52                      | 72,32                | 16,66                         | 58,04                       | 102,26        |   |
| <b>Andre kostnader</b>                                 | R1200   |                            |                      |                               |                             |               |   |
| <b>Sum kostnader</b>                                   | R1300   |                            |                      |                               |                             |               |   |

S.05.01.02 – Premier, erstatninger og kostnader pr. forsikringsbransje – Skadeforsikring (direkte forsikring, mottatt proporsjonal gjenforsikring og mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring) (kun for relevante bransjer for Storebrand), side 2

| (NOK mill.)  |   | Skadeforsikringsforpliktelse - Direkte forsikring og mottatt proporsjonal gjenforsikring |                   |                      |                                       | Sum          |                 |
|--|---|--|-------------------|----------------------|---------------------------------------|--------------|-----------------|
|  |   | Forsikring mot brann og annen skade på eiendom   | Ansvarsforsikring | Assistanseforsikring | Forsikring mot diverse økonomiske tap |              |                 |
|  |   | C0070  | C0080             | C0110                | C0120                                 | C0200        |                 |
| <b>Forfalte premier</b>                                |   |  |                   |                      |                                       |              |                 |
|  | Brutto - direkte forsikring                       | R0110  | 359,30            |                      | 77,83                                 | 17,43        | 1 738,86        |
|  | Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring      | R0120  |                   |                      |                                       |              |                 |
|  | Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring | R0130  |                   |                      |                                       |              |                 |
|  | Gjenforsikringsandel                              | R0140  | 7,96              |                      | 0,39                                  | 0,05         | 26,28           |
|  | <b>For egen regning (netto)</b>                   | R0200  | <b>351,35</b>     |                      | <b>77,44</b>                          | <b>17,37</b> | <b>1 712,57</b> |
| <b>Opptjente premier</b>                               |   |  |                   |                      |                                       |              |                 |
|  | Brutto - direkte forsikring                       | R0210  | 363,79            |                      | 76,75                                 | 16,50        | 1 737,52        |
|  | Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring      | R0220  |                   |                      |                                       |              |                 |
|  | Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring | R0230  |                   |                      |                                       |              |                 |
|  | Gjenforsikringsandel                              | R0240  | 7,96              |                      | 0,39                                  | 0,05         | 26,28           |
|  | <b>For egen regning (netto)</b>                   | R0300  | <b>355,83</b>     |                      | <b>76,36</b>                          | <b>16,45</b> | <b>1 711,24</b> |
| <b>Erstatningskostnader</b>                            |   |  |                   |                      |                                       |              |                 |
|  | Brutto - direkte forsikring                       | R0310  | 276,15            | -0,66                | 51,04                                 | 12,66        | 1 088,01        |
|  | Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring      | R0320  |                   |                      |                                       |              |                 |
|  | Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring | R0330  |                   |                      |                                       |              |                 |
|  | Gjenforsikringsandel                              | R0340  | 14,38             |                      |                                       |              | 22,03           |
|  | <b>For egen regning (netto)</b>                   | R0400  | <b>261,77</b>     | <b>-0,66</b>         | <b>51,04</b>                          | <b>12,66</b> | <b>1 065,98</b> |
| <b>Endring i andre forsikringstekniske avsetninger</b> |   |  |                   |                      |                                       |              |                 |
|  | Brutto - direkte forsikring                       | R0410  |                   |                      |                                       |              |                 |
|  | Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring      | R0420  |                   |                      |                                       |              |                 |
|  | Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring | R0430  |                   |                      |                                       |              |                 |
|  | Gjenforsikringsandel                              | R0440  |                   |                      |                                       |              |                 |
|  | <b>For egen regning (netto)</b>                   | R0500  |                   |                      |                                       |              |                 |
|  | <b>Forsikringsrelaterte driftskostnader mv.</b>   | R0550  | <b>94,11</b>      | <b>-0,03</b>         | <b>20,61</b>                          | <b>4,11</b>  | <b>445,60</b>   |
|  | Andre kostnader                                   | R1200  |                   |                      |                                       |              | 10,43           |
|  | <b>Sum kostnader</b>                              | R1300  |                   |                      |                                       |              | <b>456,03</b>   |

S.05.01.02 - Premier, erstatninger og kostnader pr. forsikringsbransje- livsforsikring (kun for relevante bransjer for Storebrand Livsforsikring)

| (NOK mill.)  |   | Livsforsikringsforpliktelse |   |                                    |                      | Sum             |                  |
|--|---|-----------------------------|---|------------------------------------|----------------------|-----------------|------------------|
|  |   | Helseforsikring             | Forsikring med<br>overskudds-<br>deling | Forsikring med<br>investeringsvalg | Øvrig livsforsikring |                 |                  |
|  |   | C0220                       | C0230                                   | C0240                              |                      | C0300           |                  |
| <b>Forfalte premier</b>                                |   |                             |   |                                    |                      |                 |                  |
|  | Brutto - direkte forsikring                     | R1410                       | 1 013,29                                | 5 411,95                           | 15 167,36            | 1 390,33        | 22 982,94        |
|  | Gjenforsikringsandel                            | R1420                       | 15,70                                   | 5,90                               |                      | 27,20           | 48,80            |
|  | <b>For egen regning (netto)</b>                 | R1500                       | <b>997,59</b>                           | <b>5 406,05</b>                    | <b>15 167,36</b>     | <b>1 363,13</b> | <b>22 934,14</b> |
| <b>Opptjente premier</b>                               |   |                             |   |                                    |                      |                 |                  |
|  | Brutto - direkte forsikring                     | R1510                       | 1 013,29                                | 5 411,95                           | 15 167,36            | 1 390,33        | 22 982,94        |
|  | Gjenforsikringsandel                            | R1520                       | 15,70                                   | 5,90                               |                      | 27,20           | 48,80            |
|  | <b>For egen regning (netto)</b>                 | R1600                       | <b>997,59</b>                           | <b>5 406,05</b>                    | <b>15 167,36</b>     | <b>1 363,13</b> | <b>22 934,14</b> |
| <b>Erstatningskostnader</b>                            |   |                             |   |                                    |                      |                 |                  |
|  | Brutto - direkte forsikring                     | R1610                       | 715,84                                  | 13 981,59                          | 3 615,90             | 322,39          | 18 635,72        |
|  | Gjenforsikringsandel                            | R1620                       | 6,91                                    |                                    |                      | 5,32            | 12,23            |
|  | <b>For egen regning (netto)</b>                 | R1700                       | <b>708,93</b>                           | <b>13 981,59</b>                   | <b>3 615,90</b>      | <b>317,07</b>   | <b>18 623,49</b> |
| <b>Endring i andre forsikringstekniske avsetninger</b> |   |                             |   |                                    |                      |                 |                  |
|  | Brutto - direkte forsikring                     | R1710                       | -33,41                                  | 502,83                             | 7 241,81             | 8,60            | 7 719,82         |
|  | Gjenforsikringsandel                            | R1720                       |   |                                    |                      |                 |                  |
|  | <b>For egen regning (netto)</b>                 | R1800                       | <b>-33,41</b>                           | <b>502,83</b>                      | <b>7 241,81</b>      | <b>8,60</b>     | <b>7 719,82</b>  |
|  | <b>Forsikringsrelaterte driftskostnader mv.</b> | R1900                       | <b>225,12</b>                           | <b>1 294,71</b>                    | <b>1 289,75</b>      | <b>182,54</b>   | <b>2 992,12</b>  |
|  | Andre kostnader                                 | R2500                       |   |                                    |                      |                 | 101,21           |
|  | <b>Sum kostnader</b>                            | R2600                       |   |                                    |                      |                 | <b>3 093,33</b>  |

S.05.02.01 - Premier, erstatninger og kostnader – landfordelt, skadeforsikringsforpliktelse

| (NOK mill.)  | Hjemstat | Landfordelt etter størrelsen på<br>forfalte bruttopremier -<br>skadeforsikringsforpliktelse | Sum av hjemstaten<br>og de 5 største stater |                 |
|--|----------|---|---|-----------------|
|  | C0010    | C0020   | C0200                                       |                 |
|  | R0010    | SE  |   |                 |
|  | C0080    | C0090   | C0140                                       |                 |
| <b>Forfalte premier</b>                                |          |   |   |                 |
| Brutto - direkte forsikring                            | R0110    | 1 557,50  | 181,36                                      | 1 738,86        |
| Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring           | R0120    |   |   |                 |
| Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring      | R0130    |   |   |                 |
| Gjenforsikringsandel                                   | R0140    | 26,02   | 0,26  | 26,28           |
| <b>For egen regning (netto)</b>                        | R0200    | <b>1 531,48</b>   | <b>181,10</b>                               | <b>1 712,57</b> |
| <b>Opptjente premier</b>                               |          |   |   |                 |
| Brutto - direkte forsikring                            | R0210    | 1 563,68  | 173,84                                      | 1 737,52        |
| Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring           | R0220    |   |   |                 |
| Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring      | R0230    |   |   |                 |
| Gjenforsikringsandel                                   | R0240    | 26,02   | 0,26  | 26,28           |
| <b>For egen regning (netto)</b>                        | R0300    | <b>1 537,66</b>   | <b>173,59</b>                               | <b>1 711,24</b> |
| <b>Erstatningskostnader</b>                            |          |   |   |                 |
| Brutto - direkte forsikring                            | R0310    | 983,49  | 104,52                                      | 1 088,01        |
| Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring           | R0320    |   |   |                 |
| Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring      | R0330    |   |   |                 |
| Gjenforsikringsandel                                   | R0340    | 22,02   | 0,01  | 22,03           |
| <b>For egen regning (netto)</b>                        | R0400    | <b>961,47</b>   | <b>104,51</b>                               | <b>1 065,98</b> |
| <b>Endring i andre forsikringstekniske avsetninger</b> |          |   |   |                 |
| Brutto - direkte forsikring                            | R0410    |   |   |                 |
| Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring           | R0420    |   |   |                 |
| Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring      | R0430    |   |   |                 |
| Gjenforsikringsandel                                   | R0440    |   |   |                 |
| <b>For egen regning (netto)</b>                        | R0500    |   |   |                 |
| <b>Forsikringsrelaterte driftskostnader mv.</b>        | R0550    | <b>403,01</b>   | <b>42,59</b>                                | <b>445,60</b>   |
| Andre kostnader  | R1200    |   |   | 10,43           |
| <b>Sum kostnader</b>                                   | R1300    |   |   | <b>456,03</b>   |

S.05.02.01 - Premier, erstatninger og kostnader – landfordelt, livsforsikringsforpliktelse

| (NOK mill.)  | Hjemstat | Landfordelt etter størrelsen på forfalte bruttopremier - livsforsikringsforpliktelse |                 | Sum av hjemstaten og de 5 største stater |                  |
|--|----------|--|-----------------|--|------------------|
|  |          | C0150  | C0160           |  | C0170            |
|  | R1400    |  | SE              | IE                                       |                  |
|  | C0220    | C0230  | C0240           | C0280                                    |                  |
| <b>Forfalte premier</b>                                |          |  |                 |  |                  |
| Brutto   | R1410    | 16 034,48  | 6 875,35        |  | 22 909,83        |
| Gjenforsikringsandel                                   | R1420    | 19,35  |                 |  | 19,35            |
| <b>For egen regning (netto)</b>                        | R1500    | <b>16 015,13</b>   | <b>6 875,35</b> |  | <b>22 890,48</b> |
| <b>Opptjente premier</b>                               |          |  |                 |  |                  |
| Brutto   | R1510    | <b>16 034,48</b>   | <b>6 875,35</b> |  | <b>22 909,83</b> |
| Gjenforsikringsandel                                   | R1520    | <b>19,35</b>   |                 |  | <b>19,35</b>     |
| For egen regning (netto)                               | R1600    | 16 015,13  | 6 875,35        |  | 22 890,48        |
| Erstatningskostnader                                   |          |  |                 |  |                  |
| Brutto   | R1610    | 10 236,54  | 7 874,07        |  | 18 110,60        |
| Gjenforsikringsandel                                   | R1620    | 6,91   |                 |  | 6,91             |
| <b>For egen regning (netto)</b>                        | R1700    | <b>10 229,63</b>   | <b>7 874,07</b> |  | <b>18 103,69</b> |
| <b>Endring i andre forsikringstekniske avsetninger</b> |          |  |                 |  |                  |
| Brutto   | R1710    |  | 7 194,80        |  | 7 194,80         |
| Gjenforsikringsandel                                   | R1720    |  |                 |  |                  |
| For egen regning (netto)                               | R1800    |  | 7 194,80        |  | 7 194,80         |
| <b>Forsikringsrelaterte driftskostnader mv.</b>        | R1900    | <b>1 462,13</b>  | <b>1 520,64</b> | <b>9,34</b>                              | <b>2 992,12</b>  |
| Andre kostnader  | R2500    |  |                 |  | 101,21           |
| <b>Sum kostnader</b>                                   | R2600    |  |                 |  | <b>3 093,33</b>  |

S.22.01.21 - Effekten av overgangsregler og andre tiltak knyttet til langsiktige garantier (LTG)

| (NOK mill.)  |       | Beløp med overgangsregler og andre tiltak knyttet til langsiktige garantier | Effekt av overgangsregelen for forsikringstekniske avsetninger | Effekt av overgangsregelen for rentekurven | Effekt av volatilitetsjustering satt til null | Effekt av matching-justering satt til null |
|--|-------|---|--|--|---|--|
|  |       | C0010   | C0030  | C0050                                      | C0070   | C0090                                      |
| Forsikringstekniske avsetninger                                      | R0010 | 447 945,28  | 4 512,88   | 0,00                                       | 1 693,99                                      | 0,00                                       |
| Basiskapital   | R0020 | 46 163,67   | -3 384,66  | 0,00                                       | -1 270,50                                     | 0,00                                       |
| Tellende ansvarlig kapital til dekning av solvenskapitalkravet (SCR) | R0050 | 46 163,67   | -3 384,66  | 0,00                                       | -1 270,50                                     | 0,00                                       |
| Solvenskapitalkrav   | R0090 | 26 909,59   | 0,00   | 0,00                                       | 925,04  | 0,00                                       |

| (NOK mill.)   | Sum<br>C0010 | Kapitalgruppe<br>1 - uten be-<br>grensninger<br>C0020 | Kapitalgrup-<br>pe 1 - med<br>begrensninger<br>C0030 | Kapitalgrup-<br>pe 2<br>C0040 | Kapitalgrup-<br>pe 3<br>C0050 |
|---|--------------|---|--|-------------------------------|-------------------------------|
| <b>Basiskapital før fradrag for deltakerinteresser i andre finanssektorer</b>   |              |   |  |                               |                               |
| Ordinær aksjekapital (inkl. verdien av egne aksjer) R0010   | 2 339,07     | 2 339,07  |  |                               |                               |
| Ikke tilgjengelig innkalt men ikke innbetalt ordinær aksjekapital på gruppenivå R0020   |              |   |  |                               |                               |
| Overkurs relatert til ordinær aksjekapital R0030  | 10 521,18    | 10 521,18   |  |                               |                               |
| Innbetalt medlemsinnskudd, kompensasjonsfond, eierandelskapital eller tilsvarende basiskapitalposter for gjensidige forsikringsforetak R0040  |              |   |  |                               |                               |
| Etterstilte medlemskontoer i gjensidige forsikringsforetak R0050  |              |   |  |                               |                               |
| Ikke tilgjengelige etterstilte medlemskontoer i gjensidige forsikringsforetak på gruppenivå R0060   |              |   |  |                               |                               |
| Overskuddsfond R0070  |              |   |  |                               |                               |
| Ikke tilgjengelig overskuddsfond på gruppenivå R0080  |              |   |  |                               |                               |
| Preferanseaksjer R0090  |              |   |  |                               |                               |
| Ikke tilgjengelige preferanseaksjer på gruppenivå R0100   |              |   |  |                               |                               |
| Overkurs relatert til preferanseaksjer R0110  |              |   |  |                               |                               |
| Ikke tilgjengelig overkurs relatert til preferanseaksjer på gruppenivå R0120  |              |   |  |                               |                               |
| Avstemmingsreserve R0130  | 24 526,87    | 24 526,87   |  |                               |                               |
| Fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital R0140  | 8 546,61     |   | 2 641,68   | 5 904,93                      | 0,00                          |
| Ikke tilgjengelig fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital på gruppenivå R0150  |              |   |  |                               |                               |
| Et beløp tilsvarende verdien av netto eiendeler ved skatt (utsatt skattefordel) R0160   | 70,77        |   |  |                               | 70,77                         |
| Et beløp tilsvarende verdien av ikke tilgjengelig netto eiendeler ved skatt på gruppenivå R0170   |              |   |  |                               |                               |
| Annen ansvarlig kapital godkjent av Finanstilsynet som basiskapital som ikke er spesifisert over R0180  | 142,79       |   | 0,00   | 142,79                        |                               |
| Ikke tilgjengelig annen ansvarlig kapital godkjent av Finanstilsynet som basiskapital som ikke er spesifisert over R0190  |              |   |  |                               |                               |
| Minoritetsinteresser (ikke rapportert som del av annen ansvarlig kapital) R0200   | 49,05        |   |  |                               | 49,05                         |
| Ikke tilgjengelige minoritetsinteresser på gruppenivå R0210   | 32,67        |   |  |                               | 32,67                         |
| <b>Ansvarlig kapital (egenkapital) fra regnskapet som ikke skal inngå i avstemmingsreserven, og som ikke oppfyller vilkårene for å bli klassifisert som ansvarlig kapital i henhold til Solvens II-regelverket</b>  |              |   |  |                               |                               |
| Ansvarlig kapital (egenkapital) fra regnskapet som ikke skal inngå i avstemmingsreserven, og som ikke oppfyller vilkårene for å bli klassifisert som ansvarlig kapital i henhold til Solvens II-regelverket R0220   |              |   |  |                               |                               |
| <b>Fradrag</b>  |              |   |  |                               |                               |
| Fradrag for deltakerinteresser i verdipapirforetak, forvaltningsforetak for verdipapirfond, forvaltere av alternative investeringsfond, låneformidlingsforetak og finansforetak som ikke er forsikringsforetak eller pensjonsforetak samt ikke-regulerte foretak som utøver finansiell virksomhet R0230 | 2 929,45     | 2 429,45  | 225,00   | 275,00                        |                               |
| Av dette: Fradrag i henhold til artikkel 228 i direktiv 2009/138/EF R0240   |              |   |  |                               |                               |
| Fradrag for deltakerinteresser der nødvendig informasjon for beregningen av gruppesolvens ikke foreligger (artikkel 229 i direktiv 2009/138/EF) R0250   |              |   |  |                               |                               |
| Fradrag for deltakerinteresser som er inkludert ved anvendelse av metode 2 ("fradrag og sammenlegging") i tilfeller der en kombinasjon av metoder er benyttet R0260   |              |   |  |                               |                               |
| Sum ikke tilgjengelig ansvarlig kapital R0270   | 32,67        |   |  |                               | 32,67                         |
| <b>Sum fradrag</b> R0280  | 2 962,12     | 2 429,45  | 225,00   | 275,00                        | 32,67                         |
| <b>Sum basiskapital etter fradrag</b> R0290   | 43 234,22    | 34 957,67   | 2 416,68   | 5 772,72                      | 87,15                         |

| (NOK mill.)   |              | Sum<br>C0010     | Kapitalgruppe<br>1 - uten<br>begrensninger<br>C0020 | Kapitalgruppe<br>1 - med<br>begrensninger<br>C0030 | Kapital-<br>gruppe 2<br>C0040 | Kapital<br>gruppe 3<br>C0050 |
|---|--------------|------------------|---|--|-------------------------------|------------------------------|
| <b>Supplerende kapital</b>  |              |                  |   |  |                               |                              |
| Ikke innbetalt og ikke innkalt ordinær aksjekapital som kan kreves innkalt  | R0300        |                  |   |  |                               |                              |
| Ikke innbetalt og ikke innkalt medlemsinnskudd eller tilsvarende basiskapitalposter for gjensidige foretak som kan kreves innkalt   | R0310        |                  |   |  |                               |                              |
| Ikke innbetalte og ikke innkalte preferanseaksjer som kan kreves innkalt  | R0320        |                  |   |  |                               |                              |
| En rettslig bindende forpliktelse til å tegne og betale for fondsobligasjonskapital og/eller ansvarlig lånekapital på anmodning   | R0330        |                  |   |  |                               |                              |
| Rembursbrev og garantier i henhold til artikkel 96 nr. 2 i direktiv 2009/138/EF   | R0340        |                  |   |  |                               |                              |
| Andre rembursbrev og garantier enn dem som faller under artikkel 96 nr. 2 i direktiv 2009/138/EF  | R0350        |                  |   |  |                               |                              |
| Krav om tilleggspremier fra medlemmer i gjensidige foretak som faller under artikkel 96 nr. 3 i direktiv 2009/138/EF  | R0360        |                  |   |  |                               |                              |
| Andre krav om tilleggspremier fra medlemmer i gjensidige foretak enn dem som faller under artikkel 96 nr. 3 i direktiv 2009/138/EF  | R0370        |                  |   |  |                               |                              |
| Ikke tilgjengelig supplerende kapital på gruppenivå   | R0380        |                  |   |  |                               |                              |
| Annen supplerende kapital   | R0390        |                  |   |  |                               |                              |
| <b>Sum supplerende kapital</b>  | <b>R0400</b> |                  |   |  |                               |                              |
| <b>Ansvarlig kapital i andre finanssektorer</b>   |              |                  |   |  |                               |                              |
| Verdipapirforetak, forvaltningsselskap for verdipapirfond, forvaltere av alternative investeringsfond, låneformidlingsforetak og finansforetak som ikke er forsikringsforetak eller pensjonsforetak | R0410        | <b>2 929,45</b>  | 2 429,45  | 225,00   | 275,00                        |                              |
| Pensjonsforetak   | R0420        |                  |   |  |                               |                              |
| Ikke regulerte foretak som utøver finansiell virksomhet   | R0430        |                  |   |  |                               |                              |
| Sum ansvarlig kapital i andre finanssektorer  | R0440        | <b>2 929,45</b>  | 2 429,45  | 225,00   | 275,00                        |                              |
| <b>Ansvarlig kapital ved anvendelse av metode 2 ("fradrag og sammenlegging") - enten alene eller sammen med metode 1 (konsolidering)</b>  |              |                  |   |  |                               |                              |
| Aggregert ansvarlig kapital ved anvendelse av metode 2 eller en kombinasjon av metode 1 og 2  | R0450        |                  |   |  |                               |                              |
| Aggregert ansvarlig kapital ved anvendelse av metode 2 eller en kombinasjon av metode 1 og 2 - etter justering for gruppeinterne transaksjoner  | R0460        |                  |   |  |                               |                              |
| Sum tilgjengelig ansvarlig kapital til dekning av konsolidert SCR på gruppenivå (fratrasket ansvarlig kapital i andre finanssektorer og i foretak som er inkludert ved anvendelse av metode 2)      | R0520        | <b>43 234,22</b> | 34 957,67   | 2 416,68   | 5 772,72                      | 87,15                        |
| Sum tilgjengelig ansvarlig kapital til dekning av minstekravet til konsolidert SCR på gruppenivå  | R0530        | <b>43 147,07</b> | 34 957,67   | 2 416,68   | 5 772,72                      |                              |
| Sum tellende ansvarlig kapital til dekning av konsolidert SCR på gruppenivå (fratrasket ansvarlig kapital i andre finanssektorer og i foretak som er inkludert ved anvendelse av metode 2)          | R0560        | <b>43 234,22</b> | 34 957,67   | 2 416,68   | 5 772,72                      | 87,15                        |
| Sum tellende ansvarlig kapital til dekning av minstekravet til konsolidert SCR på gruppenivå  | R0570        | <b>39 300,81</b> | 34 957,67   | 2 416,68   | 1 926,46                      |                              |
| <b>Konsolidert SCR på gruppenivå</b>  | <b>R0590</b> | <b>26 909,59</b> |   |  |                               |                              |
| <b>Minstekrav til konsolidert SCR på gruppenivå</b>   | <b>R0610</b> | <b>9 632,31</b>  |   |  |                               |                              |
| <b>Forholdet mellom tellende ansvarlig kapital og konsolidert SCR på gruppenivå (ekskl. andre finanssektorer og foretak som er inkludert ved anvendelse av metode 2)</b>                            | <b>R0630</b> | <b>176,82 %</b>  |   |  |                               |                              |

|  |       | C0010            |           |          |          |
|--|-------|------------------|-----------|----------|----------|
| <b>Forholdet mellom tellende ansvarlig kapital og minstekravet til konsolidert SCR på gruppenivå</b>   | R0650 | <b>408,01 %</b>  |           |          |          |
| <b>Sum tellende ansvarlig kapital til dekning av SCR på gruppenivå (inkl. ansvarlig kapital i andre finanssektorer og i foretak som er inkludert ved anvendelse av metode 2)</b> | R0660 | <b>46 163,67</b> | 37 387,12 | 2 641,68 | 6 047,72 |
| <b>SCR for foretak som er inkludert ved anvendelse av metode 2</b>   | R0670 |                  |           |          |          |
| <b>SCR på gruppenivå</b>   | R0680 | <b>26 909,59</b> |           |          |          |
| <b>Forholdet mellom tellende ansvarlig kapital og SCR på gruppenivå (inkl. andre finanssektorer og foretak som er inkludert ved anvendelse av metode 2)</b>                      | R0690 | <b>171,55 %</b>  |           |          |          |
| <b>Avstemmingsreserve</b>  |       |                  |           |          | C0060    |
| Sum eiendeler fratrukket sum forpliktelser   | R0700 | 38 902,26        |           |          |          |
| Egne aksjer (holdt direkte og indirekte)   | R0710 | 85,00            |           |          |          |
| Forventet utbytte, forventede utdelinger og gebyrer  | R0720 | 1 167,53         |           |          |          |
| Andre elementer som inngår i basiskapitalen  |       |                  |           |          |          |
|  | R0730 | 13 122,85        |           |          |          |
| Justering for ansvarlig kapitalelementer med begrensninger relatert til porteføljer for matching-justering og avgrensede fond  | R0740 |                  |           |          |          |
| Annen ikke tilgjengelig ansvarlig kapital  | R0750 |                  |           |          |          |
| <b>Avstemmingsreserve</b>  | R0760 | <b>24 526,87</b> |           |          |          |
| <b>Forventet fortjeneste</b>   |       |                  |           |          |          |
| Forventet fortjeneste i fremtidige premier (EPIFP) - livsforsikringsvirksomhet   | R0770 | 3 497,68         |           |          |          |
| Forventet fortjeneste i fremtidige premier (EPIFP) - skadeforsikringsvirksomhet  | R0780 | 33,89            |           |          |          |
| <b>Sum forventet fortjeneste i fremtidige premier (EPIFP)</b>  | R0790 | <b>3 531,57</b>  |           |          |          |



## S.25.01.22 - Solvenskapitalkrav - for grupper som benytter standardmetoden

| (NOK mill.)   |              | Brutto<br>solvens<br>kapitalkrav | Foretaks-<br>spesifikke<br>parametre | Forenklinger |
|---|--------------|----------------------------------|--------------------------------------|--------------|
|   |              | C0110                            | C0080                                | C0090        |
| Markedsrisiko   | R0010        | 22 935,83                        |                                      |              |
| Motpartsrisiko  | R0020        | 564,60                           |                                      |              |
| Livsforsikringsrisiko   | R0030        | 10 453,28                        |                                      |              |
| Helseforsikringsrisiko  | R0040        | 743,71                           |                                      |              |
| Skadeforsikringsrisiko  | R0050        | 282,55                           |                                      |              |
| Diversifisering   | R0060        | -7 022,80                        |                                      |              |
| Risiko knyttet til immaterielle eiendeler   | R0070        |                                  |                                      |              |
| <b>Basiskrav til solvenskapital</b>   | <b>R0100</b> | <b>27 957,18</b>                 |                                      |              |
|   |              | C0100                            |                                      |              |
| <b>Beregning av solvenskapitalkrav</b>  |              |                                  |                                      |              |
| Operasjonell risiko   | R0130        | 1 496,17                         |                                      |              |
| Tapsabsorberende evne av forsikringstekniske avsetninger  | R0140        | -20 275,22                       |                                      |              |
| Tapsabsorberende evne av utsatt skatt   | R0150        | -5 001,75                        |                                      |              |
| Kapitalkrav for virksomhet som utøves i henhold til artikkel 4 i direktiv 2003/41/EF  | R0160        | 0,00                             |                                      |              |
| <b>Solvenskapitalkrav før kapitalkravstillegg</b>   | <b>R0200</b> | <b>24 451,60</b>                 |                                      |              |
| Kapitalkravstillegg   | R0210        |                                  |                                      |              |
| <b>Solvenskapitalkrav</b>   | <b>R0220</b> | <b>26 909,59</b>                 |                                      |              |
| <b>Øvrig informasjon om SCR</b>   |              |                                  |                                      |              |
| Kapitalkrav for durasjonsbasert aksjerisiko   | R0400        |                                  |                                      |              |
| Samlet teoretisk solvenskapitalkrav for gjenstående del (andre deler enn avgrensede fond (RFF) og porteføljer for matching-justering (MAP))   | R0410        |                                  |                                      |              |
| Samlet teoretisk solvenskapitalkrav for avgrensede fond (RFF)   | R0420        |                                  |                                      |              |
| Samlet teoretisk solvenskapitalkrav for porteføljer for matching-justering (MAP)  | R0430        |                                  |                                      |              |
| <b>Diversifiseringseffekter relatert til aggregering av teoretisk solvenskapitalkrav (nSCR) for avgrensede fond under artikkel 304 i direktiv 2009/138/EF</b>   | R0440        |                                  |                                      |              |
| Minstekrav til konsolidert solvenskapital på gruppenivå   | R0470        |                                  |                                      |              |
|   |              | <b>9 632,31</b>                  |                                      |              |
| <b>Informasjon om andre foretak</b>   |              |                                  |                                      |              |
| Kapitalkrav for andre finanssektorer (kapitalkrav for annet enn forsikring)   | R0500        | 2 457,99                         |                                      |              |
| Kapitalkrav for andre finanssektorer (kapitalkrav for annet enn forsikring) - verdipapirforetak, forvaltningsselskap for verdipapirfond, forvaltere av alternative investeringsfond, låneformidlingsforetak og finansforetak som ikke er forsikringsforetak eller pensjonsforetak | R0510        | 2 457,99                         |                                      |              |
| Kapitalkrav for andre finanssektorer (kapitalkrav for annet enn forsikring) - pensjonsforetak   | R0520        |                                  |                                      |              |
| Kapitalkrav for andre finanssektorer (kapitalkrav for annet enn forsikring) - kapitalkrav for ikke-regulerte foretak som utøver finansiell virksomhet   | R0530        |                                  |                                      |              |
| Kapitalkrav for ikke-kontrollerende deltakerinteresser  | R0540        |                                  |                                      |              |
| Kapitalkrav for øvrige foretak  | R0550        |                                  |                                      |              |
| <b>Samlet SCR</b>   |              |                                  |                                      |              |
| SCR for foretak som er inkludert ved anvendelse av metode 2 ("fradrag og sammenlegging")  | R0560        |                                  |                                      |              |
| <b>Solvenskapitalkrav</b>   | <b>R0570</b> | <b>26 909,59</b>                 |                                      |              |

S.32.01.22 - Foretak som inngår i gruppen, del 1

| Land  | Foretakets ID       | Kodetype   | Foretakets offisielle (registrerte) navn     | Foretakstype  | Juridisk form | Kategori (gjensidig / ikke-gjensidig) | Tilsynsmyndighet |
|-------|---------------------|------------|--|---|---------------|---------------------------------------|------------------|
| C0010 | C0020               | C0030      | C0040  | C0050   | C0060         | C0070                                 | C0080            |
| NO    | 958995369           | Lokal kode | Storebrand Livsforsikring AS                 | Livsforsikringsforetak  | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        | Finanstilsynet   |
| NO    | 930553506           | Lokal kode | Storebrand Forsikring AS                     | Skadeforsikringsforetak   | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        | Finanstilsynet   |
| NO    | 980126196           | Lokal kode | Storebrand Helseforsikring AS                | Skadeforsikringsforetak   | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        | Finanstilsynet   |
| NO    | NO0003005001        | Lokal kode | Storebrand Bank ASA                          | Verdipapirforetak, forvaltningsselskap for verdipapirfond og finansforetak  | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        | Finanstilsynet   |
| NO    | 529900ZTCGG5XNFG694 | LEI        | Storebrand Asset Management AS               | Verdipapirforetak, forvaltningsselskap for verdipapirfond og finansforetak  | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        | Finanstilsynet   |
| LT    | 98999               | Lokal kode | Cognizant Technology Solutions Lithuanua UAB | Annet   | Annet         | Ikke-gjensidig                        |                  |
| NO    | 916300484           | Lokal kode | Storebrand ASA                               | Tverrsektoriell finansielt holdingsselskap som definerer i artikkel 212(1) (g) i Directive 2009/138/EC                            | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        | Finanstilsynet   |
| NO    | 62580               | Lokal kode | Aktuar Systemer AS                           | Annet   | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        |                  |
| NO    | NO0010301401        | Lokal kode | Værdalsbruket AS                             | Annet   | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        |                  |
| NO    | 94842               | Lokal kode | Storebrand Finansiell Rådgivning AS          | Verdipapirforetak, forvaltningsselskap for verdipapirfond og finansforetak  | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        | Finanstilsynet   |
| NO    | 30460               | Lokal kode | Storebrand Pensjonstjenester AS              | Annet   | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        |                  |
| NO    | 94506               | Lokal kode | Norsk Pensjon AS                             | Annet   | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        |                  |
| NO    | 98995               | Lokal kode | Storebrand Eiendom Trygg AS                  | Foretak som yter tilleggstjenester som definert i Artikkel 1 punkt 53 i Forskrift om utfyllende regler til Solvens II-forskriften | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        |                  |
| NO    | 98997               | Lokal kode | Storebrand Eiendom Utvikling AS              | Foretak som yter tilleggstjenester som definert i Artikkel 1 punkt 53 i Forskrift om utfyllende regler til Solvens II-forskriften | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        |                  |

| Land  | Foretakets ID        | Kodetype   | Foretakets offisielle (registrerte) navn | Foretakstype  | Juridisk form | Kategori (gjensidig / ikke-gjensidig) | Tilsynsmyndighet                        |
|-------|----------------------|------------|--|---|---------------|---------------------------------------|---|
| C0010 | C0020                | C0030      | C0040                                    | C0050   | C0060         | C0070                                 | C0080                                   |
| NO    | 98996                | Lokal kode | Storebrand Eien-<br>dom vekst AS         | Foretak som yter tilleggstjenester som definert i Artikkel 1 punkt 53 i Forskrift om utfyllende regler til Solvens II-forskriften | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        |   |
| BE    | 95416                | Lokal kode | Benco Insurance Holding B.V.             | Holdingselskap som definer i artikkel 212(1) (f) i Directive 2009/138/EC  | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        |   |
| GG    | 14861                | Lokal kode | Nordben Life & Pension LTD               | Livsforsikringsforetak  | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        | Guernsey Financial Services Commission. |
| IE    | 529900WDJ1Z5QH42H269 | LEI        | Euroben Life & Pension LTD               | Livsforsikringsforetak  | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        | Central Bank of Ireland                 |
| GG    | 18022                | Lokal kode | Interben Trustees Limited                | Verdipapirforetak, forvaltningsselskap for verdipapirfond og finansforetak  | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        | Guernsey Financial Services Commission. |
| LV    | 95159                | Lokal kode | Foran Real Estate                        | Annet   | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        |   |
| SE    | 529900GS6OZTM1HYL611 | LEI        | SPP Pension & Försäkring AB              | Livsforsikringsforetak  | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        | Finansinspektionen                      |
| SE    | 556045-7581          | Lokal kode | SPP Konsult AB                           | Annet   | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        |   |
| SE    | 556892-4830          | Lokal kode | SPP Spar AB                              | Annet   | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        |   |
| SE    | 556883-1340          | Lokal kode | SPP Hyresförvaltning AB                  | Annet   | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        |   |
| SE    | 556594-9517          | Lokal kode | Storebrand & SPP Business Services AB    | Annet   | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        |   |
| SE    | 556482-4471          | Lokal kode | Försäkringsgirot AB                      | Annet   | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        |   |
| SE    | 556743-9815          | Lokal kode | Storebrand Holding AB                    | Annet   | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        |   |
| SE    | 556745-7428          | Lokal kode | SPP Fastigheter AB                       | Annet   | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        |   |
| SE    | 559051-7735          | Lokal kode | SPP Fastigheter Komplementär AB          | Annet   | Aksjeselskap  | Ikke-gjensidig                        |   |

S.32.01.22 - Foretak som inngår i gruppen, del 2

| Kriterier for innflytelse |   |                           |                 |                          |  | Omfattet av gruppetsynet? |  | Solvensbe-<br>regning på<br>gruppenivå        |
|---------------------------|---|---------------------------|-----------------|--------------------------|--|---------------------------|--|---|
| Kapitalandel<br>(prosent) | Kapitalandel<br>i henhold til<br>konsolidert<br>regnskap (pro-<br>sent) | Stemmeretter<br>(prosent) | Andre kriterier | Grad av innfly-<br>telse | Proporsjonal<br>andel benyttet<br>for solvens-<br>beregning på<br>gruppenivå | Ja / Nei                  | Beslutningsdato<br>hvis artikkel 214<br>er anvendt | Anvendt metode                                |
| C0180                     | C0190   | C0200                     | C0210           | C0220                    | C0230  | C0240                     | C0250  | C0260   |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                   |                 | Dominant                 | 100.00%  | Ja                        |  | Metode 1: Full<br>konsolidering               |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                   |                 | Dominant                 | 100.00%  | Ja                        |  | Metode 1: Full<br>konsolidering               |
| 50.00%                    | 50.00%  | 50.00%                    |                 | Signifikant              | 50.00%   | Ja                        |  | Metode 1:<br>Proporsjonal<br>konsolidering    |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                   |                 | Dominant                 | 100.00%  | Ja                        |  | Metode 1:<br>Sektorielle<br>regler            |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                   |                 | Dominant                 | 100.00%  | Ja                        |  | Metode 1:<br>Sektorielle<br>regler            |
| 34.00%                    | 34.00%  | 34.00%                    |                 | Signifikant              | 34.00%   | Ja                        |  | Metode 1: Jus-<br>tert egenkapi-<br>talmetode |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                   |                 | Dominant                 | 100.00%  | Ja                        |  | Metode 1: Full<br>konsolidering               |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                   |                 | Dominant                 | 100.00%  | Ja                        |  | Metode 1: Jus-<br>tert egenkapi-<br>talmetode |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                   |                 | Dominant                 | 100.00%  | Ja                        |  | Metode 1: Jus-<br>tert egenkapi-<br>talmetode |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                   |                 | Dominant                 | 100.00%  | Ja                        |  | Metode 1:<br>Sektorielle<br>regler            |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                   |                 | Dominant                 | 100.00%  | Ja                        |  | Metode 1: Jus-<br>tert egenkapi-<br>talmetode |
| 25.00%                    | 25.00%  | 25.00%                    |                 | Signifikant              | 25.00%   | Ja                        |  | Metode 1: Jus-<br>tert egenkapi-<br>talmetode |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                   |                 | Dominant                 | 100.00%  | Ja                        |  | Metode 1: Full<br>konsolidering               |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                   |                 | Dominant                 | 100.00%  | Ja                        |  | Metode 1: Full<br>konsolidering               |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                   |                 | Dominant                 | 100.00%  | Ja                        |  | Metode 1: Full<br>konsolidering               |
| 21.24%                    | 21.24%  | 21.24%                    |                 | Dominant                 | 21.24%   | Ja                        |  | Metode 1: Jus-<br>tert egenkapi-<br>talmetode |
| 89.96%                    | 100.00%   | 89.96%                    |                 | Dominant                 | 100.00%  | Ja                        |  | Metode 1: Full<br>konsolidering               |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                   |                 | Dominant                 | 100.00%  | Ja                        |  | Metode 1: Full<br>konsolidering               |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                   |                 | Dominant                 | 100.00%  | Ja                        |  | Metode 1: Full<br>konsolidering               |

| Kriterier for innflytelse |   |                        |                 |                     |  | Omfattet av gruppetilsynet? |  | Solvensberegning på gruppenivå      |
|---------------------------|---|------------------------|-----------------|---------------------|--|-----------------------------|--|-------------------------------------|
| Kapitalandel (prosent)    | Kapitalandel i henhold til konsolidert regnskap (prosent) | Stemmeretter (prosent) | Andre kriterier | Grad av innflytelse | Proporsjonal andel benyttet for solvensberegning på gruppenivå | Ja / Nei                    | Beslutningsdato hvis artikkel 214 er anvendt | Anvendt metode                      |
| C0180                     | C0190   | C0200                  | C0210           | C0220               | C0230  | C0240                       | C0250  | C0260                               |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                |                 | Dominant            | 100.00%  | Ja                          |  | Metode 1: Justert egenkapitalmetode |
| 99.40%                    | 99.40%  | 99.40%                 |                 | Dominant            | 100.00%  | Ja                          |  | Metode 1: Justert egenkapitalmetode |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                |                 | Dominant            | 100.00%  | Ja                          |  | Metode 1: Full konsolidering        |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                |                 | Dominant            | 100.00%  | Ja                          |  | Metode 1: Justert egenkapitalmetode |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                |                 | Dominant            | 100.00%  | Ja                          |  | Metode 1: Justert egenkapitalmetode |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                |                 | Dominant            | 100.00%  | Ja                          |  | Metode 1: Justert egenkapitalmetode |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                |                 | Dominant            | 100.00%  | Ja                          |  | Metode 1: Justert egenkapitalmetode |
| 25.00%                    | 25.00%  | 25.00%                 |                 | Signifikant         | 25.00%   | Ja                          |  | Metode 1: Justert egenkapitalmetode |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                |                 | Dominant            | 100.00%  | Ja                          |  | Metode 1: Justert egenkapitalmetode |
| 92.03%                    | 92.03%  | 92.03%                 |                 | Dominant            | 92.03%   | Ja                          |  | Metode 1: Justert egenkapitalmetode |
| 100.00%                   | 100.00%   | 100.00%                |                 | Dominant            | 100.00%  | Ja                          |  | Metode 1: Justert egenkapitalmetode |

Storebrand ASA  
Professor Kohts vei 9  
Postboks 500, 1327 Lysaker  
Telefon 915 08 880

[storebrand.no/ir](https://www.storebrand.no/ir)

